

Z ŻYCIA

Politechniki Śląskiej

2001

grudzień

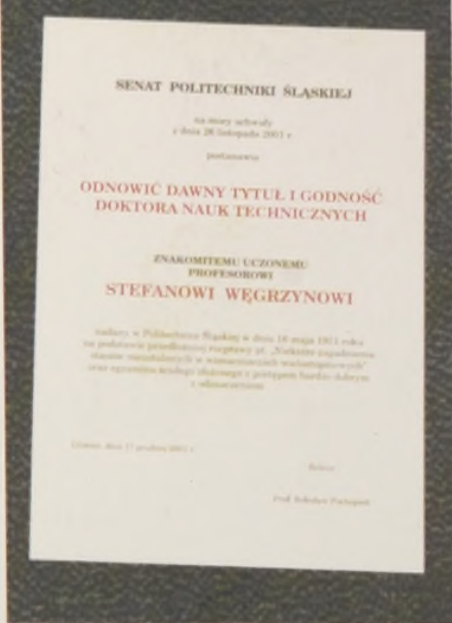
ODNOWIENIE DOKTORATU PO 50-CIU LATACH
PROFESOROWI STEFANOWI WĘGRZYNOWI

WYDZIAŁ ORGANIZACJI I ZARZĄDZANIA UZYSKAŁ UPRAWNIENIA
DO NADAWANIA STOPNIA DOKTORA NAUK EKONOMICZNYCH

CERTYFIKAT ISO 9001 DLA ZAKŁADU
TRANSPORTU SZYNOWEGO POL. ŚL.

nr 3 (112)

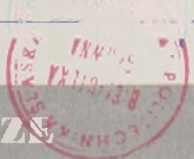
Rok akademicki
2001/2002

Z uroczystego odnowienia doktoratu po 50-ciu latach prof. zw. dr. inż. Stefanowi Węgrzynowi; Aula Główna i Sala Senatu, 17 grudnia 2001 r.

(fot. W. Kalinowski)

P. 4492/01/02

W NUMERZE

- Relacja z posiedzenia Senatu 3
- Kronika Rektorska 6
- KRASP 8
- Stopnie naukowe i stanowiska 10
- Wydział Organizacji i Zarządzania uzyskał uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora nauk ekonomicznych 12
- Odnowienie doktoratu po 50-ciu latach profesorowi Stefanowi Węgrzynowi 12
- Dydaktyka:
 - Certyfikat ISO dla Zakładu Transportu Szynowego
 - nowe Laboratorium Badań Ekologicznych i Ergonomicznych w Transporcie 28
- Zarządzenia JM Rektora i współpraca z zagranicą 29
- Z życia CKI 29
- Konferencje i seminaria naukowe 30
- Z prac KBN 36
- Z notatnika Przewodniczącego RG Sz.W. 42
- Spotkanie Opłatkowe i Koncert Wigilijny 43
- Barbórka 2001 48
- Wręczenie nagród Ministra Infrastruktury 50
- Ogólnopolski Konkurs Poprawy Warunków Pracy 51
- Konkurs na najlepszą pracę dyplomową z elektryki 51
- Śląskie Święto Odlewnika 52
- Informacje różne 52
- Sport 53

SENAT

■ **XXVI zwyczajne posiedzenie Senatu w bieżącej kadencji odbyło się 17 grudnia 2001 r.** W porządku obrad: zaopiniowanie wniosku o wyrażenie zgody w sprawie mianowania na stanowisko profesora zwyczajnego w Instytucie Transportu prof. dr. hab. inż. Andrzeja Wilka, zaopiniowanie wniosków w sprawie mianowania na stanowisko profesora nadzwyczajnego na czas nie określony dr. hab. inż. Waldemara Sawiniaka i dr. hab. inż. Jana Hehlmanna, zaopiniowanie wniosku o mianowanie na stanowisko profesora nadzwyczajnego po raz pierwszy dr. hab. inż. Krzysztofa Kurka, uchwała w sprawie wyboru biegłego rewidenta do przeprowadzenia badania sprawozdań finansowych Politechniki Śląskiej za lata 2001 i 2002, uchwała w sprawie powołania recenzenta do zaopiniowania wniosku Akademii Górniczo-Hutniczej im. Stanisława Staszica dotyczącego nadania tytułu i godności doktora honoris causa dr. inż. Rudolfowi Szusterowi - Prezydentowi Republiki Słowackiej, sprawy bieżące i wolne wnioski. W posiedzeniu uczestniczyło 46 członków Senatu i 8 zaproszonych gości.

■ **Wniosek Rady Wydziału Inżynierii Materiałowej, Metalurgii i Transportu w sprawie mianowania na stanowisko profesora zwyczajnego w Instytucie Transportu prof. dr. hab. inż. Andrzeja WILKA zreferował Dziekan prof. Cz. SAJDAK.**

Prof. A. Wilk ukończył studia wyższe w 1963 r. na Wydziale Mechanicznym Politechniki Krakowskiej, uzyskując dyplom magistra inżyniera mechanika. Bezpośrednio po studiach rozpoczął pracę naukową i dydaktyczną w Politechnice Śląskiej pod kierunkiem prof. Ludwika Müllera. W 1970 r. uzyskał stopień doktora nauk technicznych, nadany uchwałą Rady Wydziału Górniczego Politechniki Śląskiej. Stopień doktora habilitowanego nauk technicznych otrzymał w 1981 r. na podstawie uchwały Rady Wydziału Mechanicznego Technologicznego Politechniki Śląskiej. Tytuł profesora uzyskał w 1999 r. Dorobek naukowy Kandydata został wyraźnie wzbogacony po otrzymaniu tytułu naukowego. Obejmuje on 139 publikacji (25 po uzyskaniu tytułu), w tym 6 książek i monografii (1 po uzyskaniu tytułu naukowego), 6 patentów oraz kilkadziesiąt prac naukowo-badawczych. Podkreślić należy, że 30 Jego opracowań naukowych zostało zastosowanych w praktyce. Pełnił m.in. funkcje zastępcy dyrektora Instytutu Transportu i Komunikacji (1974-1978), pro-

grudzień '2001

dziekana ds. nauczania na Wydziale Transportu (1978-1979) oraz dyrektora Instytutu Transportu Samochodowego (1981-1984). Obecnie jest dyrektorem Instytutu Transportu oraz pełnomocnikiem Rektora Politechniki Śląskiej ds. organizacji Wydziału Transportu.

Prowadzi zajęcia dydaktyczne w Uczelni od 1964 r. Obecnie są to wykłady z podstaw konstrukcji maszyn i maszynoznawstwa oraz układów przeniesienia napędu. Jest promotorem ponad 130 prac dyplomowych magisterskich i inżynierskich. Uczestniczył w organizowaniu i uruchomieniu wielu laboratoriów dydaktycznych, jest autorem lub współautorem programów studiów dla kierunku Transport.

Jest promotorem 3 zakończonych przewodów doktorskich (1 po uzyskaniu tytułu naukowego), 3 dalsze są w toku. Jest również opiekunem kilku młodych pracowników naukowych przygotowujących się do otwarcia przewodów doktorskich.

Jest członkiem kilkunastu towarzystw i organizacji naukowych oraz członkiem komitetów naukowych i organizacyjnych kilku cyklicznie organizowanych konferencji naukowo-technicznych. Do ostatnich Jego osiągnięć w tej dziedzinie należy m.in. wybór do Akademii Transportu Ukrainy (1999 r.) oraz powołanie do składu Sekcji Eksploatacji, Wibroakustyki i Diagnostyki Maszyn i Systemów KBN (2000 r.).

Ma wyróżniające osiągnięcia i wielkie zasługi w tworzeniu wielu jednostek organizacyjnych Politechniki Śląskiej, zwłaszcza Instytutu Transportu oraz Wydziału Transportu. Wniósł indywidualny, twórczy wkład w ukształtowanie i rozwój kierunku "Transport". Jest naukowcem o wybitnych kwalifikacjach merytorycznych, cieszącym się wysokim uznaniem w krajowych i międzynarodowych środowiskach naukowych.

Pozytywną opinię Senackiej Komisji ds. Kadry Naukowej przedstawił prof. J. CHOJCAN, przewodniczący Komisji.

W głosowaniu tajnym Senat zaopiniował wniosek pozytywnie większością głosów (40 "tak", 4 "nie", 1 "wstrz.").

■ **Wnioski Rady Wydziału Inżynierii Środowiska i Energetyki oraz Rady Wydziału Chemicznego w sprawie mianowania na stanowisko profesora nadzwyczajnego na czas nie określony dra hab. inż. Waldemara SAWINIAKA w Instytucie Inżynierii Wody i Ścieków oraz dr. hab. inż. Jana HEHLMANNA w Katedrze Aparatury Chemicznej i Procesowej zreferowali Dziekani, prof. R. WILK i prof. J. ZAWADIAK.**

Dr hab. inż. W. Sawiniak ukończył studia w 1965 roku na ówczesnym Wydziale Inżynierii Sanitarnej i rozpoczął pracę w Katedrze Technologii Wody i Ścieków (obecnie Zakład

Technologii Wody i Ścieków). W 1991 roku Rada Wydziału Inżynierii Sanitarnej i Wodnej Politechniki Warszawskiej nadała mu stopień naukowy doktora habilitowanego. Od grudnia 1996 roku zatrudniony jest na stanowisku profesora nadzwyczajnego Politechniki Śląskiej. Pełnił funkcję prodziekana (1990-1996), obecnie jest kierownikiem Zakładu Technologii Wody i Ścieków (od 1994 r.) i zastępcą dyrektora Instytutu Inżynierii Wody i Ścieków (od 1997 r.). Jego działalność naukowa dotyczy procesów oczyszczania wody powierzchniowej i podziemnej do celów pitnych i przemysłowych. Uczestniczył w wielu pracach naukowo-badawczych, koordynował ponad 30 prac. Wyniki 11-tu koordynowanych prac naukowo-badawczych zostały wdrożone w praktyce przemysłowej. Kierował rozruchem 6-ciu stacji uzdatniania wody zaprojektowanych na podstawie własnych badań. Za wdrożenia otrzymał dwie Nagrody Ministra (zespolowe II i III stopnia), nagrodę Wojewody Katowickiego oraz wyróżnienie indywidualne NOT Województwa Opolskiego. Był głównym wykonawcą jednego projektu badawczego KBN oraz jest opiekunem grantu promotorskiego.

Jest autorem i współautorem 66 publikacji w czasopismach naukowych (w tym 22 po nominacji). Odbýwał staże naukowe w placówkach naukowych (Moskwa, Brno, Ateny). Brał udział w wielu konferencjach naukowych krajowych i zagranicznych.

Jest opiekunem naukowym corocznej konferencji Hydroforum (NOT Gliwice), był organizatorem I Konferencji Ogólnopolskiej "Aktualne zagadnienia w uzdatnianiu i dystrybucji wody - 2000" zorganizowanej przez Zakład Technologii Wody i Ścieków Instytutu Inżynierii Wody i Ścieków Politechniki Śląskiej. Jest rzeczoznawcą PZITS.

Brał czynny udział w opracowaniu nowych programów studiów, przez szereg lat był opiekunem akademika.

Po nominacji na stanowisko profesora nadzwyczajnego Politechniki Śląskiej był promotorem 22 prac magisterskich i 6 prac inżynierskich. Opiekował się studentem studiującym według indywidualnego programu studiów.

Pełni funkcję opiekuna specjalności Technika Ochrony Środowiska prowadzonej na studiach wieczorowych, jest przewodniczącym komisji prac dyplomowych dla kierunku dyplomowania Wodociągi i Kanalizacja. Był promotorem 2 zakończonych prac doktorskich. Aktualnie jest promotorem 3 prac doktorskich. Jest w trakcie pisania monografii, która umożliwi mu ubieganie się o tytuł profesora.

Dr hab. inż. J. Hehlmann, urodzony w r. 1943, ukończył w r. 1967 studia magisterskie na Wydziale Mechanicznym-Energetycznym Politechniki Śląskiej.

W r. 1975 obronił (z wyróżnieniem) pracę doktorską wykonaną pod kierunkiem prof. J. Pikońa, a w r. 1992 odbyło się Jego kolokwium habilitacyjne. Od r. 1997 pracuje na stanowisku profesora nadzwyczajnego, pełniąc aktualnie funkcję kierownika Katedry Aparatury Chemicznej i Procesowej na Wydziale Chemicznym Politechniki Śląskiej.

Jego działalność naukowa, zwłaszcza po doktoracie, koncentruje się zasadniczo wokół nowych rozwiązań aparaturowych opracowanych w oparciu o własne zgłoszenia patentowe, szczególnie w zakresie procesów jednoczesnej wymiany ciepła i masy (bezprzeponowe chłodzenie wody za pomocą powietrza, chłodzenia gazów przy użyciu wody i in.), procesów separacyjnych, np. absorpcji gazów resztkowych (NO_x , SO_2 , HF, HCl, CO_2), absorpcji w technologiach przemysłu azotowego, koksowniczego, organicznego i petrochemicznego oraz destylacji. Inne badania dotyczą wymiany ciepła w procesach sterylizacji produktów spożywczych i procesach wyparnych oraz procesu sedymentacji. Istotną wreszcie dziedzinę stanowią ekspertyzy oraz nowe procedury obliczeń wytrzymałościowych i stateczności konstrukcji aparaturowych z uwzględnieniem odstępstw od własności powłok idealnych.

Jego dorobek naukowy obejmuje autorstwo bądź (część) współautorstwo: 57 opublikowanych prac oryginalnych (15 w czasopiśmie zagranicznych i krajowych o cyrkulacji międzynarodowej), w tym 41 po habilitacji, z czego 32 po mianowaniu na stanowisko profesora nadzwyczajnego, 2 monografie, 68 referatów bądź komunikatów na konferencjach ogólnokrajowych i zagranicznych, w tym 27 po pierwszym mianowaniu profesorskim, 27 publikacji w czasopiśmie technicznych branżowych i recenzowanych wydawnictwach zbiorowych (referaty). Na podkreślenie zasługuje bardzo bogaty i istotny dorobek naukowo-przemysłowy (25 patentów, w tym 10 zagranicznych, 76 ekspertyz, 102 wdrożeń, 35 ofert technicznych). Spośród 15 prac oryginalnych opublikowanych w czasopiśmie zagranicznych i krajowych o cyrkulacji międzynarodowej (PAN), znaczna większość, bo 13, przypada na okres po mianowaniu na stanowisko profesora nadzwyczajnego.

Opracował szereg recenzji, w tym 2 recenzje prac doktorskich oraz kilka recenzji wydawniczych i czytelniczych.

Pełni funkcję przewodniczącego Rady Naukowej Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Maszyn dla Przetwórstwa Płodów Rolnych w Pleszewie oraz przewodniczącego 2 rad programowych czasopiśmie technicznych. W kadencji 1996-2000 był członkiem Komitetu Inżynierii Ochrony Środowiska PAN.

Jest promotorem 5 zakończonych przewodów doktorskich, 2 przewodów zamkniętych z pozytywnymi recenzjami, w tym jedna praca

z wnioskiem o wyróżnienie oraz 1 otwartego przewodu doktorskiego.

Osiągnięcia w dziedzinie dydaktyki obejmują m.in. współautorstwo 8 skryptów i podręczników akademickich, promotorstwo 105 prac dyplomowych magisterskich i inżynierskich, 8 prac końcowych na studiach podyplomowych i opracowanie nowego programu dydaktycznego dla kierunku Inżynieria Chemiczna i Procesowa.

Otrzymał szereg nagród za działalność naukowo-badawczą i dydaktyczną, w tym 4 nagrody zespołowe MEN, 19 nagród Rektora Politechniki Śląskiej i 2 nagrody w krajowych konkursach technicznych, zaś za działalność innowacyjno-wdrożeniową został uhonorowany odznaką i tytułem "Racjonalizator Produkcji".

Uczestniczył w trzech projektach badawczych (grantach, w tym 1 grant celowy) finansowanych przez KBN oraz był kierownikiem 3 grantów promotorskich.

Jest rzeczoznawcą NOT SiTPChem w specjalności "Konstrukcja i projektowanie aparatury i urządzeń przemysłu chemicznego". Jest współorganizatorem 4 konferencji naukowo-technicznych o zasięgu ogólnokrajowym.

Opinie Senackiej Komisji ds. Kadry Naukowej były pozytywne. Także pozytywne opinie wyraził Senat w głosowaniu tajnym (W. Sawiniak - 34 "tak", 1 "nie", 7 wstrz."; J. Hehlmann - 37 "tak", "0" nie, 5 "wstrz.").

■ **Następnie rozpatrzono wniosek Rady Wydziału Inżynierii Materiałowej, Metalurgii i Transportu o mianowanie na stanowisko profesora nadzwyczajnego po raz pierwszy dr. hab. inż. Krzysztofa KURKA w Katedrze Elektrotechnologii. Wniosek zreferował Dziekan prof. Cz. SAJDAK.**

Dr hab. inż. K. Kurek, urodzony w 1950 r., ukończył studia wyższe w 1973 r. na Wydziale Elektrycznym Politechniki Śląskiej. W 1982 r. uzyskał stopień doktora nauk technicznych w Instytucie Odlewnictwa w Krakowie. Stopień naukowy doktora habilitowanego został Mu nadany w 1999 r. uchwałą Rady Wydziału Elektrycznego Politechniki Śląskiej.

W swych pracach naukowo-badawczych zajmuje się następującymi zagadnieniami:

- metody obliczeniowe parametrów oraz symulacja pracy indukcyjnych urządzeń grzejnych,
- wspomaganie komputerowe projektowania nagrzewnic indukcyjnych,
- optymalizacja konstrukcji nagrzewnic indukcyjnych stosowanych w procesach przeróbki plastycznej i obróbki cieplnej metali,
- zastosowanie metod i urządzeń magnetohydrodynamicznych w metalurgii,
- ograniczenie promieniowania elektromagnetycznego urządzeń elektrotermicznych.

Na Jego dorobek składa się m.in. 80 publikacji (w tym 17 po uzyskaniu stopnia doktora habilitowanego), 28 prac naukowo-badawczych dla przemysłu, 15 projektów badawczych KBN (4) oraz 2 patenty. Jest promotorem przewodu doktorskiego oraz opiekunem naukowym 3 słuchaczy studiów doktoranckich. Jest współautorem 5 skryptów dydaktycznych, w tym jeden został opracowany po uzyskaniu stopnia doktora habilitowanego. Wielokrotnie był nagradzany przez JM Rektora Politechniki Śląskiej. Był członkiem Senatu Politechniki Śląskiej w latach 1990-1993 jako przedstawiciel adiunktów oraz członkiem Rady Wydziału w latach 1990-1996. Ponownie bierze udział w pracach Rady Wydziału od 1999 r.

Jest bardzo aktywnym członkiem stowarzyszeń naukowo-technicznych - SEP i SITPH, od kilku kadencji jest członkiem władz Polskiego Komitetu Elektrotermii. Jest również członkiem Polskiego Towarzystwa Elektrotechniki Teoretycznej i Stosowanej. Brał udział w organizacji kilku konferencji naukowo-technicznych. Aktywnie uczestniczył w tworzeniu Zakładu Elektrotermii i Elektrotechnologii oraz Katedry Elektrotechnologii. Obecnie pełni funkcję kierownika Zespołu Elektrotermii w Katedrze Elektrotechnologii.

Po przedstawieniu pozytywnej opinii przez przewodniczącego Senackiej Komisji ds. Kadry Naukowej, Senat zaopiniował wniosek pozytywnie większością głosów (35 "tak", 8 "nie", 1 "wstrz.").

■ **JM Rektor prof. B. POCHOPIEŃ poinformował Senat o piśmie Rektora Akademii Górniczej w Krakowie dotyczącym zaopiniowania wniosku w sprawie nadania tytułu doktora honoris causa tej Uczelni dr. inż. Rudolfowi SZUSTEROWI - Prezydentowi Republiki Słowackiej.**

Na recenzenta wniosku - po konsultacji z Dziekanem Wydziału Górnictwa i Geologii - Rektor zaproponował prof. Wiesława GABZDYŁA. Propozycja została przyjęta przez Senat jednogłośnie.

■ **W następnym punkcie JM Rektor zapoznał Senat z projektem uchwały zatwierdzającej dokonany w trybie przetargu nieograniczonego wybór Biura Doradztwa i Usług "HERA" Sp. z o.o. z siedzibą w Sosnowcu do przeprowadzenia badania sprawozdań finansowych Uczelni za lata 2001 i 2002.**

Po krótkiej dyskusji dotyczącej liczby oferentów i kryteriów wyboru oferenta (prof. J. BENDKOWSKI, mgr inż. W. WYDRYCHIEWICZ) Senat jednogłośnie podjął uchwałę w sprawie wyboru biegłego rewidenta.

■ **W sprawach bieżących i wolnych wnioskach wypowiedzieli się:**

- JM REKTOR poinformował o przyznaniu z dniem 26 listopada 2001 r. Wydziałowi Organizacji i Zarządzania uprawnień do nadawania stopnia naukowego doktora nauk ekonomicznych w dyscyplinie - nauki o zarządzaniu. Gratulując Dziekanowi prof. J. Bendkowskiemu, Rektor prosił o przekazanie gratulacji również wszystkim tym, którzy się do tego przyczynili.

- JM REKTOR złożył gratulacje Dziekanowi prof. Ryszardowi Wilkowi w związku z uzyskaniem tytułu naukowego profesora.

- JM REKTOR zapoznał Senat z treścią pisma Prezydenta Miasta Rybnika w sprawie oferty budownictwa mieszkaniowego (p. RÓŻNE).

- Prof. J. SUWIŃSKI, jako przedstawiciel Uczelni w Radzie Głównej Szkolnictwa Wyższego, omówił sprawę dotacji finansowych dla szkolnictwa wyższego na rok 2002. Profesor stwierdził m.in., że ponad 90% środków, którymi będzie dysponowało Ministerstwo dla szkolnictwa wyższego, zostanie przekazane na płace. W związku z kłopotami budżetowymi państwa dotacje na inwestycje będą mocno zmniejszone. Profesor przekazał serdeczne życzenia świąteczno-noworoczne od Pani Minister K. Łybackiej dla całej społeczności akademickiej Politechniki Śląskiej.

- JM REKTOR odczytał pismo posła Fr. Potulskiego do Przewodniczącego KRASP prof. J. Woźnickiego, w którym pan Potulski ustosunkowuje się do swojej wypowiedzi podczas dyżuru telefonicznego w "Głosie Wybrzeża" (p. KRASP).

- JM REKTOR zapoznał Senat z treścią Uchwały Prezydium KRASP z dnia 1 grudnia 2001 r. (p. KRASP).

Kończąc posiedzenie, JM Rektor zaprosił Senat na uroczystość 50-lecia odnowienia doktoratu profesora Stefana Węgrzyna, która odbyła się tego samego dnia w Auli Głównej.

KRONIKA REKTORSKA

■ 5 grudnia 2001 r. w siedzibie Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego w Katowicach dowódca Śląskiego Okręgu Wojskowego gen. brygady Jerzy BARANOWSKI w obecności Szefa

Logistyki ŚOW gen. brygady Fryderyka CZEKAJA i szefa Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego płk. dyplomowanego Tadeusza MAJCHERKA wręczył Rektorowi Bolesławowi POCHOPIENIOWI Srebrny Medal za Zasługi dla Obronności Kraju a Dyrektorowi Administracyjnemu Wojciechowi WYDRYCHIEWICZOWI Brązowy Medal za Zasługi dla Obronności Kraju, przyznane decyzją Ministra Obrony Narodowej Bronisława Komorowskiego w październiku 2001 r.

■ 6 grudnia 2001 r. JM Rektor B. POCHOPIEŃ i Prorektor ds. Nauki R. SOSNOWSKI podpisali porozumienie o współpracy Politechniki Śląskiej z Centrum Mechanizacji Górnictwa KOMAG. Ze strony CMG KOMAG porozumienie podpisali: Dyrektor dr inż. Andrzej MEDER i Zastępca Dyrektora ds. Marketingu i Współpracy z Zagranicą mgr inż. Małgorzata MALEC. Zakres współpracy obejmuje m.in.: współpracę w zakresie transferu technologii, realizację wspólnych projektów w celu komercjalizacji osiągnięć naukowo-technicznych, szkolenia pracowników, wspólną realizację programów europejskich. Do realizacji porozumienia powołano grupę roboczą w składzie: Pełnomocnik Rektora ds. Współpracy z Przemysłem i Transferu Technologii dr inż. J. BARGLIK i kierownik Centrum Transferu Technologii CMG KOMAG mgr Tadeusz DURCZOK.

■ 11 grudnia 2001 r. JM Rektor B. POCHOPIEŃ uczestniczył w uroczystości otwarcia w Gliwicach Filii Notre Dame Akademii Polonijnej, w budynku Zgromadzenia Sióstr Szkolnych de Notre Dame przy ul. Górnych Wałów. Akademia Polonijna współpracuje z ponad 70 zagranicznymi uczelniami i instytucjami w Europie, Ameryce Północnej i Południowej, Azji i Australii. Realizuje wymianę studentów i pracowników ze szkołami wyższymi i uniwersytetami w Wielkiej Brytanii, Francji, Niemczech, Holandii, Belgii, Włoszech, Hiszpanii, Portugalii, Finlandii i Szwajcarii. Realizuje wiele projektów unijnych m.in.: Tempus, Leonardo da Vinci, Phafe Ace, Jean Mounet, Sokrates-Lingua, Sokrates-Minerva, Sokrates Grundvig. Filia w Gliwicach prowadzić będzie wyższe studia zawodowe w specjalnościach: filologia angielska, filologia germańska, filologia romańska, filologia z/pedagogiką/polonistyką/psychologią/socjologią, bankowość i finanse, rachunkowość i podatki, ekonomika ubezpieczeń, logistyka, matematyka ekonomiczna, informatyka ekonomiczna, handel międzynarodowy, międzynarodowe stosunki gospodarczo-prawne.

■ 11 grudnia 2001 r. Prorektor W. ZIELIŃSKI uczestniczył, w Zakładzie Rehabilitacji Zawodowej w Reptach, w uroczystości wręczenia dyplomów sponsora Zakładu połączonym ze spotkaniem związanym z 50-leciem jego istnienia.

■ 14 grudnia 2001 r. Prorektor W. ZIELIŃSKI uczestniczył w spotkaniu w Operze Śląskiej w Bytomiu, organizowanym przez IWG Bank Śląski, z ważniejszymi klientami i pracownikami Banku.

■ 17 grudnia 2001 r. Prorektor W. ZIELIŃSKI spotkał się ze studentami - medalistami Mistrzostw Polski i czołowymi zawodnikami Klubu AZS Politechniki Śląskiej oraz ich trenerami i wręczył im dyplomy uznania wraz z nagrodami. W spotkaniu uczestniczył Prezes AZS Prorektor J. CHOJCAN oraz Dyrektor Ośrodka Sportu dr K. CZAPLA.

■ 18 grudnia 2001 r. JM Rektor B. POCHOPIEŃ uczestniczył w posiedzeniu Regionalnej Konferencji Rektorów, które odbyło się w Katowicach i było poświęcone m.in. omówieniu aktualnych problemów oraz przygotowaniu stanowiska na temat planów i potrzeb inwestycyjnych wyższych uczelni województwa śląskiego.

■ 19 grudnia 2001 r. w Ministerstwie Szkolnictwa Wyższego i Sportu w Warszawie odbyło się spotkanie pani Minister Krystyny Łybackiej z rektorami wyższych uczelni poświęcone aktualnym problemom szkolnictwa wyższego oraz zamierzeniom Ministerstwa w najbliższym okresie. Politechnikę Śląską reprezentował Prorektor W. ZIELIŃSKI.

■ Na zaproszenie władz Sejmiku, w dniu 20 grudnia 2001 r. JM Rektor B. POCHOPIEŃ uczestniczył we wspólnym posiedzeniu Komisji Sejmiku: Infrastruktury Technicznej, Rozwoju Województwa, Zagospodarowania Przestrzennego. Posiedzenie odbyło się w Porcie Lotniczym KATOWICE w Pyrzowicach. W trakcie posiedzenia zaprezentowano "Plan generalny Międzynarodowego portu Lotniczego KATOWICE w Pyrzowicach wraz z koncepcją struktury funkcjonalnej przestrzeni okołolotniskowej", którego współautorami są pracownicy Politechniki Śląskiej.

■ W sobotę 22 grudnia 2001 r. w gmachu Wyższego Śląskiego Seminarium Duchownego w Katowicach odbyło się tradycyjne przedświąteczne spotkanie opłatkowe pracowników nauki i nauczycieli akademickich śląskich uczelni, poprzedzone mszą św. pod przewodnictwem Arcybiskupa Metropolity Katowickiego Damiana ZIMONIA. Wykład pt. "Biblia jako podsta-

wa Kościoła na nowe tysiąclecie" wygłosił ks. dr hab. Józef KOZYRA. W spotkaniu uczestniczyli również pracownicy Politechniki Śląskiej z JM Rektorem B. POCHOPIENIEM.

■ 22 grudnia 2001 r. do południa Rektor B. POCHOPIEŃ uczestniczył w uroczystości wręczenia Nagród im. Juliusza Ligonia, która odbyła się w gmachu Biblioteki Śląskiej w Katowicach.

KRASP

Uchwała Prezydium KRASP z dnia 1 grudnia 2001 r. w sprawie wyłączenia uczelni publicznych spod skutków nowelizacji ustawy o zamówieniach publicznych

Prezydium Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich (KRASP), biorąc pod uwagę dotychczasowe doświadczenia wynikające ze stosowania przez publiczne szkoły wyższe przepisów ustawy o finansach publicznych i ustawy o zamówieniach publicznych, w związku z treścią dokonanych ostatnio nowelizacji ustawy o zamówieniach publicznych, której niektóre regulacje nie uwzględniają specyfiki szkół wyższych, zwraca się do Ministra Edukacji Narodowej i Sportu o pilne podjęcie działań zmierzających do wyłączenia uczelni publicznych spod skutków nowelizacji tej ustawy, tak aby uczelnie nie były zmuszane do podejmowania działań nieracjonalnych ekonomicznie i organizacyjnie, a także grożących paraliżem działalności edukacyjnej i naukowej.

*Przewodniczący KRASP
prof. dr hab. Jerzy Woźnicki*

Uchwała Prezydium KRASP z dnia 1 grudnia 2001 r. w sprawie najważniejszych problemów szkolnictwa wyższego oraz proponowanych kierunków działań zmierzających do ich rozwiązania

Prezydium Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich (KRASP), odwołując się do treści przyjętych w ostatnich latach uchwał Zgromadzenia Plenarnego oraz swoich wcześniejszych dokumentów, uznaje za najważniejsze następujące problemy szkół wyższych i zwraca się do Ministra Edukacji Narodowej i Sportu o pilne podjęcie działań zmierzających do ich rozwiązania.

I. Utrzymanie przyjętych rozwiązań i regulacji prawnych

1. Realizowanie przyjętych w ustawie zasad i harmonogramu podwyżek wynagrodzeń pracowników uczelni publicznych.

2. Stosowanie opartego na zobiektywizowanych kryteriach zadaniowego sposobu rozdziału środków finansowych pomiędzy uczelnie publiczne.
3. Określenie w ustawie budżetowej na rok 2002 wymiaru finansowania nauki odpowiadającego zasadzie przyjętej dla budżetu szkolnictwa wyższego.

II. Nowelizacja prawa dotyczącego szkolnictwa wyższego

1. Wyłączenie uczelni publicznych spod skutków nowelizacji ustawy o zamówieniach publicznych - ta sprawa wymaga rozwiązania w trybie bardzo pilnym.
2. Uregulowanie statusu doktorantów.
3. Uregulowania dotyczące tworzenia związków uczelni oraz tworzenia przez szkoły wyższe filii, wydziałów zamiejscowych i punktów konsultacyjnych.
4. Przyjęcie zasady dopuszczalności dwuetaowości w szkołach wyższych.
5. Zastąpienie przewodów kwalifikacyjnych I i II stopnia w szkolnictwie artystycznym nadawaniem stopni naukowych doktora i doktora habilitowanego sztuki.
6. Przyjęcie nowych regulacji dotyczących czasu trwania kadencji i liczby kadencji jednoosobowych organów uczelni publicznych.

W pracach legislacyjnych mogłyby być wykorzystane m.in. następujące projekty ustaw:

- projekt będący przedmiotem Oświadczenia wspólnego Ministra Edukacji Narodowej i Prezydium KRASP w sprawie projektu ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym z 9 stycznia 2000 r.
- rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o szkolnictwie wyższym, ustawy o wyższych szkołach zawodowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw wniesiony 9 maja 2001 r. (druk sejmowy nr 2877)
- poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o szkolnictwie wyższym wniesiony 22 października 1999 r. (druk sejmowy 1544)

III. Podjęcie działań zmierzających do ukształtowania nowego ładu systemowego w szkolnictwie wyższym, zakładającego istnienie następujących podmiotów:

- Państwowa Komisja Akredytacyjna - zgodnie z obowiązującą ustawą,
- Środowiskowe Komisje Akredytacyjne (ewaluacyjne) oraz Komisja Akredytacyjna KRASP - zgodnie z treścią Regulaminu KRASP,
- Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich - zgodnie z odpowiednimi regulacjami zawartymi w rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy o szkolnictwie wyższym,

ustawy o wyższych szkołach zawodowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw wniesionym 9 maja 2001 r.,

- Konferencja Rektorów Uczelni Niepaństwowych - umocowanie analogicznie, z uwzględnieniem zakresu działalności,
- Narodowa Rada Edukacji - zgodnie z formułą określoną w uchwale Zgromadzenia Plenarnego KRASP z 6 maja 2000 r. lub jako organ działający przy Prezydencie RP (*organ ten powinien odwoływać się do zadań i doświadczeń Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego oraz Rady Konsultacyjnej ds. Reformy Edukacji Narodowej działającej przy ministrze*).

Przewodniczący KRASP
prof. dr hab. Jerzy Woźnicki

List przewodniczącego KRASP do przewodniczącego Sejmowej Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży Franciszka Potulskiego

Szanowny Panie Przewodniczący,
Od rektorów - członków Rady Rektorów Województwa Pomorskiego otrzymałem relację z telefonicznego dyżuru Pana Posła zamieszczoną w Głosie Wybrzeża z dnia 13.11.2001 r. zatytułowaną "Tapnięcie w edukacji". Rzeczpospolita z dnia 14 listopada br. w artykule "Po NBP kolej na uczelnie?" nawiązała do tego Pańskiego wystąpienia, cytując jego wybrane fragmenty. Ponieważ wypowiedzi te zbulwersowały społeczność akademicką, a w sprawie tej kierowane są do Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich liczne zapytania, jako Przewodniczący KRASP zwracam się do Pana Posła o przedstawienie wyjaśnień dotyczących zaprezentowanych przez Pana poglądów w odniesieniu do autonomii uczelni w kontekście zasad ich finansowania, a w tym zwłaszcza w aspekcie postulowanej przez Pana analogii do NBP. Biorąc pod uwagę poruszenie, które wywołały Pańskie słowa w chwili gdy kształtują się w nowej sytuacji relacje dobrego współdziałania pomiędzy uczelniami akademickimi a Ministerstwem Edukacji Narodowej i Sportu działającym pod nowym kierownictwem, rektorzy pragnęliby wiedzieć czy treść Pańskiej wypowiedzi i zaprezentowane poglądy odzwierciedlają założenia polityki nowego Rządu i wspierającej go koalicji czy też mają charakter wypowiedzi incydentalnej i stanowią formę prezentacji Pańskich własnych poglądów, nie znajdujących potwierdzenia w stanowisku osób i instytucji odpowiedzialnych za określanie i realizowanie polityki Państwa. Będąc proszony o publiczne skomentowanie Pańskiej wypowiedzi, pragnąłbym - jeśli okaże się to możliwe - ustosunkować się do niej po

otrzymaniu Pańskich wyjaśnień. Ze względu na zbliżające się posiedzenie Prezydium Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich, w imieniu rektorów zwracam się o udzielenie odpowiedzi w możliwie krótkim terminie.

Kończąc, pragnę poinformować Pana, że Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich jako organizacja zrzeszająca wszystkie polskie uczelnie akademickie reprezentowane przez swoich rektorów, kieruje się zasadą partnerstwa z właściwymi organami władz państwowych przy rozwiązywaniu najważniejszych problemów szkolnictwa wyższego i nauki. Opinia publiczna wielokrotnie była informowana o dobrych doświadczeniach na tym polu. Wierzymy, że nic nie będzie zakłócać takiego partnerstwa także i w przyszłości.

Z poważaniem
prof. dr hab. Jerzy Woźnicki

Odpowiedź przewodniczącego Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży na list przewodniczącego KRASP

Szanowny Panie,
Z pokorą przyjmuję wezwanie do "przedstawienia wyjaśnień" w związku z przekazaną Panu Przewodniczącemu relacją z telefonicznego dyżuru w Głosie Wybrzeża od rektorów - członków Rady Rektorów Województwa Pomorskiego.

Istotnie uważam, że powiązania finansowe w jakimś stopniu ograniczają samodzielność zarówno w relacjach osobistych, jak i między instytucjami. Zakres tej współzależności, moim zdaniem, zależy zarówno od istoty regulacji prawnych, jak i postawy partnerów realizujących wspólne zadania. Analiza systemu finansowania badań naukowych poprzez granty zdaje się potwierdzać tę tezę.

Jestem przekonany, że trudno moją wypowiedź w rozmowie z czytelnikami traktować jako atak na autonomię uczelni, ale jeśli tak, to nie stanowi ona założeń polityki nowego Rządu i wspierającej go koalicji, a stanowi formę prezentacji moich własnych poglądów, w jakimś stopniu wynikających z dotychczasowej współpracy z częścią uczelni z naszego regionu. Sądzę, że ostateczna wykładnia poglądów i Rządu, i Sejmu dokona się w trakcie przewidywanych w najbliższym czasie prac nad nową ustawą o szkolnictwie wyższym.

Ubolewam, że nasza współpraca rozpoczyna się tak niefortunnie i bardzo proszę o odrobinę wyrozumiałości dla poglądów nieco odmiennych od tych, które autorzy przesłanej Panu Przewodniczącemu relacji uważają za słuszne.

Franciszek Potulski

STOPNIE NAUKOWE STANOWISKA

■ Doktoraty

Stopień doktora nauk technicznych uzyskali:

- **dr inż. Tomasz DZITKOWSKI**
(ur. 26.10.1973 r. w Katowicach) z Katedry Automatyki Procesów Technologicznych i Zintegrowanych Systemów Wytwarzania Pol. Śl.; temat pracy doktorskiej - "Odwrotne zadanie dynamiki dyskretno-ciągłych układów mechanicznych w ujęciu grafów i liczb strukturalnych", promotor - prof. dr hab. inż. Andrzej Buchacz, RMT - 05.12.2001 r., z wyróżnieniem
- **dr inż. Janusz SZEWCZENKO**
(ur. 22.12.1973 r. w Blachowni) z Instytutu Materiałów Inżynierskich i Biomedycznych Pol. Śl.; temat pracy doktorskiej - "Badanie procesów korozji implantów z warstwami pasywnymi i pasywno-węglowymi w warunkach elektrostymulacji zrostu kostnego", promotor - prof. dr hab. inż. Jan Marciniak, RMT - 05.12.2001 r., z wyróżnieniem
- **dr inż. Tadeusz HŁADKI**
(ur. 06.09.1973 r. w Bytomiu) z Katedry Przetw. Mat. Metal. i Polimer. Pol. Śl.; temat pracy doktorskiej - "Wpływ walcowania wygładzającego na zachowanie się warstwy cynku i rdzenia stalowego w blachach ocynkowanych ogniowo", promotor - dr hab. inż. Wilhelm Gorecki prof. nzw. w Pol. Śl., RMT - 05.12.2001 r.
- **dr inż. Dariusz SZYMAŃSKI**
(ur. 12.02.1966 r. w Katowicach) z ABB Daimler-Benz Transportation ZWUS sp. z oo - Katowice; temat pracy doktorskiej - "Użłobkowanie stojana i wirnika maszyny elektrycznej jako przyczyna odkształcenia pola magnetycznego w szczelinie powietrznej oraz generowania dodatkowych momentów elektromagnetycznych", promotor - prof. dr hab. inż. Krzysztof Kluszczyński, RE - 04.12.2001 r.
- **dr inż. Grzegorz ĆWIKŁA**
(ur. 21.08.1969 r. w Sosnowcu) z Katedry Autom. Procesów Technolog. i Zintegr. Syst. Wytwarz. Pol. Śl.; temat pracy doktorskiej - "Metoda szybkiego określania kosztów wytwarzania elementów maszyn z zastosowaniem sieci semantycznych", promotor - prof. dr hab. inż. Ryszard Knosala, RMT - 05.12.2001 r.
- **dr inż. Adrian KAMPA**
(ur. 06.12.1967 r. w Zabrze) z Katedry Automat. Procesów Technolog. i Zintegr. Syst. Wytwarz. Pol. Śl.; temat pracy doktorskiej - "Opracowanie metody określania optymalnego harmonogramu produkcji w elastycznym gnieździe wytwórczym", promotor - prof. dr hab. inż. Ryszard Knosala, RMT - 05.12.2001 r.
- **dr inż. Marcin KACZMAREK**
(ur. 09.08.1974 r. w Rudzie Śląskiej) z Instytutu Materiałów Inżynierskich i Biomedycznych Pol. Śl.; temat pracy doktorskiej - "Dobór cech użytkowych elementów płytkowego systemu stabilizacyjno-manipulacyjnego do osteosyntezy", promotor - prof. dr hab. inż. Jan Marciniak, RMT - 05.12.2001 r., z wyróżnieniem
- **dr inż. Katarzyna JASZCZ**
(ur. 25.12.1971 r. w Nowej Dębie) z Katedry Fizykochemii i Technologii Polimerów Pol. Śl.; temat pracy doktorskiej - "Badania nad syntezą, modyfikacją i właściwościami wybranych poliestrów funkcjonalnych", promotor - dr hab. inż. Jan Łuszczak prof. nzw. w Pol. Śl., RCh - 12.12.2001 r., z wyróżnieniem
- **dr Jacek PODWÓRNY**
(ur. 20.01.1967 r. w Zabrze) z Instytutu Materiałów Ogniotrwałych w Gliwicach; temat pracy doktorskiej - "Badania nad kinetyką i mechanizmem reakcji topochemicznych w układzie MgO - spinele $MgR_2O_4-SO_2-O_2$ ", promotor - dr hab. inż. Jerzy Piotrowski prof. nzw. w Pol. Śl., RCh - 12.12.2001 r.
- **dr inż. Edyta MELANIUK-WOLNY**
(ur. 05.08.1970 r. w Białej Podlaskiej) z Katedry Ochrony Powietrza Pol. Śl.; temat pracy doktorskiej - "Właściwości pyłu emitowanego w hutnictwie cynku i ołowiu", promotor - prof. dr hab. Jan Koniecznyński, RIE - 14.12.2001 r.
- **dr inż. Waldemar ŚCIERSKI**
(ur. 04.02.1967 r. w Mysłowicach) z Katedry Technologii i Urządzeń Zagospodarowania Odpadów Pol. Śl.; temat pracy doktorskiej - "Warunki zapłonu w warstwie paliwa na ruszcie kotła", promotor - dr hab. inż. Jan Nardziakiewicz prof. nzw. w Pol. Śl., RIE - 14.12.2001 r.
- **dr inż. Jolanta TUREK-SZYTOW**
(ur. 02.10.1971 r. w Przemyśle) z Katedry Biotechnologii Środowiskowej Pol. Śl.; temat pracy doktorskiej - "Kontrola i ocena wpływu wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA) na proces rekultywacji gleb zanieczyszczonych tymi związkami", promotor - prof. dr hab. inż. Korneliusz Miksch, RIE - 17.12.2001 r.
- **dr inż. Zbigniew CZAPŁA**
(ur. 21.10.1957 r. w Sosnowcu) z Instytutu Transportu Pol. Śl.; temat pracy doktorskiej

- "Metoda fragmentacji obrazów cyfrowych za pomocą zestawu wzorców", promotor - dr hab. inż. Bolesław Pochopień prof. nzw. w Pol. Śl., RAu - 18.12.2001 r., z wyróżnieniem
- **dr inż. Agnieszka TOMAKA**
(ur. 06.01.1971 r. w Zabrze) z Instytutu Informatyki Teoretycznej i Stosowanej PAN w Gliwicach; temat prac doktorskiej - "Detekcja i opis deformacji struktur na podstawie sekwencji obrazów cyfrowych", promotor - prof. dr hab. inż. Konrad Wojciechowski, RAu - 18.12.2001 r., z wyróżnieniem
 - **dr inż. Marek KOCHAŃCZYK**
(ur. 25.04.1972 r. w Częstochowie) doktorant z Wydziału Inżynierii Materiałowej, Metalurgii i Transportu Pol. Śl.; temat pracy doktorskiej - "Metoda wyrównania rozkładu obciążenia na szerokości koła zębatego za pomocą mimośrodowego osadzenia łożysk", promotor - prof. dr hab. inż. Andrzej Wilk, RM - 18.12.2001 r.
 - **dr inż. Jan Antoni RUBIN**
(ur. 01.03.1958 r. w Rybniku) z Katedry Procesów Budowlanych Pol. Śl.; temat pracy doktorskiej - "Technologiczne kształtowanie struktury betonów lekkich kruszywowych z warunku promieniotwórczości naturalnej", promotor - dr hab. Jan Zakrzewski prof. nzw. w Pol. Śl., RB - 19.12.2001 r.
 - **dr inż. Piotr CZOP**
(ur. 16.05.1973 r. we Wrocławiu) z AITECH Artificial Intelligence Laboratory sc w Katowicach; temat pracy doktorskiej - "Modele diagnostyczne maszyny wirnikowej w przejściowych warunkach działania", promotor - prof. dr hab. inż. Wojciech Cholewa, RMT - 19.12.2001 r., z wyróżnieniem
 - **dr inż. Klaudiusz GOŁOMBEK**
(ur. 24.08.1970 r. w Tarnowskich Górach) z Instytutu Materiałów Inżynierskich i Biomedycznych Pol. Śl.; temat pracy doktorskiej - "Struktura i własności cermetali narzędziowych i węglików spiekanych pokrytych w procesie PVD powłokami odpornymi na ścieranie", promotor - prof. dr hab. inż. Leszek Dobrzański, RMT - 19.12.2001 r., z wyróżnieniem
 - **dr inż. Sabina LESZ**
(ur. 21.04.1973 r. w Zabrze) z Instytutu Materiałów Inżynierskich i Biomedycznych Pol. Śl.; temat pracy doktorskiej - "Kształtowanie struktury nanokrystalicznej przez kontrolowaną krystalizację amorficznego stopu typu Fe-Hf-B", promotor - dr hab. inż. Danuta Szwieczek prof. nzw. w Pol. Śl., RMT - 19.12.2001 r., z wyróżnieniem
 - **dr inż. Krzysztof LUKASZKOWICZ**
(ur. 01.06.1973 r. w Zabrze) z Instytutu Materiałów Inżynierskich i Biomedycznych Pol. Śl.; temat pracy doktorskiej - "Struktura i własności przeciwdrożdżycowych i odpornych na korozję wielowarstwowych pokryć TVD", promotor - prof. dr hab. inż. Leszek Dobrzański, RMT - 19.12.2001 r., z wyróżnieniem
 - **dr inż. Paweł KOSTKA**
(ur. 30.05.1972 r. w Bielsku-Białej) z Katedry Podstaw Konstrukcji Maszyn Pol. Śl.; temat pracy doktorskiej - "Metody klasyfikacji postaci kinetostatycznych linii wałów maszyn wirnikowych", promotor - dr hab. Wojciech Moczulski prof. nzw. w Pol. Śl., RMT - 19.12.2001 r., z wyróżnieniem
 - **dr inż. Waldemar KWAŚNY**
(ur. 08.06.1971 r. w Tychach) z Instytutu Materiałów Inżynierskich i Biomedycznych Pol. Śl.; temat pracy doktorskiej - "Struktura i własności powłok uzyskiwanych w procesie PVD na spiekanej stali szybko tnącej", promotor - prof. dr hab. inż. Leszek Dobrzański, RMT - 19.12.2001 r., z wyróżnieniem
 - **dr inż. Andrzej KSIĄDZ**
(ur. 06.01.1973 r. w Mikołowie) z Instytutu Techniki Ciepłej Pol. Śl.; temat pracy doktorskiej - "Badania nad mechanizmem powstawania i utleniania benzo/a/pirenu podczas spalania paliw", promotor - prof. dr hab. inż. Ryszard Wilk, RIE - 21.12.2001 r., z wyróżnieniem
 - **dr inż. Jacek KALINA**
(ur. 12.08.1972 r. w Gliwicach) z Instytutu Techniki Ciepłej Pol. Śl.; temat pracy doktorskiej - "Analiza i optymalizacja techniczno-ekonomiczna małych układów skojarzonego wytwarzania ciepła i energii elektrycznej", promotor - dr hab. inż. Janusz Skorek prof. nzw. w Pol. Śl., RIE - 21.12.2001 r.
- Stopień naukowy doktora nauk chemicznych uzyskała
- **dr inż. Maria BRZEZICKA**
(ur. 28.01.1956 r. w Limanowej) z Instytutu Metali Nieżelaznych w Gliwicach; temat pracy doktorskiej - "Opracowanie metod wzbogacania próbek i usuwania interferencji podczas oznaczania metali szlachetnych w materiałach z przemysłu miedziowego", promotor - prof. dr hab. Irena Staneczko-Baranowska, RCh - 12.12.2001 r.
- **Stanowisko profesora nadzwyczajnego**
JM Rektor mianował na stanowisko profesora nadzwyczajnego w Politechnice Śląskiej:

• prof. dr. hab. inż. Kazimierza STOŃSKIEGO (RG2) od 15.12.2001 r., na czas nieokreślony

• dr. hab. inż. Krzysztofa KURKA (RM3) na czas określony od 01.01.2002 r. do 31.12.2001 r.

Gratulacje

WYDZIAŁ ORGANIZACJI I ZARZĄDZANIA uzyskał uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora nauk ekonomicznych

Centralna Komisja do spraw Tytułu Naukowego i Stopni Naukowych przesłała pismo do Dziekana Wydziału Organizacji i Zarządzania Politechniki Śląskiej, w którym stwierdza:

Uprzejmie informuję, że Centralna Komisja do Spraw Tytułu Naukowego i Stopni Naukowych, działając na podstawie art. 4 ustawy z dnia 12 września 1990 r. o tytule naukowym i stopniach naukowych (Dz. U. nr 65, poz. 386), przyznała z dniem 26 listopada 2001 r. Wydziałowi Organizacji i Zarządzania Politechniki Śląskiej w Gliwicach uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora nauk ekonomicznych w dyscyplinie - nauki o zarządzaniu.

ODNOWIENIE DOKTORATU - PO 50. LATACH PROFESORA STEFANA WĘGRZYNA

fol. W. Kalinowski

W poniedziałek 17 grudnia 2001 r. w Auli Głównej odbyła się po raz pierwszy w historii działalności Politechniki Śląskiej uroczystość odnowienia doktoratu po 50-ciu latach. Senat Politechniki Śląskiej, podejmując stosowną uchwałę, zdecydował o wyróżnieniu tym zaszczytem wybitnego uczonego prof. zw. dr. inż. Stefana Węgrzyna - jak napisał prof. Jan Węglarz w liście do JM Rektora prof. B. Pochopienia: "... Osoby tak bardzo zasłużonej dla rozwoju nauki i kształcenia kadr naukowych i technicznych, jaką od pół wieku jest Pan Profesor Stefan Węgrzyn".

Po uroczystym "Gaudeamus igitur" w wykonaniu Akademickiego Chóru Politechniki Śląskiej i Akademickiego Zespołu Muzycznego Politechniki Śląskiej, JM Rektor prof. Bolesław Pochopień powitał licznie zgromadzonych, a w tym m.in.: Pana Zygmunta Węgrzyna - brata prof. Węgrzyna, rektorów wyższych uczelni, doktorów honoris causa Politechniki Śląskiej, przedstawicieli środowisk akademickich, naukowych i badawczych z całego kraju, przedstawicieli władz samorządowych województwa śląskiego, byłych rektorów Politechniki Śląskiej, Senat Uczel-

ni, Radę Wydziału Automatyki, Elektroniki i Informatyki, Radę Wydziału Elektrycznego, przedstawicieli prasy, radia i telewizji, pracowników i studentów Uczelni.

Prorektor ds. Nauki prof. Remigiusz Sosnowski zapoznał zebranych z uchwałą Senatu Politechniki Śląskiej w sprawie odnowienia doktoratu po 50-ciu latach prof. zw. dr. inż. Stefanowi Węgrzynowi. Następnie JM Rektor B. Pochopień wygłosił laudację.

LAUDACJA

**z okazji "Odnowienia doktoratu - po 50. latach"
profesora Stefana Węgrzyna**

Stefan Węgrzyn urodził się 20 maja 1925 roku w Krakowie. Od 1930 roku przebywał w Borysławiu gdzie ojciec był kierownikiem kopalni firmy "Małopolska", a matka pracowała jako nauczycielka w Szkole Powszechnej im. Królowej Jadwigi. Tam w 1937 roku ukończył 6-letnią szkołę

powszechną, następnie 2 lata gimnazjum ogólnokształcącego, i kolejno 7 i 8 klasę 10-letniej szkoły z polskim językiem nauczania. W czasie okupacji w latach 1941-44 pracował jako pomocnik maszynisty w firmie "Karpackie Oleje", a w czasie wolnym od pracy uczestniczył w tajnych kompletach, przygotowując się do matury, którą zdał w 1943 roku z zakresu liceum matematyczno-fizycznego z postępowaniem bardzo dobrym. Po wyzwoleniu spod okupacji niemieckiej w 1944 roku wyjechał do Lwowa, gdzie ukończył I rok studiów na Wydziale Elektrotechnicznym Lwowskiego Instytutu Politechnicznego. W 1945 roku wyjechał do Polski gdzie kontynuował studia w Politechnice Śląskiej w Krakowie a następnie w Gliwicach, gdzie już od 1946 roku pracował w charakterze młodszego asystenta w Katedrze Podstaw Elektrotechniki, kierowanej przez jednego z ówczesnych nestorów elektrotechniki prof. dr. inż. Stanisława Fryzego. Na dyplomie ukończenia studiów (L.P.54), podpisanym przez Rektora prof. inż. Władysława Kuczewskiego i Dziekana prof. inż. Zygmunta Gogolewskiego, czytamy: "Węgrzyn Stefan... ukończył przypisane programem studia akademickie na Wydziale Elektrycznym Politechniki Śląskiej. Dnia 25 lutego 1949 r. złożył na Wydziale Elektrycznym Politechniki Śląskiej egzamin dyplomowy z ogólnym wynikiem bardzo dobrym. Na tej podstawie Rada Wydziału Elektrycznego Politechniki Śląskiej przyznała uchwałą z dnia 10 marca 1949 roku Węgrzynowi Stefanowi stopień akademicki inżyniera-elektryka". Natomiast na pieczęci umieszczonej na dyplomie czytamy: "stwierdzam, że w myśl art. 12 ustawy inżyniera z dnia 28 stycznia 1948 r. (Dz.U.R.P. Nr 10, poz.68) inż. Węgrzyn Stefan uzyskał stopień magistra nauk technicznych".

Od 1 marca 1949 r. mgr inż. S.Węgrzyn uzyskuje nominację na stanowisko starszego asystenta. We wniosku awansowym **prof. S. Fryze** napisał:

"Mgr inż. Węgrzyn Stefan przedstawia bardzo rzadko spotykany w Polsce typ umysłowy o wybitnych zdolnościach teoretyczno-matematycznych i techniczno-praktycznych. To spowodowało, że zainteresowałem się nim specjalnie, celem wyszkolenia go na siłę naukową z zakresu elektrotechniki teoretycznej i praktycznej. Bardzo szybkie postępy jakie czynił mgr inż. Węgrzyn, umożliwiły wciągnięcie go do prac badawczych specjalnych w Państwowej Fabryce Odbiorników Radiowych w Dzierżonowie, gdzie opracował pod kierunkiem prof. dra Malarskiego i prof. dra Zagajewskiego zastosowaną w tej Fabryce nową metodę badania transformatorów głośnikowych. Pod moim kierunkiem, opracowuje mgr inż. Węgrzyn produkcję ferrokartów dla P.F.O.R. w Dzierżonowie oraz produkcję spieków metalowych dla Państwowego Instytutu Hutniczego w Gliwicach. We wszystkich tych pracach okazał mgr inż. Węgrzyn Stefan wybitne zdolności do prac naukowo-badawczych, wiele inicjatywy własnej, pomysłowości w pokonywaniu trudności teoretycznej i praktycznej natury, umiejętności korzystania z literatury naukowej w językach niemieckim, francuskim, angielskim i rosyjskim, którymi włada dość biegle. Jest to umysł jasny, o bardzo szybkiej orientacji, pracownik bardzo pilny, staranny i bardzo obowiązkowy, o olbrzymim zapale do nauki i pracy. Rokuję mu przeto świetną przyszłość i chciałbym dalej popracować nad nim, celem doprowadzenia go do doktoratu i wyszkolenia na zdolnego do pracy twórczej naukowca z dziedziny elektrotechniki, których tak mało posiadamy w Polsce, a tak bardzo potrzebujemy. Stawiam przeto wniosek o zamianowanie mgr inż. Węgrzyna Stefana starszym asystentem Katedry Podstaw Elektrotechniki z terminem od 1 marca 1949 r., do czego wymieniony ma pełne kwalifikacje naukowe i na co ze wszech miar zasługuje".

Natomiast we wniosku **prof. S. Fryzego** o "pozostawienie inż. Węgrzyna na stanowisku starszego asystenta" czytamy m.in.: "Inż. Węgrzyn jest najzdolniejszym asystentem Katedry Podstaw Elektrotechniki i jednym z najzdolniejszych elektryków młodego pokolenia. (...) Wyniki własnych prac wykonanych w Katedrze Podstaw Elektrotechniki ogłosił drukiem w "Przeglądzie Telekomunikacyjnym" (Nr 8 i 9 r. 1949 i Nr 1 r. 1950). Są to prace oryginalne o wartości nie tylko praktycznej lecz także naukowej. W bieżącym roku wydał bardzo dobrze opracowany, "Rachunek operatorowy" w ramach publikacji Katedry Podstaw Elektrotechniki, przeznaczonych jako pomoce naukowe dla studium inżynierskiego i magisterskiego. Obecnie przygotowuje inż. Węgrzyn pracę doktorską z zakresu elektrotechniki. Inż. Węgrzyn posiada wszystkie walory predestynujące go na pierwszorzędną siłę naukową i dlatego od 1946 r. z największą satysfakcją zajmuję się jego wyszkoleniem. Wnoszę przeto o pozostawienie inż. Węgrzyna na stanowisku starszego asystenta Katedry Podstaw Elektrotechniki i zaznaczam, że dla niego rezerwuję drugi etat adiunkta Katedry. Z wnioskiem o zamianowanie inż. Węgrzyna adiunktem wystąpię po uzyskaniu przez niego stopnia doktora nauk technicznych, co przypuszczalnie nastąpi w roku 1951".

I rzeczywiście w 1951 roku, w dwa lata po ukończeniu studiów, mgr inż. S. Węgrzyn przedłożył pracę doktorską, której promotorem był S. Fryze. Był to dziewiąty w kolejności przewód doktorski prowadzony i zakończony w Politechnice Śląskiej.

Na dyplomie doktorskim w górnej części znajduje się godło państwowe oraz napis OJCZYŹNIE NA CHWAŁĘ WIEDZY NA POŻYTEK,
a poniżej:

NA MOCY PRAWA USTANOWIONEGO PRZEZ SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
P O L I T E C H N I K A Ś L Ą S K A
ZA URZĘDOWANIA JEGO MAGNIFICENCJI REKTORA
Inż. METALURGA WŁADYSŁAWA KUCZEWSKIEGO
PROFESORA ZWYCZAJNEGO METALURGII
I ZA URZĘDOWANIA DZIEKANA WYDZIAŁU ELEKTRYCZNEGO
INŻ. ZYGMUNTA GOGOLEWSKIEGO
PROFESORA NADZWYCZAJNEGO BUDOWY MASZYN ELEKTRYCZNYCH
NADAJE
MGR INŻ. S T E F A N O W I W Ę G R Z Y N O W I
URODZONEMU W KRAKOWIE, DNIA 20 MAJA 1925 ROKU
STOPIEŃ I TYTUŁ, GODNOŚĆ I PRAWA DOKTORA NAUK TECHNICZNYCH
STWIERDZIWSZY WEDŁUG PRZEPISÓW JEGO NAUKOWE UZDOLNIENIA
NA PODSTAWIE PRZEDŁOŻONEJ ROZPRAWY P.T.:
"NIEKTÓRE ZAGADNIENIA STANÓW NIEUSTALONYCH
W WZMACNIACZACH WIELOSTOPNIOWYCH "
ORAZ EGZAMINU ŚCISŁEGO
ZŁOŻONEGO Z POSTĘPEM BARDZO DOBRYM Z ODZNACZENIEM.
NADANO W GLIWICACH, DNIA 16 MAJA 1951 ROKU.

W dolnej części dyplomu znajduje się pieczęć okrągła z Godłem Państwowym oraz podpisy Rektora, Dziekana i Promotora.

Zasadnicze części pracy doktorskiej zostały już opublikowane w 1952 r. w czasopiśmie PAN Archiwum Elektrotechniki (Zeszyt 2, Tom I).

W opinii o pracy naukowej dr. inż. S. Węgrzyna **prof. S. Fryze** napisał m.in.: (...) "jeszcze w czasie studiów politechnicznych dr. Węgrzyna zainteresowałem się nim specjalnie celem wyszkolenia go na siłę naukową z zakresu elektrotechniki teoretycznej i praktycznej. Bardzo szybkie postępy jakie czynił dr. Węgrzyn, umożliwiły wciągnięcie go do prac badawczych dla przemysłu prowadzonych pod moim kierownictwem w Zakładzie Elektrotechniki Politechniki Śląskiej, z których jako tylko najważniejsze można by wymienić: oscylograficzne seryjne pomiary magnetyczne (...), produkcja rdzeni żelaznych wielkiej częstotliwości (...), spieki proszków metali (...), laboratoryjne pomiary elektrofiltrów (...), układy automatycznej stabilizacji (...). Wszystkie te prace zostały wykonane i przekazane przemysłowi. Niektóre fragmenty zostały opublikowane, część zaś jest już oddana do druku. Równoległe z rozwiązaniem zagadnień praktycznych pracuje dr. Węgrzyn nad zagadnieniami teoretycznymi, czego wynikiem jest wydany w roku 1949 przez dr. Węgrzyna pod moją redakcją pierwszy polski skrypt o rachunku operatorowym p.t. "Rachunek operatorowy w zastosowaniu do obliczeń przebiegów nieustalonych w obwodach elektrycznych o stałych skupionych". (...) Praca doktorska inż. Węgrzyna obejmuje analizę stanów nieustalonych zachodzących w wzmacniaczach wielostopniowych, przeprowadzoną przy pomocy rachunku operatorowego. Obok wywodów teoretycznych przedstawiono w niej również praktyczne możliwości wykorzystania otrzymanych wyników, które zastosowano np. w układach automatycznej regulacji wykonanych w Zakładzie Elektrotechniki Politechniki Śląskiej".

Prof. Paweł J. Nowacki (18.04.1952 r.): "Dr Węgrzyn jest niezwykle zdolnym inżynierem o dużym zacięciu teoretycznym. Posiada bardzo dobre wiadomości z matematyki i fizyki, to też rokuje słusznie duże nadzieje na przyszłość".

Prof. Waclaw Gunter (5.05.1952 r.): "Dr inż. S. Węgrzyn był jednym z najzdolniejszych moich uczniów". Warto przytoczyć wypowiedzi o tej pracy doktorskiej wybitnych profesorów Jerzego Osiewskiego i Bogdana Skalmierskiego, pochodzące z 1984 roku i Józefa Giergiela z 2000 roku.

Prof. J. Osiewski: "Istotą rozprawy doktorskiej Stefana Węgrzyna, obronionej z odznaczeniem w r. 1951 na Politechnice Śląskiej, było zaproponowanie i zastosowanie do analizy stanów nieustalonych w wielostopniowych wzmacniaczach RC tzw. metody dwóch przeciwnych stanów ustalonych. Metoda ta oparta jest na oryginalnym wykorzystaniu zasady superpozycji w układach liniowych. Zamiast bezpośredniego wyznaczania wymuszonego stanu nieustalonego wywołanego przez dane wymuszenie okresowe Autor zaproponował rozwiązanie problemu równoważnego polegającego na wyznaczeniu stanu swobodnego wywołanego przez odłączenie identycznego lecz przeciwnie skierowanego wymuszenia, co wraz z rozwiązaniem ustalonym prowadzi, zgodnie z zasadą superpozycji, do rozwiązania całego problemu. W pracy doktorskiej oraz w następujących publikacjach Autor podał konkretne przykłady, w których zastosowanie takiego sposo-

bu postępowania dawało wyraźne korzyści rachunkowe i interpretacyjne. Tematyka stanów nieustalonych i zastosowań rachunku operatorowego, zwłaszcza w zakresie układów elektrycznych i elektronicznych była na przełomie lat czterdziestych i pięćdziesiątych niezwykle aktualna i silnie rozwijana w skali światowej (warto przypomnieć, że pionierska monografia M.F. Gardner, J.L. Barnes "Transients in line systems" pochodzi z r. 1942). Jej pionierem w kraju był niewątpliwie prof. S. Węgrzyn. Jego praca doktorska, a także Jego dalsze prace z tego zakresu przyczyniły się w istotny sposób do rozwoju tej dziedziny w Polsce, stały się punktem wyjścia do wielu dalszych badań prowadzonych w różnych ośrodkach. Cechą wyróżniającą prace Stefana Węgrzyna z zakresu stanów nieustalonych, a w tym Jego pracę doktorską, była oryginalność spojrzenia, dążenie do znalezienia takich właściwości problemu, których umiejętne wykorzystanie dawałoby wyraźne korzyści: jasność interpretacji, oddzielenie wyników istotnych od drugorzędnych, uproszczenie żmudnych nieraz przekształceń i rachunków. Sądzę, że cechy te, obok wspomnianych już elementów pionierskości, stanowią o trwałości dorobku Stefana Węgrzyna w omawianej dziedzinie, zapoczątkowanego Jego rozprawą doktorską".

Prof. B. Skalmierski: "Stefan Węgrzyn w swojej pracy doktorskiej zaproponował i zastosował do badania zjawisk przejściowych w złożonych układach elektronicznych metodę "dwóch przeciwnych stanów ustalonych". Należy ona do tych metod, które charakteryzuje dobre wyważenie pomiędzy stroną logiczną a intuicyjną. Metoda ta może być wykorzystana przy rozwiązywaniu układów liniowych pobudzanych sinusoidalnie względnie niesinusoidalnie ale periodycznie np. seriami impulsów. Jakkolwiek wyrosła ona na bazie badań układów elektronicznych, to bez trudu może być przeniesiona na grunt układów mechanicznych. Dzięki tym możliwościom korzystaniem z niej przy różnych okazjach, bo obok elegancji dawała dużą łatwość w rozwiązywaniu problemów. W swoich książkach opisałem tę metodę, a w szczególności w książce z serii "Studies i Applied Mechanics 1 - Mechanics and Strength of Materials" wydaną przez firmę Elsevier w koedycji z PWN w języku angielskim w 1979 r. Tłumaczenia na język niemiecki i francuski książek Stefana Węgrzyna z zakresu stanów nieustalonych w układach elektrycznych spopularyzowały tę metodę na kraje języka niemieckiego i francuskiego. Sądzę, że przez moją książkę w języku angielskim mogłem się przyczynić do jej spopularyzowania na kraje języka angielskiego. Przykładem możliwości wykorzystania metody "dwóch przeciwnych stanów" Stefana Węgrzyna jest badanie układów liniowych pobudzanych wymuszeniem okresowym np. seriami impulsów. W tym przypadku jest ona bardzo wygodna, gdyż korzystając z prostych metod dochodzi się łatwo do wyniku bez potrzeby rozwijania prawych stron równań w szeregi Fourriera. W tym przypadku najpierw zauważa się, że odpowiedź ustalona posiada ten sam okres co wymuszenie. To proste stwierdzenie prowadzi do równań, z których bez większego trudu wyznacza się parametry stanu zaburzonego określonego metodą "dwóch przeciwnych stanów ustalonych". Metoda Stefana Węgrzyna posiada nie tylko charakter poznawczy, ale również ma znaczenie w dziedzinie nauczania teorii układów dynamicznych przez swą prostotę. Uważam, że nic nie straciła ze swej aktualności sprzed 33 lat. Jest to trwały wkład naszej Uczelni nie tylko do nauki polskiej ale nauki światowej".

Prof. J. Giergiel: "Jej wyniki, a zwłaszcza wprowadzona w niej przez Autora metoda dwóch przeciwnych stanów ustalonych weszła na trwałe do światowej literatury naukowej, można ją znaleźć do dziś w aktualnych podręcznikach z mechaniki i elektroniki".

Z dniem 1.10.1952 r. dr inż. S. Węgrzyn zostaje mianowany kontraktowym zastępcą profesora. W 1953 roku organizuje Sekcję Automatyki, później Zakład i Katedrę Teorii Regulacji na Wydziale Elektrycznym, co w 1964 roku stało się jednym z elementów sprzyjających powstaniu odrębnego w Politechnice Śląskiej i pierwszego w kraju Wydziału Automatyki. W lipcu 1953 r. Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego poprosiło o wypowiedzenie w sprawie przeniesienia dr. inż. S. Węgrzyna do Politechniki Warszawskiej. W odpowiedzi Prorektor **prof. Tadeusz Zajączkowski** napisał: "... odejście prof. dr. Węgrzyna w obecnej chwili przyniosłoby nauce polskiej niepowetowaną stratę". Decyzją Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej z dnia 30.06.1954 r. przyznano dr. S. Węgrzynowi "tytuł naukowy docenta", a z dniem 1.07.1954 r. został powołany na "stanowisko samodzielnego pracownika nauki".

Na prośbę kierownika PAN doc. S. Węgrzyn w 1955 r. wyraził zgodę na podjęcie dodatkowych zajęć w Instytucie Podstawowych Problemów Techniki PAN w Warszawie, a w 1962 roku w Instytucie Automatyki PAN w Warszawie. W 1960 roku podczas pobytu we Francji prof. S. Węgrzyn przedstawił i obronił na Uniwersytecie w Tuluzie pracę doktorską poświęconą analizie stanów nieustalonych w układach o parametrach rozłożonych pt. "Les diagrammes d'espace appliques aux regimes transistories dans les legimes electriques". Uchwałą Rady Państwa z 25.11.1961 r. doc. S. Węgrzyn został powołany na stanowisko profesora nadzwyczajnego.

Mając 39 lat, prof. S. Węgrzyn zostaje w 1964 r. wybrany członkiem korespondentem PAN - będąc wówczas najmłodszym członkiem PAN. W 1973 roku zostaje wybrany członkiem rzeczywistym PAN.

Profesor S. Węgrzyn jest wybitną indywidualnością zajmującą wyjątkową pozycję w świecie nauki, wybitnym naukowcem o szerokich horyzontach i imponującym dorobku naukowym. Wyjątkowe uzdolnienia i niezmierna aktywność pozwoliła Profesorowi wnieść twórczy wkład w wiele dziedzin. Należy do tych uczonych, którzy łączą umiejętnie głęboką wiedzę teoretyczną z potrzebami przemysłu.

W pierwszym, bardzo istotnym okresie w Jego życiu naukowym, skoncentrował się na zagadnieniach związanych z elektrotechniką, a w szczególności na stanach przejściowych w obwodach i liniach elektrycznych. Był pionierem zastosowania rachunku operatorowego do analizy stanów nieustalonych w obwodach elektrycznych. Jak pisze **prof. Zdzisław Bubnicki** w jednej ze swoich opinii: "Wkrótce studenci zaczęli Go nazywać profesorem stanów nieustalonych".

Drugą dziedziną, do której prace prof. S. Węgrzyna wniosły trwałe wkłady i ją zdecydowanie rozwinęły jest szeroko rozumiana automatyka, zarówno teoretyczna jak i stosowana. Istotnym wkładem do teoretycznych podstaw automatyki jest wprowadzenie przestrzeni metrycznych Banacha do analizy stabilności i do identyfikacji układów dynamicznych. Do bardzo ważnych osiągnięć Profesora, chociaż trudno wymienić wszystkie, należy zaliczyć m.in.: rezultaty uzyskane w zakresie dynamiki układów otwartych i zamkniętych, badania układów impulsowych za pomocą funkcji schodkowych zamiast transformacji Z, zagadnień związanych ze stabilnością układów nieliniowych, w tym również układów impulsowych, opracowania idei układów stowarzyszonych, własności równań o nieliniowych współczynnikach dyssypatywnych, zwanych równaniami Gille'a-Węgrzyna. Uzyskane rezultaty pozwoliły uznać, że prof. S. Węgrzyn stworzył szkołę naukową o zasięgu światowym w dziedzinie teorii regulacji.

Wiele wysiłku poświęcił Profesor rozwojowi przemysłowej automatyki kompleksowej, ze szczególnym uwzględnieniem identyfikacji obiektów komputerowych systemów sterowania. W wyniku kierowanych przez prof. S. Węgrzyna problemów węzłowych uruchomione zostały pierwsze skomputeryzowane procesy technologiczne. Należy również chociaż wspomnieć o pracach związanych z komputerowym wspomaganiami pracy operatorów. Problematyka powyższa spowodowała, że Profesor postanowił zintegrować i rozwinąć teoretyczne podstawy informatyki. Za niewątpliwy dorobek prof. S. Węgrzyna z tego zakresu należy uznać wprowadzenie matematycznych metod do analizy i syntezy procesorów typu Von-Neumana, a w szczególności wprowadzenie pojęć "równań rozkazów", jako podstawy syntezy układu sterującego komputera. Kolejnym wyzwaniem, które podjął Profesor to informatyczne podstawy systemów ewolucyjnych - próba odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób można wykorzystać teoretyczne podstawy i metody informatyki do poszerzenia granic naszego poznania i rozszyfrowania kryjących jeszcze tak wiele tajemnic kodów organizmów żywych. Tym samym rozpoczął więc tworzenie zrębów dziedziny o charakterze interdyscyplinarnym, obejmującej m.in.: informatykę, inżynierię genetyczną, biologię molekularną, medycynę, nanotechnologię, nanomateriały. Definiując informatykę jako dyscyplinę naukową zajmującą się badaniem praw rządzących procesami kodowania, przechowywania, przetwarzania i przekazywania informacji prof. S. Węgrzyn zwrócił uwagę na fakt, że obecnie według posiadanej wiedzy można mówić o istnieniu na Ziemi dwóch systemów informatyki, a mianowicie technicznych systemów informatyki, które opracowali i zbudowali ludzie, a których reprezentantami są elektroniczne komputery oraz zajmujących dziesiątki milionów razy mniejsze objętości niż komputery techniczne - biologicznych systemach informatyki (nanosystemach), czyli systemów informatyki istniejących w organizmach biologicznych, które stworzyła natura. Należy również wspomnieć o trzecich, nie istniejących jeszcze, ale opracowywanych obecnie kwantowych systemach informatyki, co również w ostatnich latach stało się naukową pasją prof. S. Węgrzyna.

Ale temu szerokiemu zakresowi zainteresowań naukowych Profesora towarzyszyła równoległa działalność dydaktyczna. Prof. S. Węgrzyn jest znany i wysoko ceniony jako doskonały dydaktyk. Jego wykłady cieszyły się zawsze i nadal cieszą się wysokim uznaniem wśród słuchaczy. Wyróżnia się wielką umiejętnością prostego przedstawiania na wykładach najtrudniejszych nawet w zrozumieniu nowych osiągnięć naukowych.

Działalności naukowej i dydaktycznej towarzyszyła niezmiernie bogata działalność publikacyjna i wydawnicza. Prof. S. Węgrzyn jest autorem lub współautorem wielu książek w kraju i zagranicą, wielokrotnie wznawianych i tłumaczonych na wiele języków. Wspomnę chociażby: "Rachunek operatorowy" (PWN), "Przebiegi nieustalone w liniach i układach łańcuchowych" (PWN), "Podstawy automatyki" (PWN), "Kompleksowe systemy sterowania", "Komputerowe wspomaganie procesów twórczych" (PWN), "Podstawy informatyki" (PWN), "Developmental Systems" (Springer Verlag, New York), "Kwantowe systemy informatyki" (IITIS - PAN).

Wiele miesięcy prof. S. Węgrzyn spędził w licznych ośrodkach naukowych i akademickich prowadząc badania naukowe i wykłady.

Prof. S. Węgrzyn wypromował ponad 50 doktorów nauk technicznych. Wielu z jego wychowanków uzyskało tytuły profesorskie, niektórzy są już członkami Polskiej Akademii Nauk.

Równoległe z pracą naukową i dydaktyczną Profesor rozwijał twórczą działalność organizacyjną, pełniąc szereg odpowiedzialnych funkcji w Politechnice Śląskiej i w Polskiej Akademii Nauk m.in.: kierownik Katedry Podstaw Elektrotechniki, kierownik Katedry Regulacji, kierownik Katedry Kompleksowych Systemów Sterowania, dyrektor Instytutu Informatyki Czasu Rzeczywistego, Instytut Informatyki, dyrektor ds. Naukowych Instytutu Automatyki PAN w Warszawie, dyrektor Naukowy Centrum Badań Naukowych PAN w woj. katowickim, kierownik Zakładu Systemów Automatyki Kompleksowej PAN w Gliwicach, dyrektor Instytutu Informatyki Teoretycznej i Stosowanej PAN w Gliwicach, członek Prezydium PAN, członek Rady Informatyki Prezesa Rady Ministrów.

W uznaniu osiągnięć naukowych prof. S. Węgrzyn uzyskał tytuły DOKTORA HONORIS CAUSA: Uniwersytetu w Lille we Francji, Uniwersytetu w Sherbooke w Kanadzie, Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie i Politechniki Śląskiej.

W uznaniu wniesionego wkładu do kultury i nauki francuskiej prof. S. Węgrzyn zostaje uhonorowany przez władze Republiki Francuskiej tytułami honorowymi "Kawalera Orderu Palm Akademickich" oraz "Oficera Orderu Palm Akademickich". W 1995 roku Walne Zgromadzenie Polskiej Akademii Umiejętności wybiera prof. S. Węgrzyna członkiem czynnym krajowym Wydziału Matematyczno-Fizyczno-Chemicznego. Wśród szeregu krajowych nagród, wyróżnień i odznaczeń warto wymienić m.in.: Nagrody Państwowe, Nagrody Ministra, przyznany przez Prezydium Polskiej Akademii Nauk za wybitne zasługi dla nauki polskiej Medal im. Mikołaja Kopernika, Krzyż Armii Krajowej, Medal za zasługi dla Marynarki Wojennej, Krzyż Komandorski z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski.

Niech zakończeniem tej laudacji będą wypowiedzi wybitnych uczonych wybrane z ich opinii związanych z oceną działalności prof. S. Węgrzyna.

Prof. Janusz Groszkowski: "... działalność i osiągnięcia prof. S. Węgrzyna można zaliczyć do wybitnych".

Prof. Jerzy Bromirski: "Już wówczas zwróciło moją uwagę jego syntetyczne ujmowanie problemów i naukowe podejście do ich rozwiązania. Cechy te charakteryzują wszystkie jego poczynania".

Prof. Roman Kulikowski: "... twórczość naukowa stawia prof. S. Węgrzyna wśród wybitnych specjalistów z zagadnień elektrotechniki teoretycznej i automatyki, zarówno w kraju i zagranicą".

Prof. Manitius: "Prof. Węgrzyn jest wybitnym naukowcem o sławie sięgającej poza granice kraju. Cechuje go wielki dynamizm i szerokie ujmowanie zagadnień, nad którymi podejmuje on prace badawcze".

Prof. Tadeusz Kaczorek: "Podziwiam i darzę wielkim szacunkiem Jego rzetelność naukową, głębokie zaangażowanie i bezkompromisowość w dążeniu do poznania prawdy naukowej".

Prof. Zdzisław Bubnicki: "Historia życia naukowego Stefana Węgrzyna, to istotny fragment powojennej historii nauki polskiej, a jego dorobek naukowy to trwałe, liczący się i nie przemijający wkład do nauki światowej".

Prof. Józef Giergiel: "Uważam, a jest to nie tylko moja opinia, że prof. S. Węgrzyn jest jednym z najwybitniejszych uczonych w ostatnim mijającym wieku".

Po wygłoszeniu laudacji JM Rektor prof. B. Pochopień wręczył profesorowi Stefanowi Węgrzynowi akt odnowienia doktoratu. Po wręczeniu kwiatów od społeczności akademickiej Uczelni przez przedstawicieli Akademickiego Zespołu Tańca Politechniki Śląskiej, złożeniu gratulacji przez Prorektorów, Rektorów Gości, Dziekana Wydziału Automatyki, Elektroniki i Informatyki, a następnie uroczystym odśpiewaniu "Gau-de Mater Polonia", zebrani wysłuchali wystąpienia prof. Stefana Węgrzyna.

fot. W. Kalinowski

Wystąpienie prof. Stefana Węgrzyna pt. „O mojej pracy doktorskiej sprzed pięćdziesięciu lat”.

Wprowadzenie

Praca pt. „*Niektóre zagadnienia stanów nieustalonych w wzmacniaczach wielostopniowych*” była moją pracą doktorską, którą obroniłem pięćdziesiąt lat temu w 1951r. na Wydziale Elektrycznym Politechniki Śląskiej. Promotorem był dr Stanisław Fryze, przed wojną profesor Politechniki Lwowskiej, a po wojnie od 1945r. profesor Politechniki Śląskiej.

W pięćdziesiątą rocznicę tego doktoratu, wyróżnionego decyzją Senatu Politechniki Śląskiej o jego odnowieniu, decyzją tak zaszczytną dla mnie i dla środowiska dzięki, któremu mógł on powstać, powracam myślami do „tamtych lat”.

1. Historyczne i naukowe tło pracy

Lata, w których pracowałem nad doktoratem, to w sensie historycznym styk dwóch okresów.

Pierwszy to tak zwany okres przedwojenny, określane potocznie „przed wojną”. Drugi to tak zwany okres powojenny, określane potocznie „po wojnie”.

Przez wojnę rozumie się tu drugą wojnę światową w latach 1939-1945, która dla Polski była pięcioletnim okresem okupacji, w czasie której prace polskich szkół wyższych, a także gimnazjów i liceów zostały przerwane, zakazane i kryły się w szczątkowej formie w podziemiu jako tak zwane tajne nauczanie.

Koniec drugiej wojny światowej, to jest przełom 1944/45, można uznać jako początek odradzania się w Polsce przerwanych procesów edukacyjnych i badań naukowych.

W szkołach wyższych zaczęli je kontynuować zdziesiątkowani i rozproszeni przez wojnę ich przedwojenni pracownicy, zaczynający się po wojnie skupiać w tradycyjnych jak i nowo tworzonych, jak np. w Gliwicach, ośrodkach naukowych. Tam rozpoczynali kontynuację przerwane przez wojnę akademickiego nauczania i przerwanych przez wojnę badań naukowych.

Pięć lat to w rozwoju edukacji i nauki okres znaczący, co w kontynuowanym bezpośrednio po wojnie nauczaniu i w badaniach naukowych znajdowało czasem swój wyraz np. w rozkładzie akcentów kładzionych w niektórych dziedzinach nauki na poszczególne ich działy. Tak np. w dziedzinie układów technicznych, a zwłaszcza obwodów elektrycznych główny nacisk w rozpoczynanych po wojnie wykładach kładziono na ogół na zachodzące w układach liniowych stany ustalone, a mniejszy natomiast nacisk na stany nieustalone.

Zwróciłem na to uwagę i poza wykładami zacząłem studiować problemy stanów nieustalonych, a zwłaszcza próby rozwinięcia dla ich analizy idei Heaviside'a i transformacji całkowitych Laplace'a i Carsona czyli metod, które dziś nazywamy rachunkiem operatorowym. Dzięki temu w czasie studiów ukończyłem opracowanie pt. „Rachunek operatorowy w zastosowaniu do obliczeń przebiegów nieustalonych w obwodach elektrycznych o stałych skupionych”, które w 1949r. zostało wydane jako skrypt przez Akademicką Spółdzielnię Wydawniczą Politechniki Śląskiej. Był to pierwszy z tego zakresu akademicki skrypt w Polsce. Skrypt ten rozszerzyłem następnie o analizę przebiegów nieustalonych w liniach długich i układach łańcuchowych i w tym ujęciu doczekał się on kilku kolejnych wydań książkowych w Polsce oraz wydań tej książki we Francji, w Niemczech i Słowacji.

2. Geneza tematyki pracy doktorskiej

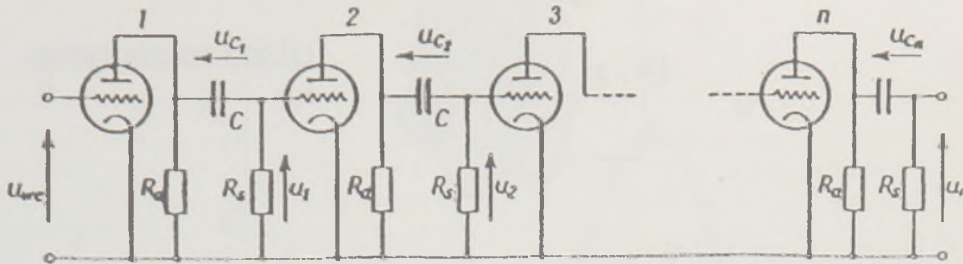
Rachunek operatorowy pozwala na bardzo prosty zapis stanów układów liniowych jako podstawy dla obliczenia operatorowej formy interesujących nas przebiegów prądów czy napięć. Przejście z uzyskanej funkcji operatorowej na czasową sprowadza się wtedy do transformacji odwrotnej funkcji operatorowej. Obliczenie takiej transformacji odwrotnej nie przedstawia większych trudności w przypadku układów poddanych wymuszeniu o wartości stałej i w przypadku układów nie poddanych wymuszeniom zewnętrznym lecz rozładowujących się od danych warunków początkowych. Realizacja transformacji odwrotnej staje się natomiast trudna w przypadku wymuszeń o charakterze funkcji zmiennych w czasie, nawet sinusoidalnych, prowadząc w dodatku do takich postaci funkcji czasowych, które są nieprzydatne dla fizycznej interpretacji i technicznego projektowania.

To właśnie miało miejsce w przypadku analizy stanów nieustalonych elektronicznych wzmacniaczy wielostopniowych oporowych o sprzężeniach pojemnościowych, nad czym wówczas pracowałem.

3. Istota pracy doktorskiej

Formalny zapis rachunkiem operatorowym przebiegów w wielostopniowych wzmacniaczach, przedstawionych na rysunku 1, pozwolił na wspólne ujęcie nim stanu ustalonego i przejściowego w postaci operatorowej

$$U_n(p) = U_{we}(p) \frac{k^n}{(p + \alpha)^n}$$

Rys. 1. Uproszczony schemat n -stopniowego wzmacniacza oporowego o sprzężeniu pojemnościowym.

Transformacja odwrotna tej funkcji operatorowej prowadzi jednak do uciążliwych obliczeń i podaje przebiegi czasowe w formie nieprzydatnej do ich interpretacji fizycznej, jak np. napięcia nieustalone w trzecim stopniu wzmacniacza

$$U'(t) = -E_m \cos^3 \varphi \sin(\omega t + 3\varphi) + E_m \left[\cos^3 \varphi \sin 3\varphi + (\sin^2 \varphi \sin 2\varphi - 3 \sin \varphi \cos \varphi) t \cdot \alpha + \sin \varphi \cos \varphi \frac{(t + \alpha)^2}{2} \right]$$

Jest to forma mało przydatna jako podstawa analizy i projektowania. Stąd dalszy ciąg pracy, której koncepcję można przedstawić w następujący sposób.

W przypadku układu liniowego poddanego periodycznemu wymuszeniu zewnętrznemu np. sinusoidalnemu łatwo jest, stosując metodę symboliczną obliczyć panujący w nim stan ustalony, łatwo też stosując rachunek operatorowy obliczyć dla tego układu przebiegi nieustalone pochodzące od danych warunków początkowych. Należy podać metodę, która wykorzystując możliwości łatwego obliczania w badanym układzie stanu ustalonego pochodzącego od periodycznego wymuszenia zewnętrznego i przebiegów przejściowych pochodzących od danych warunków początkowych pozwoliłaby na łatwe obliczenie całości przebiegu powstającego w badanym układzie na skutek załączenia na niego w chwili $t = 0$ wymuszenia zewnętrznego.

Metodę, którą opracowałem i podałem w swojej pracy doktorskiej nazwałem metodą dwóch przeciwnych stanów ustalonych. Można ją scharakteryzować jako metodę dekompozycji układu badanego na dwa wirtualne układy składowe. Jeden, w którym ma miejsce periodyczny stan ustalony $U_u(t)$ wywołany zewnętrznym wymuszeniem periodycznym i drugi, w którym od momentu $t = 0$ ma miejsce stan zaburzeniowy $U_z(t)$ pochodzący od warunków początkowych.

Jeżeli warunki początkowe stanu zaburzeniowego $U_z(0)$ przyjmiemy równe dla $t = 0$ odpowiednim wartościom stanu ustalonego pochodzącego od przeciwnie skierowanego wymuszenia, czyli jeżeli będzie

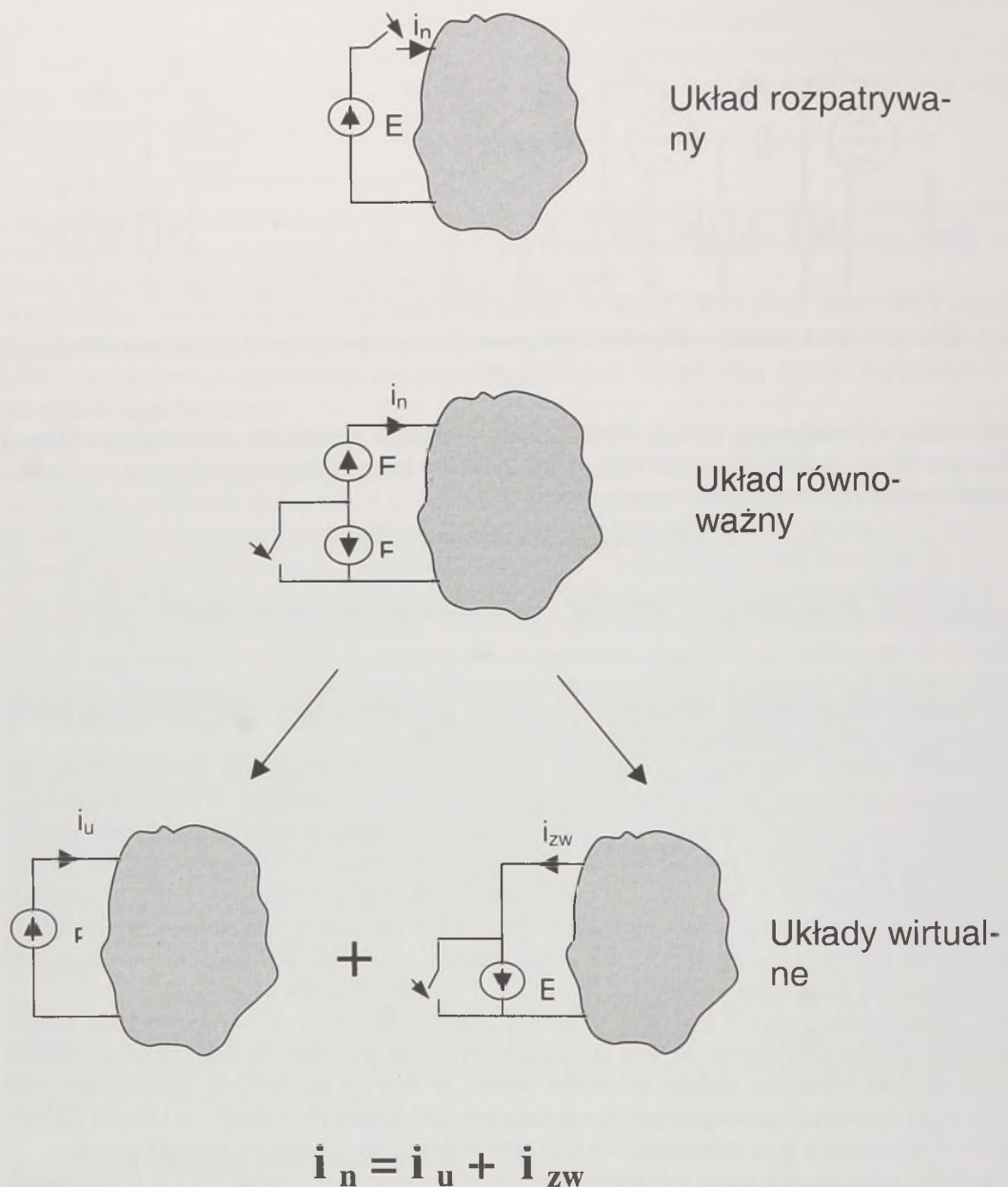
$$U_z(0) = -U_u(0), \quad (1)$$

to można wykazać, że interesujący nas w badanym układzie stan nieustalony $U_n(t)$ jest sumą przebiegów wirtualnych

$$U_n(t) = U_u(t) + U_z(t). \quad (2)$$

Uzasadnienie relacji (2) polega na tym, że zerowy stan początkowy panujący w układzie przed załączeniem zewnętrznego wymuszenia, traktuje się jako wynik superpozycji dwóch przeciwnych stanów ustalonych pochodzących od dwóch przeciwnie skierowanych wymuszeń wewnętrznych. Załączenie w chwili $t = 0$ rozpatrywanego wymuszenia można wtedy traktować jako zanik w chwili $t = 0$ wymuszenia przeciwnie skierowanego. Dlatego występujące wówczas

przebiegi można obliczyć jako sumę przebiegu ustalonego wywołanego przez stale działające w przedziale $t = -\infty$ aż do $t = +\infty$ wymuszenie (stan ustalony) i przebiegi przejściowe pochodzące od warunków początkowych określonych przez przeciwnie skierowane wymuszenie załączone w $t = -\infty$. (rys. 2).

Rys. 2. Ilustracja metody dwóch przeciwnie skierowanych stanów ustalonych.

Dla poszczególnych składowych $U_u(t)$ i $U_z(t)$ funkcji $U_n(t)$ podającej przebieg stanu nieustalonego od $t = 0$ do $t = \infty$, można wtedy podać ich przejrzystą interpretację fizyczną bardzo dogodną dla dalszej analizy i projektowania układu. Stosowanie tej metody przedstawiłem na przykładzie załączenia napięcia sinusoidalnego na wielostopniowy oporowy wzmacniacz elektroniczny ze sprzężeniami pojemnościowymi.

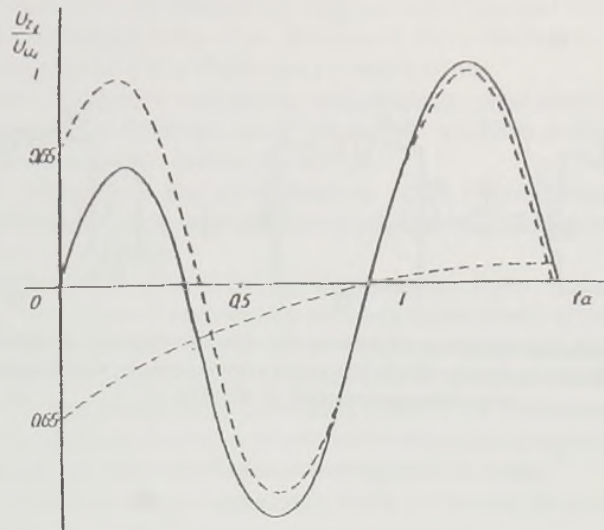
Przebieg nieustalony napięcia w n -tym stopniu wzmacniacza $U_n(t)$ można wtedy przedstawić w postaci

$$U_n(t) = U_u(t) + \sum_{i=1}^n U_{ci}(0) f_{ci}(t) \quad (3)$$

gdzie: $U_n(t)$ – przebieg periodycznego napięcia ustalonego w n-tym stopniu wzmacniacza,

$\sum_{i=1}^n U_{ci}(0)$ – warunki początkowe przebiegu zaburzeniowego.

Przebieg funkcji $U_n(t)$ dla $n=3$ określonej wzorem (3) jest przedstawiony na rysunku 3.

Rys. 3. Przebieg napięcia nieustalonego w czwartym stopniu wzmacniacza dla przypadku

$$\frac{1}{\alpha} = 10 \text{msek}, \psi = 0, f = 100 \text{c / s.}$$

4. Wyniki pracy

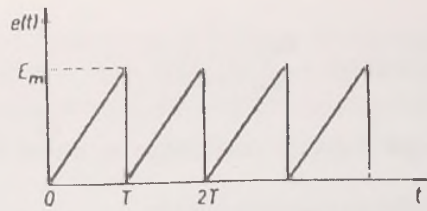
Za szczegółowy wynik tej pracy można uważać obliczenie i analizę przebiegów nieustalonych w elektronicznych wzmacniaczach wielostopniowych. Wynik bardziej ogólny można natomiast tak sformułować.

W analizie zjawisk zachodzących w obwodach i układach technicznych konkurują ze sobą dwie różne metody.

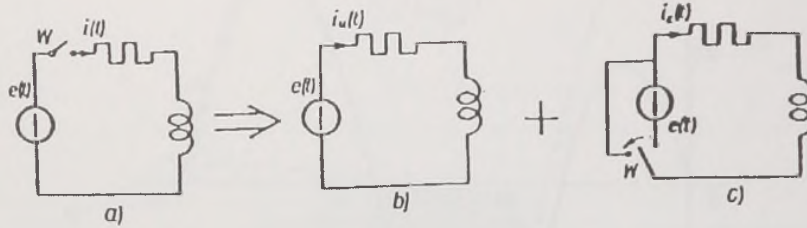
Pierwsza to podejście matematyczne, wychodzące od koncepcji globalnego matematycznego opisu badanego zjawiska i na tym opisie opierające następnie jego analizę.

Druga to podejście fizyczne, wychodzące od koncepcji globalnej fizycznej struktury badanego zjawiska, jego dekompozycji na fizyczne zjawiska składowe i na tym oparciu analizy układu.

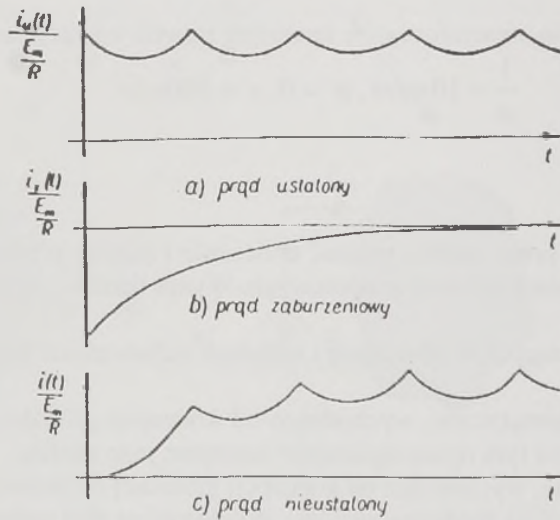
W rozpatrywanym w pracy doktorskiej przypadku bardzo dobre wyniki dało połączenie tych dwóch metod, to jest dekompozycji fizycznej badanego zjawiska na zjawiska składowe, następnie znalezienie dla nich ich formalnych zapisów matematycznych i połączenie tych elementów w jedną całość. Ten wynik pracy, reprezentowany metodą dwóch przeciwnych stanów ustalonych, ilustrowany przykładem analizy przebiegów w elektronicznych wzmacniaczach wielostopniowych okazał się i chyba nadal jest przydatny w badaniach naukowych i w nauczaniu przebiegów nieustalonych w układach liniowych. Dlatego obok podejścia czysto matematycznego podaję go zawsze w moich książkach o rachunku operatorowym (rys. 4).

Przebieg rozpatrywanej siły elektromotorycznej

Prąd nieustalony wywołany załączeniem siły elektromotorycznej w układzie a) można obliczyć jako sumę prądu ustalonego układu b) i prądu zaburzeniowego, wywołanego wyłączeniem siły elektromotorycznej w układzie c)

Przebiegi prądu ustalonego, zaburzeniowego i nieustalonego w przypadku załączenia siły elektromotorycznej o przebiegu piłowym do układu szeregowego R, L

Rys.4. Ilustracja metody 2-ch przeciwnie skierowanych stanów ustalonych w książce *Rachunek Operatorowy*, PWN 1960.

Wydaje się, że skrypt z roku 1949 o Rachunku Operatorowym, a także może i moja praca doktorska z roku 1951, przyczyniły się do wzrostu zainteresowania przebiegami nieustalonymi, których analiza jest podstawą projektowania układów automatycznej regulacji. W konsekwencji był to chyba jeden z elementów, które przyczyniły się do powstania w Politechnice Śląskiej pierwszego w Polsce Wydziału Automatyki.

Następnie JM Rektor prof. B. Pochopień prosił zebranych o wystąpienia nawiązując do pracy doktorskiej prof. Stefana Węgrzyna, "bo przecież" - jak powiedział - "ma to być ponowna obrona pracy, tyle że po 50-ciu latach. Czas na gratulacje będzie po uroczystości, w sali Senatu".

W tej części głos zabrali:

Prof. Stanisław Kozielski (Dziekan Wydziału Automatyki, Elektroniki i Informatyki Politechniki Śląskiej, Dyrektor Instytutu Informatyki):

"JM Panie Rektorze, Wielce Szanowny Panie Profesorze, Szanowni Państwo

JM Pan Rektor tak wszechstronnie scharakteryzował dokonania naukowe Pana Profesora Stefana Węgrzyna, że do tej prezentacji bardzo trudno coś dodać.

Choć z drugiej strony należy te dokonania wielokrotnie podkreślać, bo tak wiele im, i osobiście Panu Profesorowi, zawdzięczamy - jako Uczelnia, jako Wydział, którego Pan Prof. jest współorganizatorem, i jako kierunek i Instytut Informatyki, których Pan Prof. jest twórcą.

Ja natomiast chciałbym powiedzieć kilka słów jako uczeń Pana Profesora, Jego były student, a potem słuchacz wielu wystąpień Pana Profesora na seminariach.

Co mnie zawsze uderzało szczególnie w pracach, referatach czy wykładach Pana Profesora?:

- Przede wszystkim to, co Pan Profesor przed chwilą tak wyraźnie podkreślił: poszukiwanie fizycznej interpretacji dla tworzonych metod czy modeli.

Pierwszym i kapitalnym przykładem jest przedstawiona przez Pana Profesora metoda dwóch przeciwnych stanów ustalonych, której fizyczna interpretacja tak przemawia nam doskonale do intuicji i pozwala na proste stosowanie.

Innym, tu chciałbym przywołać przykład z innego bieguna prac Pana Profesora, jest fizyczna, a właściwie biologiczna, tym razem, interpretacja struktury liścia klonu, którego analiza zainspirowała Pana Profesora razem z Prof. Gillem i Prof. Vidalem w pracach nad tworzeniem informatycznych podstaw opisu procesów rozwoju organizmów. Zastosowane odkryte formuły i przyjęta odpowiednia ich graficzna prezentacja pozwalają bowiem na śledzenie kolejnych faz rozwoju organizmów, w szczególności roślin, a w tym konkretnym przypadku liścia klonu uwiecznionego w godle Kanady, gdzie Panowie Profesorowie tworzyli tę teorię.

- Drugim dla mnie wzorem w pracach i wykładach Pana Profesora, to poszukiwanie najprostszej formy dla opisu rzeczy i problemów nieraz bardzo złożonych.

Tutaj odwołam się do przykładu modelu komputera dydaktycznego, który Pan Profesor przedstawił w książce Podstawy informatyki i przedstawia je niezmiennie na swoich wykładach z tego przedmiotu. W literaturze można znaleźć szereg takich modeli, ale żaden z nich nie przedstawia tego, co tak prosto przedstawia słynna wśród studentów maszyna W, a mianowicie: budowy układu sterującego i syntezy cyklu rozkazowego, umożliwiającego śledzenie przebiegu wymiany danych i adresów w realizacji rozkazów i całego programu.

Wielokrotnie spotykałem się z opinią absolwentów naszego kierunku, kierunku Informatyka, że maszyna W jest jednym z najtrwalszych ich wspomnień z wykładów, bowiem tak przejrzysto pokazuje, wyjaśnia pracę i budowę komputera.

- Charakterystyczny jest tok wykładu i sposób wykładania Pana Profesora.

Zazwyczaj Pan Profesor zaczyna od przykładu, który jest zrozumiały dla ogółu i wciąga wszystkich w tok rozumowania, a potem stopniowo przechodzi na coraz wyższe poziomy abstrakcji.

Najlepsi studenci nadążają za tokiem wyводу do końca, pozostali mają materiał do przemyślenia w domu.

Trochę starsi ode mnie pracownicy naszego Wydziału twierdzą, że Pan Profesor kontynuuje i udoskonala szkołę, bardzo dobrą szkołę Pana Profesora Stanisława Fryzego, który komunikatywność wykładu stawiał zawsze na pierwszym miejscu.

- Egzaminy u Pana Profesora Stefana Węgrzyna były i są zawsze bardzo wymagające. Jeszcze w latach 60-tych i na początku lat 70-tych, w starym budynku Wydz. Elektrycznego, odbywały się one przy słynnym długim stole. Według relacji Pani Marii Wiśniowskiej: "zaaferowany egzaminowaniem Pan Profesor Węgrzyn prosił o pierwszą kawę o 10-tej rano, a o następną o 10-tej wieczorem".

Świadczy to o doskonałej kondycji Pana Profesora, budowanej latem na przełomie lipca i sierpnia na tatrzańskich szlakach.

Notabene: później zwykł był kończyć egzaminy - według relacji świadków - tylko Pan Profesor Zdzisław Trybalski. Ale Pan Profesor - też według relacji świadków - "zaczynał zwykle dopiero po hejnale z Wieży Mariackiej".

Mnie natomiast utkwiał w pamięci szczególnie jeden egzamin, który kończył pierwszą serię wykładów Pana Profesora z "Podstaw informatyki". Pan Profesor zebrał nas wtedy, kilku młodych asystentów, którzy prowadzili ćwiczenia z tego przedmiotu po raz pierwszy, posadził w jednym rzędzie i przeegzaminował przy tablicy pierwszych kilku studentów. A potem wskazywał kolejno każdego z nas i prosił o przeegzaminowanie następnych studentów. Nie muszę dodawać, kto bardziej się spocił.

Szanowni Państwo,

Jest czas pracy i czas świętowania. Dziś mamy wielkie święto Pana Profesora Stefana Węgrzyna, Wydziału Automatyki, Elektroniki i Informatyki i całej Alma Mater Silesiensis. Cieszymy się z osiągnięć Pana Profesora, wracamy do Jego doktoratu sprzed 50-ciu laty, cieszymy się z owoców Jego pracy, służących całej nauce i naszej Uczelni.

Życzymy Panu Profesorowi wszystkiego najlepszego na następne 50 lat tak owocnej pracy, jak dotychczasowa!"

Prof. Bogdan Skalmierski (Politechnika Śląska):

"Magnificencjo, Wysoki Senacie, Czcigodny Jubilacie

Ja myślę, że to wzruszenie Jubilatą nam się również udzieliło. Wprost w jakiś sposób nas skłania do wspomnień.

Ja króciutko tylko powiem, o tym że jeszcze w tym okresie kiedy Profesor Węgrzyn bronił swego doktoratu, ja byłem studentem. Ale wtedy właśnie wśród studentów rozeszła się wieść: oto młody, utalentowany człowiek broni z Wydziału Elektrycznego, Węgrzyn niejaki broni doktoratu - i to była pewna sensacja na miarę całej Uczelni. To sobie właśnie przypominam.

Ale ja chcę teraz do tych dwóch przeciwnych stanów ustalonych nawiązać. Ja się dowiedziałem od Profesora Węgrzyna o tych stanach ustalonych w samolocie, kiedyśmy podróżowali do Warszawy. Dlaczego? Bo ja bezskutecznie rozwiązywałem jakąś całkę splotu i ciągle się myliłem. I Profesor mówi: no to po co pan to robi - myśmy tak jeszcze oficjalnie do siebie mówili - ja zaproponowałem taką metodę, która nazywa się dwóch przeciwnych stanów. Za parę dni miałem na biurku u siebie Jego pracę doktorską, którą bardzo chętnie przestudiowałem. I właśnie tam zapoznałem się po raz pierwszy z tym osiągnięciem.

Ja już nieraz miałem możliwość mówić o tym i pisać o tym, co mówił Pan Rektor. Rzeczywiście ta metoda urzeka pewną estetyką. Tak bym to nazwał. Bo nauka jest przejawem czynnej woli kontemplacyjnego umysłu w dążeniu do doskonałości estetycznej. I to jest ta doskonałość estetyczna. To jest taka perełka. Jest to z jednej strony bardzo proste, a z drugiej strony tłumaczące tę stronę fizykalną, jak Profesor mówił w czasie swojego wykładu.

Ale teraz przystąpię do pytania - ono nie będzie trudne. Mianowicie, może poprzedzę to takim wstępem. Jacques Hadamard, francuski matematyk - bardzo sławny, napisał książkę o psychologii odkryć matematycznych. Mówi tam o olśnieniu. On był uczniem Poincare'ego - to ciekawa osobowość. Otóż on mówi, że pomysł przychodzi w jakiejś jednej chwili.

Otóż, chciałbym Profesora zapytać: kiedy nastąpiło to olśnienie, w jakich okolicznościach, kiedy wymyślił tę teorię dwóch przeciwnych stanów ustalonych?

Dziękuję bardzo".

Prof. Józef Giergiel (Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie):

"Ja bardzo krótko chciałem zadać pytanie, ale przed pytaniem jeszcze chciałem powiedzieć, że to, co Pan Profesor nam tutaj przedstawiał, ma bardzo szerokie zastosowanie w mechanice. Analogie elektromechaniczne są tak znane, że dokładnie można te wyniki badań przenieść na mechanikę. Ale nie tylko na mechanikę; to zagadnienie metody dwóch przeciwnych stanów ustalonych przecież znakomicie jest stosowane w wibroakustyce. To taka dygresja odnośnie referowania. Ale, Panie Profesorze, ja mam takie pytanie: czy pisząc wtedy tę Pańską pracę doktorską przewidywał Pan później rozszerzenie tych zagadnień na układy o parametrach rozłożonych ciągle - bo potem Pan to robił - a jak Pan widzi, czy widział wówczas, zastosowanie do układów dyskretno-ciągłych. Dziękuję".

Prof. Ryszard Jakubowski (Polska Akademia Nauk):

"Ja chciałem ewidentnie dotknąć, proszę Państwa, problematyki związanej z tą, która została zaprezentowana w ramach pracy doktorskiej Pana Profesora. Otóż, z mojej obserwacji wynika, że problematyka ta stała się, jeżeli chodzi w głównej mierze o dekompozycję fizykalną, podstawą badań wielu dyscyplin nie tylko związanych z informatyką i automatyką, ale również mechaniką. Jest tutaj, powiedzmy, do uwzględnienia taki ogromnie istotny problem, jaki w tej chwili wiąże się z modelami dekompozycji, które w szczególności podkreślają właśnie dokonywanie takiej dekompozycji na elementy, które muszą mieć ewidentną interpretację fizykalną. Tego rodzaju dekompozycja, rozwijana w tej chwili na świecie, jest ogromnie użyteczna w problemach automatycznego sterowania procesami technologicznymi. Tylko tak, króciutko, przedstawię ten problem. Dekompozycja polega na tym, że wymodelowany obiekt, który ma być wyprodukowany przy użyciu odpowiednich narzędzi, jest dekomponowany na takie części, które muszą mieć wyraźną interpretację technologiczną związaną z narzędziami, które potrafią efektywnie być wykorzystane do wytworzenia tego elementu. A ponadto, rzeczą ogromnie istotną jest również posiadanie alternatywnej interpretacji tych części, na które został obiekt zdekomponowany, żeby można było realizować optymalizację procesu wytwarzania. Mam tutaj przed sobą publikację, która się kilka dni temu ukazała w bardzo znanym czasopiśmie Computer Aided Design, gdzie

mówi się właśnie o metodzie dekompozycji woluminów, czyli tych elementów, które są wykonane z obiektu na takie części, które wspomagają proces wytwarzania. I ewidentnie zaznacza się, że użycie tylko nawet bardzo wyraźnie wyspecyfikowanych formalizmów matematycznych nie załatwia sprawy. Podstawową rzeczą jest właśnie uzyskanie głębokiej interpretacji fizykalno-technologicznej, która potrafi ten problem rozwiązać. Ta problematyka w dalszym ciągu będzie rozwijana. Autor zwraca się do szeregu placówek naukowych, żeby tę problematykę intensywnie rozwijać.

To tyle co chciałem, odnośnie tej metodologii zaprezentowanej przez Pana Profesora, powiedzieć".

Prof. Andrzej Grzywak (Politechnika Śląska):

"Proszę Państwa, ja co prawda nie chciałem zadać pytania Panu Profesorowi, ale chciałem zwrócić uwagę na pewną lukę w Jego referacie. Mianowicie, Pan Profesor Węgrzyn zawsze umiał zająć się tematyką, która w pewnym sensie wyprzedzała czy rozwiązania techniczne, czy rozwiązania naukowe. To dotyczyło stanów nieustalonych, którymi Pan Profesor zajął się w swoim referacie. To dotyczyło automatyki, to dotyczyło w końcu informatyki. Mnie się wydaje, że zapoczątkowana w doktoracie Pana Profesora metoda spojrzenia na badania naukowe z punktu widzenia tego obiektu fizycznego, tego obiektu realnego, tego zjawiska fizycznego i jego analizowania zawsze była aktualna i zawsze jest aktualna.

Pan Profesor zaprosił nas na wycieczkę w przeszłość: 50 lat wstecz. Mnie się wydaje, że właśnie tutaj brakowało - w referacie Pana Profesora - zaproszenia na wycieczkę w przyszłość. Ja, przez te ostatnie prace, które poruszał Pan Rektor, dotyczące komputerów kwantowych czy nanotechnologii, chciałem zwrócić uwagę, co z olbrzymim zdziwieniem zauważyłem, jak szybko rzeczywistość dogania badania naukowe i wizjonerskie spojrzenia Pana Profesora Węgrzyna na pewne sytuacje. Proszę Państwa molekularny tranzystor jest faktem. Firma Lucent Technology na układach molekularnych ma zamiar zrobić komputer.

A przecież parę lat temu Pan Profesor Węgrzyn o tym w swoich pracach pisał i mówił. Wobec tego kończąc, chciałbym życzyć sobie, nam wszystkim, żeby to wizjonerskie spojrzenie na naukę, na technikę, na rozwój stale przyświecało Panu Profesorowi Węgrzynowi i żebyśmy z tego mogli korzystać. Dziękuję bardzo".

Mgr inż. Tadeusz Lipiński (prezes Stowarzyszenia Wychowanków Politechniki Śląskiej - Oddział Elektryków):

"Kiedy przed pięćdziesięciu laty, wraz Kolegami i Koleżankami z semestru, którzy rozpoczęli w październiku 1950 roku studia na Wydziale Elektrycznym w zapełnionej sali wykładowej nr 21, byliśmy uczestnikami publicznej dyskusji nad Pańską, Profesorze, rozprawą doktorską, nie mogłem przypuszczać, że dzisiaj będę miał zaszczyt i przyjemność wystąpić jako prezes Oddziału Elektryków Stowarzyszenia Wychowanków Politechniki Śląskiej, reprezentując absolwentów Wydziału Elektrycznego członków tego Stowarzyszenia.

Siedzieliśmy wtedy z rozdziałionymi gębami [przepraszam za te słowa] w podziwie, a co starsi wiekiem koledzy niż kandydat na doktora, nawet z zazdrością, że taki młody i już doktor.

Po wysłuchaniu informacji o ocenie pracy jako bardzo dobrej, a wyniku rozprawy "cum laude" uznaliśmy, że rozbłysła nowa gwiazda naukowa, ale nie wiedzieliśmy, iż będzie to gwiazda pierwszej wielkości.

Odtąd zaczęliśmy śledzić uważnie Pański rozwój i sukcesy. Nie będę ich wymieniał, gdyż zrobili to moi przedmówcy. Jesteśmy dumni z Pana jako naukowca i dlatego Walne Zebranie Oddziału Stowarzyszenia Wychowanków w uznaniu zasług nadało Panu godność Członka Honorowego.

My członkowie Stowarzyszenia Elektryków Polskich z Oddziałów Zagłębia Węglowego i Gliwickiego zgłosiliśmy na XXIX Walny Zjazd Delegatów Stowarzyszenia wnioski o ustanowienie medalu pamiątkowego im. prof. Stanisława Fryzego, Pańskiego i naszego nauczyciela. Zjazd podjął uchwałę i oto na nasz wniosek pierwsza czwórka najbliższych współpracowników prof. Fryzego na czele z Panem otrzyma ten medal z rąk Prezesa SEP w dniu 9 stycznia 2002 r.

Szanowny Panie Profesorze. W imieniu Kolegów absolwentów proszę o przyjęcie naszych gratulacji za całokształt dotychczasowych działań naukowych oraz życzeń, aby Bóg dał Panu siły do dalszej pracy dla dobra naszego Kraju i nauki".

JM Rektor prof. B. Pochopień poinformował zebranych o nadesłanych listach gratulacyjnych, cytując fragmenty niektórych spośród nich.

● **Prof. Michał Kleiber, Minister Nauki, Przewodniczący Komitetu Badań Naukowych:**

"W związku z uroczystością odnowienia Panu Profesorowi, po pięćdziesięciu latach, doktoratu w Politechnice Śląskiej w Gliwicach z wielką przyjemnością przesyłam - w imieniu Komitetu Badań Naukowych i własnym - najserdeczniejsze gratulacje wraz z życzeniami wielu dalszych sukcesów w działalności naukowej, a także dobrego zdrowia i wszelkiej pomyślności.

Z należyty szacunkiem odnosimy się do wielkiego, cieszącego się międzynarodowym uznaniem, dorobku naukowego i technicznego w zakresie informatyki, automatyki i innych dziedzin

nauki, będących przedmiotem zainteresowań Pana Profesora. Dorobek ten sytuuje Pana w gronie wybitnych polskich uczonych. Bardzo się cieszę, że dokonania Pana Profesora zostały uhonorowane uroczystym odnowieniem doktoratu w macierzystej uczelni. Ogromnie żałuję, że obowiązki służbowe uniemożliwiają mi osobisty udział w tej uroczystości".

● **Prof. Pierre Vidal, Lille, Francja:**

"Nie mogąc uczestniczyć w uroczystości odnowienia doktoratu Profesora Węgrzyna, pozwalam sobie skierować do Niego tych parę słów, gdyż w ciągu całego mojego życia naukowego był moim Mistrzem.

Mój drogi Stefanie

Właśnie otrzymałem oficjalne zaproszenie, oznajmiające mi tę wielką wiadomość. Przepelnia mnie radość i duma. Twoje prace krajowe i międzynarodowe musiały przynieść taki wynik. Mogę dać świadectwo o Twojej kompetencji w kierowaniu badaniami naukowymi, gdyż nie byłbym profesorem uniwersytetów we Francji, gdybym Ciebie nie spotkał czterdzieści lat temu. Twoja sprawność i skuteczność w działaniu, Twój duch syntezy, i Twoja rozległa wiedza pozwoliły młodemu badaczowi, jakim wtedy byłem, rozwijać się z Tobą i dzięki Tobie, poczynając od mojej pracy doktorskiej i później przez całe moje życie uniwersyteckie. Byłeś moim Mistrzem, i w tym uroczystym dniu mogę tylko z radością jeszcze raz wyrazić moją wdzięczność.

Jacqueline, Pierre i Dorothee, Phillippe i Nathalie z córkami, Pauline i Marice z synami, wraz ze mną przekazują wyrazy naszej radości, naszego ubolewania, że nie możemy być z Tobą, i nasze najserdeczniejsze gratulacje. Wszystkiego dobrego, Pierre".

● **Prof. dr Włodzimierz Ostrowski, Wiceprezes Polskiej Akademii Nauk:**

"Wielce Szanowny Panie Profesorze

Z okazji uroczystego odnowienia doktoratu pragnę w imieniu własnym, w imieniu Prezydium Oddziału PAN w Krakowie oraz Wydziału Lekarskiego PAU złożyć Panu Profesorowi najserdeczniejsze gratulacje oraz życzenia dalszej działalności w pełnym zdrowiu dla dobra nauki polskiej. Aktywność Pana Profesora w ciągu ostatnich kilkudziesięciu lat przyczyniła się znacznie do rozwoju informatyki w naszym kraju i uznania tego kierunku badań za podstawową dziedzinę niezbędną dla dalszego rozwoju gospodarczego Polski. Aktywny udział Pana Profesora w Prezydium Polskiej Akademii Nauk pomaga znacznie kierownictwu Akademii w rozwiązywaniu wielu złożonych problemów, jakie rysują się zarówno w kształtowaniu zadań dla nauki jak i gospodarki kraju.

Dziękując Panu Profesorowi za niekwestionowany wkład w rozwój naszej nauki, proszę przyjąć wyrazy przyjaźni i wiele szczerych życzeń dalszej tak owocnej działalności".

● **Prof. dr Władysław Findeisen, Politechnika Warszawska:**

"Wielce Szanowny Panie Rektorze

Ze wzruszeniem przyjąłem wiadomość o uroczystości odnowienia doktoratu Pana Profesora Stefana Węgrzyna. Był on przecież prekursorem i przewodnikiem wielu działań w Polsce w zakresie automatyki, z jego podstawowego podręcznika korzystało wiele pokoleń studentów i inżynierów. Przez ubiegłe 50 lat był także Profesor Węgrzyn inicjatorem i spiritus movens badań naukowych w paru innych dziedzinach, w tym zwłaszcza w informatyce - zawsze wnosząc charakterystyczną dla siebie umiejętność dostrzegania istoty rzeczy oraz najbardziej ważnych kierunków rozwoju.

Do moich odczuć dochodzi także element osobisty, bowiem był Profesor Węgrzyn (wówczas jeszcze docent) recenzentem mojej rozprawy doktorskiej w Politechnice Warszawskiej.

Niestety z różnych powodów trudno mi wyjeżdżać z domu, pragnę zatem tą drogą przekazać na ręce Pana Rektora najlepsze życzenia dla Czcigodnego Doktora i dla jego Alma Mater".

● **Prof. Jan Kaczmarek, Warszawa:**

"Drogi Stefanie

Bardzo pragnąłbym brać w niej udział, abym mógł Ci wyrazić mojej wielkie uznanie i admirację dla Twojej wyjątkowej osobowości, wielkiego wkładu osobistego i kierowniczego w rozwój informatyki teoretycznej i stosowanej, a także za oddziaływanie na organizację sterowania całą działalnością naukową w skali kraju.

Jednakże mam już zamówione bilety na wyjazd 15 grudnia do Francji. Żałuję, że z tego powodu ominie mnie przyjemność osobistego wyrażenia Ci mojej długoletniej atencji dla Ciebie oraz życzeń osobistej pomyślności i dalszego, czynnego udziału zarówno w twórczości naukowej jak i w oddziaływaniu na całą naszą społeczność naukową.

Przyjmij więc, Drogi Stefanie, ten mój list jako nie tylko usprawiedliwienie mojej nieobecności, ale także jako przedterminowe wyrażenie, wymienianych już, moich przyjacielskich uczuć, największych gratulacji jak i najlepszych życzeń dla Ciebie!"

● **Profesorowie Jacek Błazewicz, Roman Słodziński, Jan Węglarz, Politechnika Poznańska:**

"Z okazji uroczystości odnowienia po 50. latach doktoratu Panu Profesorowi przez Politechnikę Śląską, przesyłamy gratulacje i najlepsze życzenia.

Gratulujemy wspaniałych osiągnięć naukowych, wykształcenia licznej kadry, wielkiego wkładu w rozwój automatyki i informatyki, a także rozlicznych osiągnięć w organizacji życia naukowego. Życzymy dalszej tak wielkiej aktywności twórczej, którą Pan Profesor wszystkim imponuje i dobrego zdrowia, które ją warunkuje.

Z wyrazami głębokiego szacunku."

● **Prof. Roman Pampuch, członek rzeczywisty PAN, Kraków:**

"Z uwagi na obowiązki dydaktyczne nie mogę niestety wziąć udziału w uroczystości Uroczystego Odnowienia Doktoratu po 50-ciu latach Panu Profesorowi dr. inż. Stefanowi Węgrzynowi. Żałuję bardzo ponieważ jest to święto Politechniki Śląskiej, Uczelni, która jest także moją macierzystą Uczelnią, a której - w zgodnej opinii nas studentów z innych Wydziałów - jedną z najjaśniejszych gwiazd był już przed pięćdziesięciu laty Stefan Węgrzyn.

Składam Jubilatowi tą drogą życzenia dobrego zdrowia i dalszej aktywnej pracy badawczej dla dobra Nauki Polskiej."

● **Prof. Henryk Krawczyk, Politechnika Gdańska:**

"Szanowny Panie Profesorze

Rozwój każdej dyscypliny naukowej, zależy przede wszystkim od takich uczonych którzy potrafią:

- krytycznie spojrzeć na aktualny stan jej osiągnięć,
- bezbłędnie ukazać istotę i ważność nowych problemów,
- bezgranicznie zaangażować się w ich rozwiązanie.

W tym uroczystym Dniu chciałbym potwierdzić, że to Pan, Panie Profesorze, jest takim uczonym i to Pańska Działalność Naukowa, Dydaktyczna i Organizacyjna przyczyniła się w wielkim stopniu do rozwoju Polskiej Informatyki. Fakt, że uroczystość odnowienia Pańskiego Doktoratu ma miejsce w krótkim czasie po obchodach 50-lecia istnienia tej samodzielnej dyscypliny naukowej ma dodatkową wymowę.

Proszę więc, Panie Profesorze, przyjąć te słowa znad Bałtyku i gdańskiego środowiska naukowego jako wyraz sympatii i szacunku dla Pańskiej Działalności wraz z życzeniami dobrego zdrowia i dalszej owocnej pracy na rzecz nowych pokoleń szybko rodzącego się społeczeństwa informacyjnego."

● **Zbigniew Pańczyk, Starosta Gliwicki:**

"Szanowny Panie Profesorze

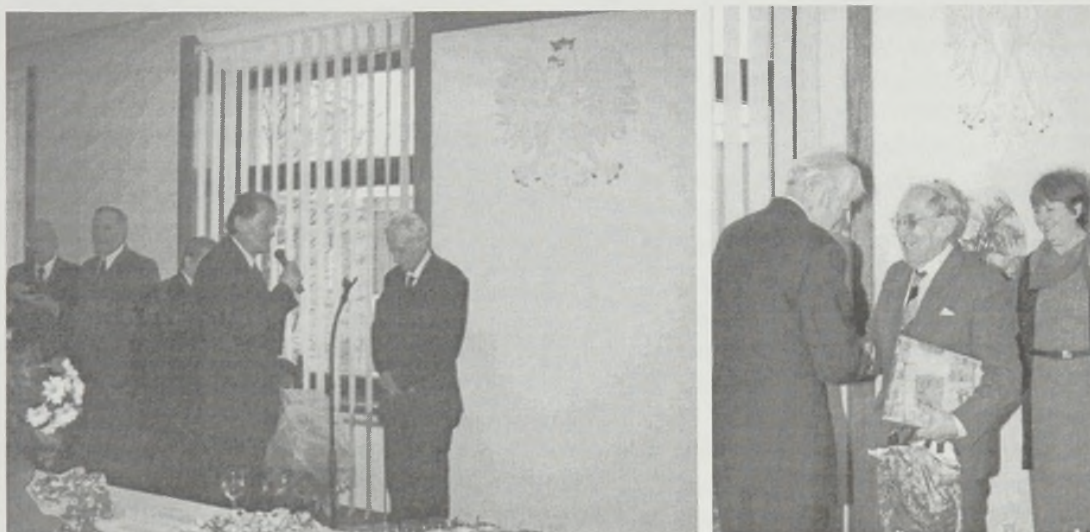
Dzisiejsza uroczystość odnowienia po 50 latach doktoratu niech będzie okazją do wyrażenia głębokiego uznania dla Pana dorobku naukowego i pedagogicznego.

Nie sposób w kilku słowach oddać w pełni bogactwo owego dorobku, bowiem złożyły się nań zarówno dziesięciolecia pracy ze studentami Politechniki Śląskiej, jak i pełnienie funkcji dyrektora Instytutu Informatyki Teoretycznej i Stosowanej PAN w Gliwicach oraz praca badawcza uwieńczona licznymi publikacjami naukowymi i uhonorowana doktoratami honoris causa polskich i zagranicznych uczelni.

Pełen podziwu dla dotychczasowych osiągnięć i zaangażowania Pana Profesora w rozwój nauki, pragnę życzyć dalszych sukcesów i satysfakcji płynącej z pracy zawodowej oraz powodzenia w życiu osobistym.

Niech towarzyszą Panu pogoda ducha oraz zdrowie, pozwalając urzeczywistnić wszelkie naukowe i prywatne zamierzenia."

Następnie JM Rektor prof. B. Pochopień zaprosił wszystkich zebranych do Sali Senatu, gdzie po wzniesieniu toastu, przemówieniach i gratulacjach "nie było końca".

fot. W. Kalinowski

■ **Certyfikat ISO 9001:2000
w zakresie usług kształceniowych
dla Zakładu Transportu Szynowego
Politechniki Śląskiej w Katowicach**

W dniu 20 grudnia 2001 r. w auli Politechniki Śląskiej w Katowicach został uroczystie wręczony na ręce Dziekana prof. Czesława Sajda-

ka, prof. Marka Sitarza i pełnomocnika Rektora Politechniki Śląskiej ds. Akredytacji i Certyfikacji prof. Jerzego Frączka Certyfikat ISO 9001:2000 w zakresie usług kształceniowych dla Zakładu Transportu Szynowego Instytutu Transportu Pol. Śl. przez Dyrektora RW TÜV Polska, Pana Stanisława Pater. Dotychczas w Polsce Certyfikat ISO 9001 posiada Wydział Nawigacji Wyższej Szkoły Morskiej w Gdyni, który jest niezbędny absolwentom w pracy na statkach zagranicznych. Przygotowania i prace certyfikacyjne w Zakładzie Transportu Szynowego trwały około półtora roku i były wspierane przez Władze Rektorskie i Dziekańskie.

Na uroczystość, która była połączona ze świąteczno-noworocznym spotkaniem Przyjaciół Transportu Szynowego, przybyli przedstawiciele Ministers-

stwa Infrastruktury, Dyrekcji Generalnej PKP SA, wojewódzkich władz samorządowych, zakładów pracy, Uczelni i ośrodków naukowo-badawczych, studenci i absolwenci Katedry Transportu Szynowego (około 300 osób).

Zakład Transportu Szynowego Politechniki Śląskiej w Katowicach prowadzi prace przygotowawcze do certyfikacji w 2002 roku badań laboratoryjnych przez Polskie Centrum Akredytacyjne. Dzięki tym działaniom absolwenci tej poszukiwanej w kraju i zagranicą specjalności będą mieć w przyszłości ułatwione zadanie w znalezieniu pracy, a Zakład w pozyskiwaniu nowych prac badawczych.

Marek Sitarz

■ **Nowe Laboratorium Badań
Ekologicznych i Ergonomicznych
w Transporcie**

Po rocznych przygotowaniach w Katedrze Transportu Szynowego, kierowanej przez profesora Marka Sitarza, powstało Laboratorium Badań Ekologicznych i Ergonomicznych w Transporcie. W wyremontowanych i zmodernizowanych oraz wyposażonych trzech pomieszczeniach odpowiadających najwyższym standardom mieszczą się urządzenia badawcze i dydaktyczne oraz sprzęt komputerowy, które służą pracownikom i studentom specjalności Transport Szynowy. Łączny koszt inwestycji planowany jest na ponad 500 000 zł, z czego połowę pokrywa Wojewódzki Fundusz Ekologiczny w Katowicach. Z laboratorium korzystają już studenci studiów dziennych i wieczorowych oraz studiów podyplomowych "Techniczne, ekonomiczne i prawne aspekty ekologii w transporcie szynowym" organizowanych przez Zakład Transportu Szynowego Politechniki Śląskiej w Katowicach. Do najciekawszych zakupionych urządzeń badawczych należą jedy-

Audyt końcowy certyfikacyjny (podsumowanie)

Wręczenie certyfikatu. Od prawej: Dyrektor RW TÜV Polska Stanisław Pater, Dziekan prof. Czesław Sajdak, prof. Jerzy Frączek, prof. Marek Sitarz

ny w Polsce najnowszej generacji szesnastokanałowy rejestrator sygnału 1000 SRJ firmy SONY oraz kompaktowy przyrząd do badania

Uczestnicy spotkania

odporności na zakłócenia elektromagnetyczne BEST EMC firmy Schaffner.

Laboratorium to może aktualnie prowadzić badania w zakresie drgań, hałasu, oddziaływań pól elektromagnetycznych i innych parametrów związanych z ekologią i ergonomią.

Marek Sitarz

ORGANIZACJA

W grudniu 2001 roku ukazały się następujące wewnętrzne akty normatywne Rektora Politechniki Śląskiej:

■ Zarządzenia

- Nr 7/01/02 z dnia 4 grudnia w sprawie trybu udzielania urlopów wypoczynkowych
- Nr 8/01/02 z dnia 21 grudnia w sprawie zmian w strukturze organizacyjnej Administracji Centralnej

■ Pisma okólne

- Nr 9/01/02 z dnia 14 grudnia w sprawie odpłatności za miejsce, pokój lub segment w Domach Asystenta Politechniki Śląskiej od 1 stycznia 2002 roku
- Nr 10/01/02 z dnia 17 grudnia w sprawie ulgi w komunikacji krajowej PKP dla pracowników Politechniki Śląskiej
- Nr 11/01/02 z dnia 19 grudnia w sprawie wprowadzenia załącznika do Regulaminu pra-

cy z okresami rozliczeniowymi czasu pracy ustalonymi na 2002 rok

- Nr 12/01/02 z dnia 19 grudnia w sprawie rozkładu czasu pracy w 2002 roku dla pracowników Politechniki Śląskiej zatrudnionych w wymiarze 41 godz. tygodniowo

WSPÓŁPRACA Z ZAGRANICĄ

■ Wyjazdy, przyjazdy

W grudniu 2001 r. Dział Współpracy z Zagranicą odnotował 49 wyjazdów do 8 następujących krajów: Czechy (23 osoby), Niemcy (10), Słowacja (9), Finlandia (2), Łotwa (2), RPA (1), Słowenia (1), Szwecja (1). Cele wyjazdów: konferencje - 28, konsultacje i wykłady - 13, wymiana - 5, praca - 1, inne powody - 2.

Do Uczelni przybyło w tym miesiącu 27 osób z siedmiu krajów: Czechy (14), Bułgaria (4), Niemcy (4), Ukraina (2), Chorwacja (1), Francja (1), Słowenia (1).

Z ŻYCIA CKI

■ W dniu 13.12.2001 r. odbyło się w CKI pod przewodnictwem Prorektora ds. Dydaktyki - prof. Wojciecha ZIELIŃSKIEGO posiedzenie Rady Centrum z udziałem JM Rektora - prof. Bolesława POCHOPIENIA. W porządku obrad przewidziano sprawozdanie kierownictwa Centrum z działalności w okresie maj - listopad 2001 r., omówienie głównych kierunków działania CKI w roku 2002, a także relacje z kolejnych etapów prac na terenie kampusu Zespołu Szkół Wyższych. Skupiono się przede wszystkim nad przyszłym funkcjonowaniem Laboratorium Nowoczesnych Technologii Przemysłowych oraz nad pracami adaptacyjnymi budynku przeznaczonego na Centrum Upowszechniania Technologii Informatycznych. W dyskusji, w której głos zabrali m.in. prezydent Miasta Rybnika - Adam FUDALI, przewodniczący Rady Miasta - Michał ŚMIGIELSKI, przewodniczący Rady Fundacji "Ekoterm-Silesia" - Tadeusz SOPICKI, nakreślono kolejne etapy działania. W okolicznościowym wystąpieniu Rektor pozytywnie ocenił działalność Centrum. Podjęto stosowne uchwały związane z porządkiem obrad.

■ W czasie uroczystości wręczenia dyplomów ukończenia studiów w ramach Wydziału Górnictwa i Geologii, która to uroczystość miała miejsce w Centrum Kształcenia Inżynierów w dniu 15.12.2001 r., dyplomy inżyniera otrzymało 68 osób, a magistra inżyniera 40 osób.

■ W dniu 18.12.2001 r. miało miejsce posiedzenie Rady Fundacji "Ekoterm-Silesia". W czasie posiedzenia sprawozdanie z działal-

ności za mijający rok 2001 złożyli prezes Fundacji Michał ŚMIGIELSKI oraz przewodniczący Rady Fundacji Tadeusz SOPICKI. Sprawozdanie finansowe koncentrowało się głównie na wydatkach związanych z realizacją obiektów na terenie kampusu Zespołu Szkół Wyższych przy ul. Rudzkiej. Z ramienia Uczelni w posiedzeniu Rady uczestniczył dyrektor CKI - doc. Szczepan WYRA.

● W przededniu spotkania oplatkowego w naszej Uczelni odbyła się tradycyjna wieczornica wigilijna w Centrum Kształcenia Inżynierów. W pięknie przystrojonej auli zgromadzili

się pracownicy, studenci, przedstawiciele władz samorządowych oraz przedstawiciele firm i przedsiębiorstw okolicznych miast. Wśród dostojnych gości powitano JM Rektora prof. Bolesława POCHOPIENIA, Prorektorów prof. prof. Jana CHOJCANA i Remigiusza SOSNOWSKIEGO, duszpasterza akademickiego ks. Stefana CZERMIŃSKIEGO. Ciepły list do społeczności akademickiej Centrum skierował Prorektor prof. Wojciech ZIELIŃSKI, który nie mógł uczestniczyć w uroczystości. Okolicznościowe wystąpienia gospodarzy i gości przeplatane były pięknymi kolędami, które w tym roku wykonał młodzieżowy chór "Bel Canto" z Liceum Ogólnokształcącego im. Powstańców Śl. w Rybniku. Szczególnie wzruszający był czas dzielenia się oplatkiem. Uczestnicy spotkania podkreślali szczególną atmosferę, którą udało się ukształtować w Ośrodku Rybnickim naszej Uczelni.

■ Studenci Łukasz SMAK (RB) i Jakub SZYMURA (ROZ) uzyskali certyfikat po odbyciu Ogólnopolskiego Szkolenia dla Koordynatorów Sekcji Partnerskich Olimpiad Specjalnych.

■ W czasie spotkania w CKI w dniu 27.12.2001 r. z udziałem Dziekanów prof. Bogusława GRZESIKA (RE), prof. Ryszarda WILKA (RIE) oraz dyrektora CKI doc. Szczepana WYRY i dyrektora administracyjnego CKI mgr. Stefana MAKOSZA omówiono założenia dotyczące funkcjonowania Laboratorium Nowoczesnych Technologii Przemysłowych przy ul. Rudzkiej 13.

KONFERENCJE I SEMINARIA NAUKOWE

■ 17 Międzynarodowa Konferencja Biomechanika'2001 Zakopane 3-6.09.2001 r.

W dniach 3-6.09.2001 r., w Zakopanem odbyła się 17. Międzynarodowa Konferencja Naukowa Biomechanika'2001 zorganizowana przez Katedrę Mechaniki Robotów i Maszyn Politechniki Śląskiej. Współorganizatorem Konferencji było Polskie Towarzystwo Biomechaniki afiliowane przy Wydziale IV Polskiej Akademii Nauk.

Komitet Naukowy Konferencji zakwalifikował do druku 101 referatów z całego świata, a to z Anglii, Belgii, Republiki Czeskiej, Francji, Holandii, Kanady, Litwy, Łotwy, Niemiec, Polski, Rosji, Ukrainy i Wenezueli, które zostały opublikowane w wydanym przez organizatorów Zeszycie Naukowym - **Acta of Bioengineering and Biomechanics**, Vol.3, Supplement 2, 2001, Ofic. Wyd. Pol. Wrocławskiej - edytor zeszytu Józef Wojnarowski i dodatkowo zeszyt ze streszczeniami i indeksem uczestników "Abstracts" ss.69. Opublikowane prace były recenzowane i zostały pod-

Przekazanie "pałeczki konferencyjnej" prof. R. Będzińskiemu - przewodniczącemu Konferencji Europejskiego Towarzystwa Biomechaniki (Wrocław, 2-4.09.2002 r.); po lewej - prof. K. Kędzior, przewodniczący Polskiego Towarzystwa Biomechaniki, w środku - prof. J. Wojnarowski

dane ocenie Komitetowi Naukowemu Konferencji. Wszystkie prace związane z przygotowaniem materiałów do druku przejął na siebie Komitet Organizacyjny Konferencji, działający pod przewodnictwem prof. J. Wojnarowskiego. Zeszyty Naukowe zawierające referaty i streszczenia w języku angielskim oraz zeszyt z działalności Katedry Mechaniki Robotów i Maszyn (ss.93) zostały przekazane uczestnikom. Osobom, które przekazały opłaty i nadesłały referaty, lecz nie przybyły na Konferencję przesłano materiały pocztą.

W czasie sesji plakatowej

W obradach Konferencji, które były prowadzone w języku angielskim, wzięło udział 148 uczestników, w tym 12 gości z zagranicy: Belgii, Republiki Czeskiej, Francji, Holandii, Litwy, Łotwy, Niemiec, Rosji, Szwajcarii i Wenezueli. Podczas obrad wygłoszono 59 referatów plenarnych, z czego 9 wygłoszonych przez uczestników z zagranicy. W sesjach plakatowych przedstawiono 35 referatów.

Szczególne zainteresowanie uczestników konferencji wzbudziły referaty:

- **przeładowe:**

- Marie Ch. Ho-ba-to - Vice Prezydenta Europejskiego Towarzystwa Biomechaniki (Badanie modeli kości i stawów na podstawie parametrów geometrycznych i mechanicznych uzyskanych z badań medycznych);
- V. Tregoubova (Kinematyczna teoria skurczu mięśnia i jej zastosowanie w pracy mięśni przeciwstawnych);
- J. Wojnarowskiego (Biomechanika sztucznych zastawek aorty),

- **plenarne:**

- Dietricha M, Domańskiego J., Granowskiego R., Kędziora K., Skalskiego (Projektowanie i wytwarzanie endoprotez "na miarę");
- Contreras G., Cerrolazy M., Martineza M., Falcona O., Gonzaleza C. (Projektowanie zamkniętych systemów przy leczeniu kości śródreżca);
- Gawin E., Będzińskiego R. (Badanie właściwości mechanicznych tkanki kostnej oraz niektóre prace ośrodka gliwickiego).

W trakcie obrad Konferencji odbywało się 10 sesji plenarnych i 2 sesje plakatowe. Wygłoszono 4 referaty przeglądowe, w tym jeden poświęcony pamięci Profesora Adama Moreckiego. Referowane prace i ożywiona dyskusja były na wysokim poziomie. W ocenie krajowych jak

i zagranicznych uczestników, 17. Międzynarodowa Konferencja Naukowa Biomechanika'2001 odniosła pełny sukces, tak organizacyjny, jak i naukowy. Poziom referowanych prac i prowadzonych dyskusji, zarówno podczas sesji naukowych, jak i poza oficjalnymi spotkaniami, przerósł oczekiwania wielu bardzo wymagających uczestników. O sukcesie naukowym konferencji świadczyć mogą oceny uczestników i zaproszonych gości, również z zagranicy, zamieszczone w kronice Konferencji. Prof. Maciej Nałęcz napisał m.in.: "Gratuluję Komitetowi Organizacyjnemu dobrego przygotowania i przebiegu Konferencji. Ciekawych referatów i dyskusji. Długa już seria tego typu dorocznych spotkań sprawiła wysoką ocenę działalności Polskiego Towarzystwa Biomechaniki w środowisku międzynarodowym".

Należy zaznaczyć, że 17. Konferencja Biomechanika'2001 poprzedziła 13. Kongres Europejskiego Towarzystwa Biomechaniki, którego organizatorem w 2002 r. będzie Politechnika Wrocławska. Dlatego w czasie trwania Konferencji odbyły się posiedzenia Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Biomechaniki i walne zebranie członków PTB.

prof. Józef Wojnarowski

Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego

**III OGÓLNOPOLSKIE
WARSZTATY
DOKTORANCKIE OWD'2001
POD PATRONATEM**

**DZIEKANÓW WYDZIAŁÓW
ELEKTRYCZNYCH I ELEKTRONIKI**

W dniach 21-24 października 2001 r. w schronisku PTSM "Zaolziańska" w Istebnej odbyły się kolejne, trzecie już Ogólnopolskie Warsztaty Doktoranckie OWD'2001 z zakresu elektrotechniki, elektroniki i telekomunikacji oraz automatyki i informatyki. Warsztatom od samego po-

czątku patronują Dziekani Wydziałów Elektrycznych i Elektroniki w Polsce, a przebieg spotkania młodych adeptów nauki jest co roku omawiany i dyskutowany podczas Ogólnopolskich Spotkań Dziekanów. Stąd też i żartobliwa nazwa Warsztatów Doktoranckich, używana w kuluarach: "Ogólnopolskie spotkania przyszłych dziekanów Wydziałów Elektrycznych i Elektroniki".

III Warsztaty, podobnie jak i pierwsze, otworzył JM Rektor Politechniki Śląskiej prof. Bolesław Pochopień wespół z Prorektorem Technicznego Uniwersytetu - VSB w Ostrawie (b. Rektorem tejże Uczelni) profesorem Thomašem Čermakiem. Obaj Rektorzy, jak też i Dziekan Wydziału Elektrycznego Pol. Śląskiej prof. Bogusław Grzesik, życzyli uczestnikom udanych i owocnych dyskusji, podkreślając rolę i znaczenie takich spotkań dla tworzenia wspólnego środowiska naukowego, a prof. Thomas Čermak obiecał ponadto, że w przyszłym roku do Warsztatów dołączy kilku doktorantów z Czech.

To, w jakim stopniu i na jaką skalę Warsztaty sprzyjają formowaniu i integracji środowiska młodych naukowców, pokazuje mapka, prezentująca ośrodki akademickie, uczestniczące

INSTYTUT ELEKTROTECHNIKI - WARSZAWA
 POLITECHNIKA BIAŁOSTOCKA
 POLITECHNIKA GDAŃSKA
 POLITECHNIKA KOSZALIŃSKA
 POLITECHNIKA ŁÓDZKA
 POLITECHNIKA POZNAŃSKA
 POLITECHNIKA RZESZOWSKA
 POLITECHNIKA ŚLĄSKA
 POLITECHNIKA ŚWIĘTOKRZYSKA
 POLITECHNIKA WARSZAWSKA
 POLITECHNIKA ZIELONOGÓRSKA
 POLSKO JAPOŃSKA WYŻSZA SZKOŁA TECHNIK
 KOMPUTEROWYCH
 WOJSKOWA AKADEMIA TECHNICZNA -
 WARSZAWA
 WYŻSZA SZKOŁA INFORMATYKI - ŁÓDŹ

w Warsztatach. Liczba uczestników to 58 doktorantów z 15 wyższych uczelni technicznych w Polsce.

Atmosfera górskiego schroniska, życzliwa krytyka profesorów - ekspertów oraz przychylnie nastawienie kolegów - dyskutantów, pozwalały wielu uczestnikom przełamać barierę, którą muszą pokonać delikwenci, po raz pierwszy prezentujący swoje prace na szerokim ogólnopolskim forum. Część prelegentów zaskakiwała zaś dużą już rutyną i doświadczeniem, nabytym (pomimo młodego wieku) w referowaniu i prowadzeniu badań naukowych.

Trzeba podkreślić, że problematyka referatów była bardzo rozległa i próby skupienia ich w logicznie ząębające się i tematycznie spójne sesje - nąstręcały trudności. Ciekawe było porównywanie podejść do zbliżonych zagadnień - bo i takie przypadki się zdarzały - w różnych ośrodkach i pod okiem różnych promotorów. O trudnościach i ich pokonywaniu nie przestawano dyskutować w przerwach pomiędzy sesjami, zajądając się smacznymi ciasteczkami i bułeczkami pieczonymi na bieżąco przez zaprzyjaźnione góralki.

Z dużym ożywieniem przyjęto pełen humoru, mocno osadzony w realiach życia współczesnego, spektakl teatralny: "Szeherazada czyli Disco-Polo Show", zaprezentowany gościnnie na sali obrad przez Teatr "Republika". Zabawny z jednej strony, z drugiej zaś gorzki w swej wymowie spektakl zawierał również przesłania użyteczne dla doktorantów, a mianowicie, że wszystko (nawet cygańskie tańce wokół ogniska) można umiejętnie modelować za pomocą prostych elementów oraz - że w pracy doktorskiej liczyć się będzie krótki i dobitny temat, najlepiej w języku angielskim, na przykład: "Total Power Theory of Electrical Circuits".

Pomocne w redagowaniu pracy doktorskiej, ale również i w dalszej pracy naukowej, okażą się z pewnością - wysłuchane z dużą uwagą - wykłady towarzyszące:

1. "Wybitne osobistości wśród polskich elektryków dwudziestego wieku" (prof. dr hab. inż. Tadeusz Kaczorek, Politechnika Warszawska)
2. "Co to jest regulacja automatyczna?" (prof. dr hab. inż. Wojciech Mitkowski, AGH)
3. "Komputerowe przetwarzanie równoległe w naukach technicznych" (prof. dr hab. inż. Andrzej Jordan, Politechnika Białostocka)
4. "Modelowanie i symulacja komputerowa zjawisk fizycznych" (prof. dr hab. inż. Andrzej Krawczyk, Instytut Elektrotechniki w Warszawie)

5. "Cykl komórki nowotworowej jako obiekt sterowania - przykład interdyscyplinarnych badań naukowych" (prof. dr hab. inż. Andrzej Świerniak, Politechnika Śląska)
6. "Język publikacji naukowych" (prof. dr hab. inż. Włodzimierz Janke, Politechnika Koszalińska)

W wykładach, obejmujących szerokie spektrum zagadnień, dobranych według klucza: historia nauki, metodyka badań naukowych, metody komputerowe, wspomagające działy nauki oraz technika pisania prac naukowych, liczyła się nie tylko problematyka, ale również - różnorodne sposoby prezentacji wiedzy oraz zróżnicowane temperamenty wykładowców.

Doświadczenia płynące z trzech lat organizacji Warsztatów zespół ekspertów- moderatorów w składzie:

Marian Adamski, Andrzej Demenko, Zbigniew Gacek, Włodzimierz Janke, Andrzej Jordan, Tadeusz Kaczorek, Krzysztof Kluszczyński, Andrzej Krawczyk, Wojciech Mitkowski, Andrzej Świerniak, Konrad Wojciechowski oraz Jerzy Jakubiec

postanowił poddać sumiennym przemysłom i dogłębnej dyskusji, w wyniku której postanowiono w przyszłym roku wprowadzić kilka istotnych innowacji:

- wydłużyć o jeden dzień czas trwania Warsztatów i czas przeznaczony na prezentację oraz dyskusję poszczególnych referatów,
- podzielić wystąpienia na referaty (prezentujące prace o średnim lub wysokim stopniu zaawansowania) oraz komunikaty (prace o charakterze przeglądowym, związane z poszukiwaniem tematyki lub prezentujące "pierwsze kroki"),
- skupić w ramach sesji referaty, wywodzące się z różnych środowisk (a niekoniecznie zbliżone tematycznie)

i najważniejsze:

- nagradzać 2÷3 referaty, wyróżniające się poziomem naukowym i sposobem prezentacji-prace te byłyby opublikowane (z odpowiednią adnotacją) w czasopiśmie ogólnopolskim i Biuletynie PAN (inicjatywa prof. Tadeusza Kaczorka- członka rzeczywistego PAN).

Tradycją, którą w tym roku udało się podtrzymać dzięki życzliwości i przychylności Prorektora ds. Nauki Pol. Warszawskiej prof. Stanisława Bolkowskiego, była edycja drugiej już grafiki z serii: "Wyższe uczelnie techniczne w Polsce", prezentująca szacowny i zabytkowy Gmach Główny Politechniki Warszawskiej.

Słowa uznania za dobrą i sprawną organizację Warsztatów oraz staranne opracowanie Materiałów Konferencyjnych (dotowanych przez

Komitet Badań Naukowych w Warszawie) należą się przewodniczącemu Komitetu Organizacyjnego mgr inż. Grzegorzowi Kłapycie oraz sekretarzowi p. Mai Dudzie (oboje z Zakładu Mechatroniki, IETiP Pol. Śląskiej).

I wreszcie kilka słów o pogodzie, która w Beskidach - zwłaszcza przy pobycie w schronisku - odgrywa istotną rolę. Krótko można powiedzieć, że w tym roku nie rozpieszczała uczestników. Warsztaty dobiegły końca w nieco już deszczowej i słotnej jesiennej aurze, tym niemniej w słowach żegnających się doktorantów tyle było ciepła i pogody, że PROGNOZA DLA WARSZTATÓW może być tylko jedna: *rozległy wyż rozciąga się nad całą Polską od Tatr do Bałtyku i swoim zasięgiem zaczyna obejmować północne krańce Czech...*

Krzysztof Kluszczyński, opiekun naukowy OWD

"Technical Day"

50. Konferencji Komitetu Wykonawczego

Międzynarodowego Programu Badawczego IEA RACJONALNE UŻYTKOWANIE ENERGII W BUDYNKACH I SYSTEMACH KOMUNALNYCH

W dniach 7-9 listopada 2001 r. w Hotelu Cracovia w Krakowie odbyła się 50. Konferencja Komitetu Wykonawczego Programu "*Energy Conservation in Buildings and Community Systems*" (ECBCS) Międzynarodowej Agencji Energii (IEA), z udziałem 24 zagranicznych członków tego Komitetu i 28 ekspertów polskich.

Międzynarodowa Agencja Energii (IEA) w Paryżu została powołana w 1974 r. jako autonomiczny organ Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) dla wzmocnienia współpracy w zakresie polityki energetycznej i realizacji kompleksowego *Międzynarodowego Programu Energetycznego*. Jest on prowadzony w ramach IEA przez Stały Komitet Badań i Technologii Energetycznych (CERT) w podziale na 5 grup (*Working Parties: Fossil Fuels, Renewable Energies, Energy End-Use Technologies, Fusion Power, Electricity ad-hoc*).

Program badawczy ECBCS jest jednym z elementów grupy Energy End-Use Technologies. Został powołany w 1977 r. dla badań nad racjonalnym zużyciem energii w budownictwie i gospodarce komunalnej.

Krajami członkowskimi Programu ECBCS są: Australia, Belgia, Czechy Dania, Finlandia, Francja, Grecja, Holandia, Izrael, Japonia, Kanada, Niemcy, Norwegia, Nowa Zelandia, Polska, Portugalia, Szwajcaria, Szwecja, Turcja,

USA, Komisja Wspólnot Europejskich (WE), Wielka Brytania, Włochy.

Z upoważnienia MEN Polskę w Programie ECBCS reprezentuje Politechnika Śląska.

Konferencje Komitetu Wykonawczego Programu IEA-ECBCS odbywają się dwukrotnie w ciągu roku, w różnych krajach uczestniczących w Programie. Są to trzydniowe spotkania. Pierwszy dzień obrad, jako tzw. *"Technical Day"*, poświęcany jest głównie problematyce energetycznej budownictwa goszczącego kraju. Obrady prowadzone są w języku angielskim.

W następnych dwóch dniach odbywają się zamknięte obrady Komitetu Wykonawczego oraz ewentualne prezentacje obiektów interesujących z uwagi na zakres prac programu.

Gospodarzem konferencji w Krakowie była Politechnika Śląska w Gliwicach, reprezentująca stronę polską w międzyrządowym porozumieniu programu IEA-ECBCS jako *"Contracting Party of Poland"*, a organizatorem tej konferencji był prof. Stanisław Mierziński z Wydziału Inżynierii Środowiska i Energetyki Pol. Śl., przedstawiciel Strony Polskiej w Komitecie Wykonawczym Programu IEA-ECBCS.

Prof. Adam Guła, współuczestniczył w organizacji konferencji bezpośrednio w Krakowie, reprezentując Wydział Paliw i Energii AGH, Fundację FEWE i Polską Sieć "ÉNERGIE CITÉS" w Krakowie. Prof. Jan Norwicz współpracował z ramienia Narodowej Agencji Poszanowania Energii w Warszawie i Gliwicach.

Program pierwszego dnia konferencji był okazją do prezentacji energetycznych, ekologicznych i finansowych perspektyw budownictwa w Polsce na kompetentnym międzynarodowym forum.

Z uwagi na znaczenie tej problematyki honorowy patronat nad konferencją objęli w swoim czasie Panowie Janusz Steinhoff, Minister Gospodarki i Jerzy Kropiwnicki, Minister Rozwoju Regionalnego i Budownictwa oraz JM Rektor Politechniki Śląskiej prof. Bolesław Pochopień. Pan Marek Bryx, podsekretarz stanu w nowym Ministerstwie Infrastruktury, w liście przedstawionym w dniu otwarcia konferencji potwierdził zainteresowanie Ministerstwa problematyką energetyczną budownictwa.

Sponsorami Konferencji byli: Komitet Badań Naukowych, Urząd Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast, Bank BGK w Warszawie i Politechnika Śląska.

W ciągu "Technicznego dnia" w Krakowie prezentowane były referaty o tematyce w zakresie:

- polityki energetycznej Polski do 2020 roku w odniesieniu do sektora budownictwa,
- roli banków w finansowaniu energetycznej modernizacji budownictwa,

- stanu i perspektyw efektywności energetycznej budownictwa w Polsce,
- perspektyw budownictwa zrównoważonego rozwoju i wykorzystania w Polsce odnawialnych źródeł energii dla budownictwa,
- badań polskich zespołów w obszarze problematyki Programu IEA-ECBCS, które dotyczyły: - lokalnego planowania energetycznego (Aneks 33); - modernizacji budynków edukacyjnych (Aneks 36); - niskoegzergetycznych systemów ogrzewania budynków (Aneks 37).

Według opinii, wyrażonej przez wielu członków Komitetu Organizacyjnego Programu IEA-ECBCS, referaty polskich ekspertów wzbudziły ich duże zainteresowanie i wraz z obszerną dyskusją umożliwiły wyrobienie sobie poglądu na perspektywy energetycznej modernizacji budownictwa w Polsce i potencjał badawczy naszego kraju. W planach strategicznych Programu ECBCS poświęca się dużo uwagi stanowi i trendom zrównoważonego rozwoju budownictwa w poszczególnych krajach uczestniczących. W ciągu następnych dwóch dni obrad Komitetu Wykonawczego (8 - 9 listopada) - analizowano postęp i zakres badań prowadzonych w bieżących aneksach:

- Aneks 33: Zaawansowane lokalne planowanie energetyczne
Advanced Local Energy Planning
- Aneks 34: Wykrywanie wad i diagnostyka komputerowo wspomagane
Computer Aided Fault Detection and Diagnosis
- Aneks 35: Wentylacja hybrydowa w nowych i modernizowanych budynkach biurowych
Hybrid Ventilation in New and Retrofitted Office Buildings
- Aneks 36: Modernizacja budynków edukacyjnych
Retrofitting in Educational Buildings
- Aneks 37: Niskoegzergetyczne systemy ogrzewania i chłodzenia budynków
Low Exergy Systems for Heating and Cooling of Buildings
- Aneks 38: Zrównoważone mieszkalnictwo w oparciu o energię słoneczną
Solar Sustainable Housing
- Aneks 39: Wysoko sprawne systemy izolacji cieplnej
High Performance Thermal Insulation Systems
- Aneks 40: Rozruch urządzeń cieplnych budynku dla poprawy energetycznych właściwości
Building Commissioning of HVAC Systems to Improve Energy Performance

Przedmiotem szczególnego zainteresowania przedstawiciela strony polskiej (SM) była realizacja aneksów badawczych 36 i 37, w których uczestniczą polskie zespoły naukowe, a także aneksów 33, 39 i 40, których tematyka jest zbliżona do innych prac badawczych prowadzonych w kraju.

- Dyskutowano plan perspektywiczny Programu ECBCS na lata 2002 - 2005.
- Aktualizowano perspektywiczny program "Forum Budownictwa Przyszłości" (FBF).
- Omawiano sprawy finansowe i organizacyjne; m.in. ustalono ramowy program następnej konferencji Komitetu Wykonawczego w Ottawie (Kanada, w lipcu 2002).

W dniu 8 listopada zagraniczni Goście zwiedzili Kopalnię Soli w Wieliczce, gdzie po zwiedzeniu unikalnego muzeum uczestniczyli w uroczystym obiedzie na poziomie - 131m zabytkowej Kopalni. Zlokalizowanie tej międzynarodowej konferencji w Królewskim Mieście Krakowie, interesującym ośrodkiem polskiej kultury, zostało docenione przez jej zagranicznych uczestników. Pan Richard Karney z Departamentu Energii USA, Przewodniczący Komitetu Wykonawczego ECBCS, podkreślając ten fakt zacytował: "*Cracovia totius Poloniae urbs celeberrima*". Materiały konferencyjne "*Technical Presentations*", wydane drukiem, zawierają 13 referatów na 128 stronach i są dostępne u organizatorów. "Air Infiltration and Ventilation Centre" (AIVC) w Brukseli - jako centrum informacyjne Programu IEA-ECBCS - wyda te materiały w całości na CD-ROM.

prof. Stanisław Mierzwiński
Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego

50. Executive Committee Meeting

International Energy Agency
Energy Conservation in
Buildings and Community
Systems Programme

Kraków, 7 November 2001
**Technical Presentations -
Table of Contents**

1. Tabiś W., Ministry of Economy, Energy Department
ENERGY POLICY ISSUES RELATED TO RESIDENTIAL BUILDING SECTOR IN POLAND
2. Herbst I., National Economy Bank (BGK), Warszawa
THE ROLE OF THE NATIONAL ECONOMY BANK (BGK) IN FINANCING OF SOCIAL RENTAL HOUSING CONSTRUCTION AND THERMAL MODERNISATION IN POLAND
3. Łodwig S., The State Office for Housing and Urban Development
ENERGY PLANNING IN GMINAS

4. Pasierb S., Polish Foundation of Energy Efficiency, Katowice
MUNICIPAL ENERGY PLANNING ON LOCAL ENERGY MARKET POLISH CASE
5. Skoczkowski T., Polish Energy Conservation Agency (KAPE), Warszawa
THE STATE OF ART AND PERSPECTIVES OF ENERGY EFFICIENCY POLICY IN POLAND
6. Liszka Sz., Polish Foundation of Energy Efficiency, Katowice
THE UNCERTAINTY IN COST EFFECTIVENESS ANALYSIS OF ENERGY EFFICIENCY MEASURES IN BUILDINGS
7. Markku J. Virtanen, VTT Building Technology, Helsinki Finland
BRIEFINGS ON THE ANNEX 37: LOW EXERGY SYSTEMS FOR HEATING AND COOLING OF BUILDINGS - CASE EXAMPLES
8. Szargut J., Silesian Technical University, Gliwice
LOW-EXERGY HEATING SYSTEMS - WHEN CAN THEY BE PROFITABLE
9. Skorek J., Kruppa R., Silesian Technical University, Gliwice
ANALYSIS OF EXERGY LOSSES IN DOMESTIC HEATING SYSTEMS
10. Mróz T., Szczechowiak E., Poznan University of Technology
POLISH EXPERIENCE IN RETROFITTING OF EDUCATIONAL BUILDINGS
11. Guła A., Surówka M., Markiewicz, J., Filipowicz M. University of Mining and Metallurgy and Polish Foundation for Energy Efficiency, Krakow
MITIGATION OF CLIMATE CHANGE AND JOB CREATION BY PROMOTION OF LOW COST MEASURES TO SAVE ENERGY IN SPACE HEATING IN POLAND
12. Panek A., Suchecka M., National Energy Conservation Agency (NAPE), Warszawa
ENVIRONMENTAL FRIENDLY BUILDINGS AND ASSESSMENT METHODS
13. Kabat M., Zapałowicz Z., Technical University of Szczecin
RESOURCES AND PERSPECTIVES OF APPLICATION OF RENEWABLE ENERGY SOURCES IN BUILDING SECTOR IN POLAND

Z PRAC KBN

■ Posiedzenie Komitetu

20 grudnia 2001 r. odbyło się posiedzenie Komitetu Badań Naukowych. Obradom przewodniczył prof. Michał Kleiber - minister nauki, przewodniczący Komitetu.

Komitet rozpatrzył - przedłożoną przez Departament Studiów i Polityki Naukowej - uchwałę w sprawie przyznania środków na finansowanie lub dofinansowanie działalności wspomagającej badania w wysokości 22 000 000 zł (jest to zaledwie 54,4 proc. dotacji ubiegłorocznej):

Nazwa jednostki	Kwota w złotych
Minister Edukacji Narodowej i Sportu	5 924 200
Minister Gospodarki	1 500 000
Minister Kultury	1 000 000
Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi	1 300 000
Minister Zdrowia	2 300 000
Prezes Polskiej Akademii Nauk	5 700 000
Prezes Polskiej Akademii Umiejętności	295 700
Minister Nauki - Przewodniczący Komitetu Badań Naukowych	3 980 100

Komitet po dyskusji uchwałę przyjął jednogłośnie.

Departament Studiów i Polityki Naukowej przedstawił również uchwałę w sprawie powołania opiniodawczo-doradczego Zespołu do spraw Współpracy z Republiką Federalną Niemiec w Dziedzinie Przedsiębiorstw Innowacyjnych. Jest to wypełnienie ustaleń jakie zapadły podczas polsko-niemieckiego seminarium na temat wspierania przedsiębiorstw innowacyjnych. Powołany zespół wejdzie w skład wspólnej grupy roboczej. Komitet jednogłośnie uchwałę podjął.

Na wniosek opiniodawczo-doradczego Zespołu do spraw Projektów Celowych Komitet odstąpił od ustanowienia projektu celowego zamawianego PCZ 005-21 "Zasoby dyspozycyjne wód podziemnych synkliny gałęzicko-bolechowicko-borkowskiej w Górach Świętokrzyskich, w warunkach głębokich odwodnień złóż surowców skalnych". Spośród zgłoszonych 11 wniosków w 26 konkursie zespół wnioskował o odrzucenie 10, zaś jeden proponuje zwrócić wnioskodawcy w celu uzupełnienia. Komitet jednogłośnie podzielił opinię zespołu.

Opiniodawczo-doradczy Zespół do spraw Projektów Badawczych przedstawił 7 wniosków o ustanowienie projektów, z których jeden został odrzucony, jeden skierowany do ponownego rozpatrzenia po uzupełnieniu, zaś 5 nie było rozpatrywanych z uwagi na niejednoznaczne opinie.

Na wniosek prof. Macieja Żylicza Komitet skorzystał ze swych uprawnień i jednogłośnie przyznał Wydziałowi Biologii Uniwersytetu Warszawskiego dodatkowe 1500 punktów w ocenie parametrycznej w uznaniu wyjątkowych osiągnięć naukowych prof. Andrzeja K. Tarkowskiego, któremu Japońska Fundacja Nauki i Techniki przyznała bardzo prestiżową nagrodę Japan Prize w dziedzinie "biologia rozwoju".

Komitet oddalił wnioski przewodniczących dwóch zespołów o zgodę na zwiększenie ponad 20 proc. liczby jednostek, którym w kategoryzacji przyznano kategorię 1.

W dalszej części posiedzenia uczestniczyli również członkowie zespołów Komitetu. Departament Ekonomiczny przedstawił informację o realizacji budżetu nauki w 2001 roku.

Kolejnym punktem obrad było wystąpienie programowe ministra nauki, przewodniczącego KBN prof. Michała Kleibera (konspekt wystąpienia drukujemy niżej).

Departament Ekonomiczny przedstawił informację dotyczącą budżetu nauki w 2002 roku. Projektowana wielkość wydatków dla działu 730-Nauka wynosi 2 631 923 000 zł i stanowi 0,344% udziału w PKB, a 1,431% udziału w wydatkach budżetu państwa. W stosunku do planu po zmianach w roku 2001 następuje spadek nakładów na naukę nominalnie o 20,30%, a realnie o 23,73% (przy uwzględnieniu średniorocznej planowanej inflacji). W odniesieniu do nakładów pozabudżetowych na naukę ich udział w PKB - począwszy od 1991 roku - utrzymuje się na poziomie około 0,30%.

Następnie Komitet wysłuchał - przygotowanych przez Departament Ekonomiczny - propozycji rozwiązań ekonomiczno-finansowych wspierających powiązania nauki z gospodarką (pełny tekst dokumentu drukujemy niżej).

Sekretarz Komitetu dr Jan Krzysztof Frąckowiak omówił występujące problemy związane z przeprowadzoną przez zespoły kategoryzacją jednostek naukowych. Napływają liczne sugestie, by w przyszłości praca nad parametryzacją jednostek zaczynała się w połowie roku, a nie - jak obecnie - przy jego końcu. Sygnalizowana jest również konieczność odrębnego potraktowania przy ocenie parametrycznej jednostek w zależności od pionu nauki. Daje się też zauważyć występujące duże zainteresowanie jednostek - szczególnie z uczelni wyższych, jak również resortów - wynikami przeprowadzanej kategoryzacji.

Przewodniczący Zespołu Górnictwa, Geodezji i Transportu (T-12) przedłożył uwagi i propozycje dotyczące usprawnienia działalności Komitetu Badań Naukowych. Znaczna część uwag dotyczyła usprawnienia przepływu informacji, funkcjonowania systemu informatycznego urzędu oraz reorganizacji Departamentu Badań.

Przewodniczący opiniodawczo-doradczego Zespołu do spraw Działalności Statutowej i Inwestycji przedstawił stanowisko zespołu w sprawie podziału pierwotnego funduszu działalności statutowej (DST) pomiędzy zespoły Komitetu oraz polityki inwestycyjnej Komitetu. Zespół postuluje konieczność podjęcia decyzji politycznych zapobiegających dalszemu spadkowi funduszy przewidzianych w budżecie na badania naukowe oraz konieczność zdefiniowania priorytetowych kierunków badań, przy założeniu, że stymulowanie badań w preferowanych kierunkach nie powinno odbywać się w ramach działalności statutowej. Propozycja zasad prowadzenia polityki inwestycyjnej (inwestycje budowlane i aparaturowe) powinna uwzględniać fakt prowadzenia przez szkoły wyższe zarówno dydaktyki, jak i badań naukowych. W związku z tym zespół proponuje dopuścić do finansowania jednostki uczelniane z kategorią 1, 2 i 3, ograniczając równocześnie dostęp do środków inwestycyjnych dla jednostek PAN i jednostek badawczo-rozwojowych wyłącznie z kategorią 1 i 2.

Departament Współpracy z Zagranicą i Integracji Europejskiej przedstawił comiesięczną informację na temat uczestnictwa Polski w 5. Programie Ramowym Unii Europejskiej. Komisja Europejska opublikowała w listopadzie 2001 r. kolejny Raport Okresowy o postępach Polski na drodze do członkostwa w Unii Europejskiej. Rozdział poświęcony nauce i badaniom zawiera między innymi uznanie starań KBN o zwiększenie udziału polskich naukowców w 5. PR. Komisja uważa również za niezbędne zwiększenie wydatków na naukę i rozbudowę infrastruktury badawczej. Według stanu na koniec października 2001 r. liczba zespołów z Polski, które zgłosiły projekty do 5. PR przekroczyła 3 500. Spośród nich 743 zespoły zostały zakwalifikowane przez KE do dofinansowania. Wielkość oczekiwanego dofinansowania dla polskich zespołów to ponad 78 milionów EURO. Następne posiedzenie Komitetu Badań Naukowych odbędzie się 17 stycznia 2002 roku.

*Rzecznik prasowy
Komitetu Badań Naukowych
dr Tadeusz Zaleski*

■ Wystąpienie programowe Ministra Nauki (posiedzenie KBN, 20 grudnia 2001 r.)

KONSPEKT

ZWIĘKSZENIE FINANSOWANIA BADAŃ NAUKOWYCH I PRAC ROZWOJOWYCH:

- ze środków pozabudżetowych, krajowych (zwłaszcza ze strony przedsiębiorców) i zagranicznych (zwłaszcza przez udział w programach ramowych Unii Europejskiej),
- z budżetu państwa - przez spełnianie oczekiwań społecznych, pokazywanie i popularyzowanie wyników oraz ich użyteczności, gospodarczej i społecznej.

REFORMY INSTYTUCJONALNE W NAUCE - W CELU LEPSZEGO WYKORZYSTANIA ŚRODKÓW:

- nowa ocena i restrukturyzacja niektórych JBR, zwłaszcza przemysłowych,
- nadanie statusu PIB wybranym JBR,
- nowa ocena i restrukturyzacja niektórych placówek PAN.

FINANSOWANIE BADAŃ - PRIORYTETY, KONKURENCJA, SELEKCJA, KONCENTRACJA ŚRODKÓW:

- określenie priorytetowych kierunków i tematów badawczych w trzech obszarach: "bio", "info" i "techno"; priorytet dodatkowy - badania specyficzne, na rzecz szczególnie ważnych potrzeb kraju,
- zwiększenie nacisku na jakość badań, zwłaszcza na wyniki oceny ex post wykonanych projektów i wyników działalności statutowej jednostek,
- zaostrzenie konkurencji o środki budżetowe - wzmocnienie konkurencyjności w strumieniach finansowania (ocena parametryczna jednostek, audyty w jednostkach, obniżenie "stopnia sukcesu" w konkursach grantów, ostrzejsza selekcja finansowanych zadań, w tym SPUB -U, SPUB-M, SPUB-I),
- zapewnienie ciągłości finansowania działalności statutowej najsilniejszym i najefektywniejszym jednostkom naukowym,
- wstrzymanie finansowania jednostek i zespołów słabych merytorycznie, nie rokujących szans rozwoju (ważniejsze kryteria: wyczerpujące się pola badawcze, rosnąca luka pokoleniowa, brak zapotrzebowania na wyniki prac),
- koncentracja środków w wyselekcjonowanych (najefektywniejszych) jednostkach i zespołach naukowych szkół wyższych, silniejszy nadzór nad właściwym wykorzystaniem przez szkoły wyższe i JBR środków przeznaczonych na naukę,
- koncentracja środków na projektach badawczych i celowych, zwłaszcza zamawianych, o znaczących wymiarach rzeczowych i finansowych, odpowiadających priorytetowym celom i kierunkom badań,
- wykorzystanie możliwości ogłaszania konkursów projektów badawczych zamawianych z warunkami uczestnictwa dotyczącymi w szczególności współpracę z partnerami krajowymi lub zagranicznymi,
- koncentracja środków na projektach celowych i celowych zamawianych - w tych obszarach badań (zwłaszcza technicznych), których znacząca część powinna obejmować prace rozwojowe i wdrożenia,
- objęcie szczególnym wsparciem projektów zgłaszanych i realizowanych przez konsorcja jednostek naukowych i przedsiębiorców,
- finansowanie interdyscyplinarnych projektów zorientowanych na osiągnięcie określonych celów praktycznych - przez zespoły interdyscyplinarne, z wyodrębnionych środków;
- zwiększenie nacisku na rozwój badań humanistycznych i społecznych w szkołach wyższych.

FINANSOWANIE BADAŃ - PODZIAŁ ŚRODKÓW BUDŻETU NAUKI POMIĘDZY STRUMIENIE FINANSOWANIA I POMIĘDZY ZESPOŁY KOMITETU:

- podporządkowanie "podziału pierwotnego" priorytetom tematycznym (obszarowym);
- problemy do rozważenia: podział pierwotny środków pomiędzy "piony" nauki oraz na finansowanie jednostek wspólnych - międzyuczelnianych, międzywydziałowych, międzyinstytutowych, międzynarodowych, a także jednostek wirtualnych ("instytutów bez ścian").

PRZEKAZYWANIE ŚRODKÓW NA ORGANIZOWANIE I FINANSOWANIE PRZEZ WYBRANE PODMIOTY:

- konkursów projektów badawczych,
- konkursów projektów celowych,
- zadań z zakresu działalności wspomagającej badania.

WSPÓŁPRACA Z GOSPODARKĄ (INNOWACYJNA FUNKCJA NAUKI):

- badania na rzecz gospodarki, projekty celowe, programy wieloletnie,
- promocja nauki i jej wyników w środowisku przedsiębiorców,
- instrumenty prawne - ekonomiczne i finansowe obniżające koszty i ryzyko przedsięwzięć innowacyjnych opartych na wynikach badań,
- powołanie wyspecjalizowanego funduszu (np. w Banku Gospodarstwa Krajowego, BGK) zarządzającego inwestycjami w przedsięwzięcia obejmujące B+R,
- zaktywizowanie/modyfikacja istniejącego instrumentu gwarancji kredytowych na przedsięwzięcia/inwestycje obejmujące B+R,
- ułatwienia w tworzeniu i działaniu konsorcjów złożonych z jednostek naukowych i przedsiębiorstw utworzonych dla realizacji wspólnych przedsięwzięć innowacyjnych,
- ułatwienia w tworzeniu i działaniu parków technologicznych (promocja startu małych i średnich przedsiębiorstw innowacyjnych),

- ułatwienia w tworzeniu i działaniu instytucji "pomostowych" pośredniczących w kontaktach pomiędzy sferą nauki i gospodarki,
- rozwój systemu projektów celowych ściślej powiązanych z potrzebami rynku i przedsiębiorstw podnoszących swoją konkurencyjność.

Zmiany w systemie podatków od osób prawnych:

- wprowadzenie odpisu od podstawy opodatkowania w wysokości 150% kosztów poniesionych na prace B+R (dotychczas można odpisać 100%),
- skrócenie okresu amortyzacji aparatury naukowej,
- czasowe (np. na okres 10 lat) zwolnienie od podatku dochodów spółek, przedsiębiorstw państwowych i spółdzielni, których celem jest działalność B+R (w zakresie tej działalności),
- przywrócenie ulg inwestycyjnych - dotyczących inwestycji, których celem jest wykorzystanie wyników prac B+R.

WSPÓŁPRACA Z EDUKACJĄ (EDUKACYJNA FUNKCJA NAUKI):

- rozwój badań w szkołach wyższych,
- wprowadzanie nowych kierunków studiów (opracowanie programów, przygotowanie zaplecza badawczego),
- rozwijanie specjalizacji naukowej uczelni,
- preferencje dla projektów wykonywanych wspólnie przez szkoły wyższe i przedsiębiorców.

LEGISLACJA:

- skompletowanie aktów wykonawczych do ustawy o KBN i JBR, w tym opublikowanie rozporządzenia w sprawie kryteriów i trybu przyznawania i rozliczania środków finansowych ustalanych w budżecie państwa na naukę,
- założenia legislacyjne ewolucji "systemu KBN" w okresie IV kadencji Komitetu,
- legislacja "proinnowacyjna",
- regulacje dotyczące GMO (genetycznie modyfikowanych organizmów), akty wykonawcze do ustawy (poprawiające jej błędy), nowelizacja tej ustawy,
- nowelizacja ustawy o ochronie zwierząt, akty wykonawcze do tej ustawy,
- sprawy innych aktów prawnych wiążących się z prowadzeniem badań, w tym dotyczących praw własności intelektualnej, rozwoju społeczeństwa informacyjnego, ułatwień w podejmowaniu przedsięwzięć innowacyjnych przez przedsiębiorców, itd.

KSZTAŁCENIE KADR NAUKOWYCH - PROBLEM LUKI POKOLENIOWEJ:

- granty promotorskie,
- międzynarodowe sieci studiów doktoranckich,
- promocja młodych kierowników grantów,
- granty dla wyróżniających się uczonych powracających z zagranicy.

WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA:

- programy ramowe Unii Europejskiej: zwiększenie uczestnictwa w 5.PR, negocjacje warunków przystąpienia do 6.PR,
- współpraca bilateralna - nowe instrumenty, system "bilateralnych" konkursów projektów badawczych, pilotowe konkursy projektów polsko-niemieckich,
- międzynarodowe sieci naukowe,
- międzynarodowe sieci centrów doskonałości,
- międzynarodowe sieci studiów doktoranckich.

ROZBUDOWA INFRASTRUKTUR NAUKI:

- inwestycje budowlane i aparaturowe, laboratoria środowiskowe i międzynarodowe,
- zasoby i udostępnianie informacji naukowej i naukowo-technicznej,
- infrastruktura informacyjna i informatyczna nauki,
- informatyzacja nauki.

ETYKA W NAUCE:

- redukcja i unikanie konfliktu interesów przy ocenach i recenzjach naukowych, zwłaszcza w systemie "peer review", w tym w systemie finansowania badań,
- wymogi etyczne przy współpracy ludzi nauki z przedsiębiorstwami, przy promocji produktów, w tym farmaceutycznych,
- etyka prowadzenia badań, problemy plagiatów, rzetelności prowadzenia eksperymentów, zbierania danych, przygotowywania wniosków i hipotez.

PROMOCJA NAUKI, JEJ ROLI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I CYWILIZACYJNEJ - DLA ROZWOJU KRAJU:

- przekonanie klasy politycznej do nauki, jej funkcji i znaczenia,
- osiągnięcie społecznego rozumienia nauki oraz poparcia dla jej funkcji społecznych i gospodarczych,
- wzmocnienie wiary środowisk naukowych, że możliwe jest osiągnięcie sukcesów badawczych i praktycznych - w istniejących warunkach,
- znaczące rozwinięcie współpracy ze środkami masowego przekazu z naciskiem na promocję najnowszych i najciekawszych w odbiorze społecznym badań - aktywne poszukiwanie i zbieranie informacji, przygotowywanie jej w formie odpowiedniej dla mediów, promowanie wyróżniających się ludzi nauki oraz zespołów i ośrodków naukowych, organizowanie regularnych, comiesięcznych konferencji prasowych (z każdorazową prezentacją wybranego projektu, osoby lub instytucji).

Minister Nauki

Przewodniczący Komitetu Badań Naukowych

prof. dr hab. inż. Michał Kleiber

■ Propozycje rozwiązań ekonomiczno-finansowych wspierających powiązania nauki z gospodarką

Efektywność systemu innowacji uznaje się dziś za kluczową determinantę konkurencyjności krajów i regionów. Pobudzanie innowacji stało się politycznym priorytetem dla wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej, a o wadze tego zagadnienia świadczy *Zielona Księga Innowacji* (1995) oraz Plan Działania Innowacyjnego (Innovation Action Plan, 1996) Komisji Europejskiej. W ostatnich kilku latach za pośrednictwem Unii Europejskiej kraje członkowskie wprowadziły wiele instrumentów i programów innowacyjnych. Ich głównymi celami było: pobudzanie kultury innowacji, ustalenie prawnych i finansowych ram sprzyjających innowacjom oraz zbliżenie badań naukowych do działalności innowacyjnej prowadzonej w przedsiębiorstwach przemysłowych i usługowych.

Jak stwierdza raport UE *Innovation policy in six applicant countries: the challenges* (Dyrekcja Przedsiębiorstw Komisji Europejskiej, 2001) w pierwszej dekadzie XXI wieku wzrost gospodarczy w krajach przedakcesyjnych Europy Środkowo-Wschodniej nie będzie mógł być podtrzymywany tymi samymi środkami co w latach 1990-tych. Zarówno długofalowe scenariusze makroekonomiczne, jak i trendy produktywności pracy wskazują, że spójność powiększonej Unii Europejskiej będzie zależeć od umiejętności gospodarek nowych państw członkowskich utrzymania wysokiej stopy wzrostu gospodarczego. Jak dotąd dominującym typem polityki w krajach omawianego regionu była polityka transformacji, obejmująca prywatyzację, liberalizację cen i handlu zagranicznego, reformy prawa i systemu bankowego, restrukturyzację przedsiębiorstw. Polityka ta była kluczowa dla zbudowania gospodarki rynkowej i na wiele lat zapewniła Polsce wzrost gospodarczy. Jednak przeprowadzone reformy nie są wystarczające i obecnie podniesienie spadającej w ostatnich latach stopy wzrostu zależy przede wszystkim od wprowadzenia mechanizmów polityki innowacyjnej.

Niekwestionowanym celem jest obecnie przyspieszenie rozwoju polskiej gospodarki w oparciu o nowe technologie i lepsze wykorzystanie potencjału innowacyjnego polskiej nauki. Osiągnięcie tego celu wymaga opracowania i realizacji programu polityki innowacyjnej obejmującego niemal wszystkie sektory aktywności państwa i gospodarki: jednostki naukowe (szkoły wyższe, JBR, PAN), przedsiębiorstwa oraz instytucje rządowe i pozarządowe związane ze sferą nauki. Przedstawione poniżej propozycje rozwiązań ekonomiczno-finansowych stanowić mogą tylko dopełnienie takiego programu w obszarze polityki sektorowej.

Rozwiązania systemowe

1. Powołanie Funduszu zarządzającego kredytami przeznaczonymi na wsparcie badań naukowych i rozwojowych prowadzonych przez przedsiębiorstwa wspólnie z jednostkami naukowymi, np. w Banku Gospodarstwa Krajowego. W obecnej sytuacji, banki nie mają wyspecjalizowanych kadr mogących oceniać ryzyko finansowania inwestycji w sferze nauki. Inwestycje takie niosą ze sobą duże ryzyko, a jednocześnie różnią się w istotny sposób od typowych inwestycji finansowanych przez banki. Powołanie Funduszu udzielającego powyższych kredytów pozwoliłoby również na ściślejszą kontrolę nad projektem na etapie jego finansowania. Powołanie takiego funduszu w ra-

mach Banku Gospodarstwa Krajowego ograniczyłyby w istotny sposób koszty tworzenia tej struktury. Można rozważyć dwa warianty zasad obowiązujących przy udzielaniu kredytów:

- kredyty miałyby oprocentowanie komercyjne; w tym przypadku główną zaletą takiego rozwiązania byłoby uproszczenie procedur i łatwiejszy dostęp do kredytów,
- udzielane kredyty miałyby oprocentowanie niższe od komercyjnego; rozwiązanie takie byłoby droższe, ale efektywniejsze z punktu widzenia celu działania Funduszu.

Kapitał założycielski Funduszu pochodziłby z budżetu państwa, w przypadku ww. drugiego rozwiązania konieczne byłoby coroczne dofinansowanie Funduszu, ewentualnie wprowadzenie obowiązku wpłat od beneficjentów Funduszu w zakresie części ich dochodów ze sprzedaży praw autorskich i praw pokrewnych, osiągniętych w wyniku działalności kredytowanej przez Fundusz. Powinno się natomiast unikać zezwolenia na samodzielną działalność Funduszu na rynkach finansowych, z uwagi na dotychczasowe nienajlepsze doświadczenia z innymi funduszami.

2. Gwarancje kredytowe udzielane przez państwo w związku z inwestycjami w sektorze B+R. Możliwość udzielania takich gwarancji istnieje już zgodnie z ustawą o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne (Dz. U. Nr 79 poz. 484 z 1997 roku). Art. 7 ust. 1 tej ustawy precyzuje, że "poręczenia lub gwarancje mogą być udzielane pod warunkiem przeznaczenia objętego nimi kredytu na finansowanie przedsięwzięć inwestycyjnych zapewniających [...] wdrażanie nowych rozwiązań technicznych lub technologicznych będących wynikiem badań naukowych lub prac badawczo-rozwojowych." Mimo istnienia odpowiednich ram prawnych rozwiązanie to nie było dotychczas stosowane.

3. Inicjowanie tworzenia konsorcjów skupiających przedstawicieli jednostek naukowych, przedsiębiorstw oraz przedstawicieli samorządu, które mogłyby efektywniej gospodarować środkami finansowymi pochodzącymi z różnych źródeł, a także ubiegać się o dofinansowanie z funduszy pomocowych Unii Europejskiej. Obecnie w wyniku braku koordynacji pomiędzy różnymi ośrodkami naukowymi, jednostkami wdrażającymi i instytucjami publicznymi niewielkie środki przeznaczane na naukę ulegają rozproszeniu. Koszt tworzenia tego typu konsorcjów byłby stosunkowo niewielki (podmioty wchodzące w jego skład mogłyby delegować do jego obsługi własnych pracowników) zaś efektywność w staraniach o środki finansowe z różnych źródeł oraz ich wykorzystanie w poszczególnych projektach znacznie wyższa. Powstanie takich konsorcjów jest właściwie konieczne w staraniach o uzyskanie środków z funduszy strukturalnych UE.

4. Wspieranie tworzenia parków technologicznych, ułatwiających start małym i średnim przedsiębiorstwom wykorzystującym wyniki prac badawczo-rozwojowych. Tworzenie parków zapewni zwiększenie efektywności wykorzystania wyników prac badawczych i rozwojowych na potrzeby praktyki gospodarczej i społecznej. Do powstania parku niezbędne jest wsparcie w postaci subwencji ze środków publicznych, które z reguły musi trwać przez kilka lat, aż do czasu osiedlenia się w parku odpowiedniej liczby firm innowacyjnych i usługowych. Wsparcie winno być kierowane głównie na tworzenie odpowiedniej infrastruktury, w tym inwestycji budowlanych, wyposażenia w sprzęt informatyczny i nowoczesne środki łączności. Założycielami parków powinny być samorządy lokalne oraz jednostki naukowe (w szczególności szkoły wyższe).

5. Tworzenie oraz wsparcie istniejących instytucji pomostowych, ułatwiających kontakt pomiędzy jednostkami ze sfery nauki a przemysłem, np. w postaci regionalnych centrów innowacji i transferu technologii. Zadaniem tego rodzaju instytucji byłaby pomoc dla przedsiębiorstw w realizacji innowacyjnych projektów technologicznych oraz w transferze do przemysłu nowoczesnych technologii. Zadania te mogłyby być realizowane poprzez szkolenia, doradztwo i pomoc techniczną. W przypadku tworzenia tego typu instytucji konieczne byłoby wsparcie finansowe na utworzenie i funkcjonowanie centrów, a także na szkolenia specjalistyczne dla personelu.

6. W zakresie działalności KBN jeszcze ściślejsze związanie systemu projektów celowych z potrzebami rynku (m.in. monitorowanie implementacji wyników projektów w działalności komercyjnej), możliwość wprowadzenia preferencji regionalnych (np. obszary dotknięte strukturalnym bezrobociem), gałęziowych (np. dla firm z dziedziny high-tech) lub dla małych i średnich przedsiębiorstw.

Instrumenty finansowe

Ustawa o podatku dochodowym od osób prawnych

1. W zakresie kosztów uzyskania przychodów, w art. 15 proponuje się wprowadzić zapis, że koszty poniesione na prace badawczo-rozwojowe odpisuje się w wysokości **150% tych kosztów**.

2. W art. 16 ust. 1 pkt. 48, którego treść nie zezwala na zaliczenie do kosztów uzyskania przychodów odpisów z tytułu zużycia środków trwałych (...) od tej części ich wartości, która odpowiada poniesionym wydatkom (...) zwróconym podatnikowi w jakiegokolwiek formie, należy dodać zapis, że przepis nie dotyczy odpisów związanych z pracami badawczo-rozwojowymi.
3. Przyspieszenie amortyzacji dla aparatury naukowo-badawczej, w art. 16i ust. 2 pkt. 3 współczynnik 2,0 zamienić na współczynnik 3,0.
4. Czasowe, np. na okres **10 lat**, zwolnienie od podatku dochodów spółek, przedsiębiorstw państwowych i spółdzielni, których celem statutowym jest działalność naukowa, naukowo-techniczna (skreślenie w art. 17 ust. 1 pkt. 4 słów "z zastrzeżeniem ust. 1c pkt. 1"). W przypadku spółek, o których mowa w art. 74 ustawy o jednostkach badawczo-rozwojowych, zwolnienie powinno pozostać bezterminowe.
5. Zmniejszenie wysokości podatku z tytułu uzyskanych przychodów z praw autorskich lub praw pokrewnych, w tym również ze sprzedaży tych praw, za użytkowanie lub prawo do użytkowania urządzenia naukowego, za *know-how* z **20% do 10%** (art. 21 ust. 1 pkt. 1).
6. Przywrócenie ulg inwestycyjnych w zakresie prac badawczo-rozwojowych (zakup i montaż aparatury naukowo-badawczej, zakup, budowa lub rozbudowa budynków, zakup praw majątkowych uznawanych za wartości niematerialne i prawne).

Ustawa o podatku dochodowym od osób prawnych oraz ustawa o podatku dochodowym od osób fizycznych

Kwota odliczeń darowizn na cele naukowe i naukowo-techniczne powinna wzrosnąć z 15% do 20%. Należy dodać, że większość ww. rozwiązań podatkowych była lub jest stosowana w krajach Unii Europejskiej i OECD. Dotychczasowa ocena efektywności tych rozwiązań nie jest jednoznaczna. Generalnie efektywność jest wyższa w przypadkach, gdy dany kraj realizuje kompleksową politykę w dziedzinie innowacyjności i instrumenty podatkowe są tylko jednym z jej elementów. Skumulowana wartość pomocy wynikająca z przedstawionych rozwiązań systemowych oraz podatkowych nie może przekroczyć limitów wynikających z ustawy o pomocy publicznej.

Opracował Departament Ekonomiczny KBN

Z NOTATNIKA PRZEWODNICZĄCEGO RG Sz.W.

**Stanowisko Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego
z dnia 15 listopada 2001 r. w sprawie przywrócenia
obowiązkowego egzaminu z matematyki
na maturze na poziomie podstawowym**

Wykształcenie matematyczne jest nieodzowną częścią wykształcenia ogólnego i jest jednym z podstawowych elementów szeroko podjętej kultury.

Celem nauczania matematyki w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych, a przede wszystkim tych, których ukończenie daje możliwość podjęcia studiów wyższych, jest nie tylko wyposażenie absolwentów tych szkół w niezbędne minimum wiedzy matematycznej i umiejętności rachunkowych, ale także, a nawet przede wszystkim, przygotowanie ich do właściwego ujmowania wielu zagadnień praktycznych, nauczanie umiejętnego formułowania i rozwiązywania problemów wymagających twórczego stosowania reguł logicznego myśle-

nia, w pierwszym rzędzie w sytuacjach, w których utarte schematy działań nie wystarczają. Nie podzielając takiego poglądu, nie można myśleć o budowie "społeczeństwa informacyjnego", a także nie można oczekiwać rozwoju świadomości społecznej w szeroko pojętych zagadnieniach ekonomicznych.

Nauczanie jakiegokolwiek przedmiotu bez przewidywanego na zakończenie sprawdzenia rezultatów tego nauczania, nie może być efektywne, zatem konieczne jest przywrócenie obowiązku zdawania egzaminu maturalnego z matematyki na poziomie podstawowym. Ma to służyć także przełamaniu niedobrego stereotypu upowszechniającego fałszywy pogląd, że matematyka jest tylko dla "wybranych", tj. dla osób obdarzonych specjalnymi zdolnościami. Tymczasem matematyka na poziomie podstawowym jest dla wszystkich, a w pierwszym rzędzie dla tych, którzy nie będą mieli z nią do czynienia w swej dalszej edukacji. Społeczna akceptacja wspomnianego wyżej stereotypu powoduje społeczne przyzwolenie na braki w wykształceniu matematycznym, a brak obowiązkowego egzaminu z matematyki na maturze sytuację tę "de facto" formalnie sankcjonuje.

Biorąc pod uwagę powyżej przedstawione stwierdzenia Rada Główna Szkolnictwa Wyższego uznaje za konieczne przedstawienie Ministrowi Edukacji Narodowej i Sportu postulatu przywrócenia obowiązku zdawania na maturze egzaminu z matematyki na poziomie podstawowym.

*Przewodniczący
Rady Głównej
Andrzej Pelczar*

SPOTKANIE OPŁATKOWE I KONCERT WIGILIJNY

Środowisko akademickie Politechniki Śląskiej weszło uroczyście w bożonarodzeniowy nastrój tradycyjnym Spotkaniem Opłatkowym i Koncertem Wigilijnym 20 grudnia. O godz. 18.00 w Auli Głównej, udekorowanej połyskującą kolorowymi światełkami choinką i olbrzymią gwiazdą betlejemską, JM Rektor prof. Bolesław POCHOPIEŃ powitał przybyłych na tę doroczną uroczystość pracowników z rodzinami, studentów i zaproszonych gości.

fol. W. Kalinowski

Tegoroczne spotkanie rozpoczęło się nietypowo, bowiem w ramach wykładów organizowanych przez Gliwicki Ośrodek Dydaktyczny Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, wykład z cyklu STEFAN KARDYNAŁ WYSZYŃSKI - OPATRZNOŚCIOWY MAŻ STANU wygłosił Biskup Gerard KUSZ (**autorowaną treść wykładu publikujemy niżej**). Tę nietypowość wzmocniły także jasełka wystawione przez dziecięcy zespół z gliwickiego Domu Dziecka nr 2, którego dyrektorem jest Pani Magdalena BUDNY. Występ dzieci przygotowany został przez Adę SOSNOWSKĄ, studentkę naszej Uczelni oraz jej koleżanki. Po występie dzieci przyjęły z radością prezenty "od

Dzieciątka" przekazane przez JM Rektora. W dalszej części programu z koncertem kołęd wystąpiły Akademicki Chór Politechniki Śląskiej i Akademicki Zespół Muzyczny Politechniki Śląskiej. Znane i lubiane kołеды pomagała śpiewać cała widownia, która mimo niesprzyjającej tego wieczora aury przybyła w "komplecie", zapełniając aulę po brzegi. Ponad dwugodzinne spotkanie zakończyło się życzeniami świąteczno-noworocznymi, które wzajemnie sobie składaliśmy, łamiąc się opłatkiem.

Wychowanie człowieka w listach pasterskich i wybranych kazaniach Kardynała Stefana Wyszyńskiego - Prymasa Tysiąclecia

1. Godność człowieka

Książka Prymas Wyszyński był niestrudzonym rzecznikiem godności każdego człowieka. Godność człowieka znajduje się w centrum Jego nauczania. "Istotowo człowiek człowiekowi jest równy, jest bowiem dzieckiem Bożym, dziełem Ojca Niebieskiego. Każdy człowiek - w todze profesorskiej czy na ławie akademickiej, na trybunale sędziego czy w celi więziennej, architekt czy rzemieślnik, dyrektor czy rębacz węgla, mąż dojrzały czy niemowlę - wszyscy w obliczu Boga mają istotowo tę samą wartość. Jest to podstawa naszego szacunku dla

każdego człowieka". Również w Jego myśli społecznej człowiek ma pierwszeństwo przed czynnikami ekonomicznymi i politycznymi. Tylko człowiek jest nieśmiertelny. "Ani rodzina, ani naród, ani państwo tej własności nie posiadają".

Prymas Tysiąclecia zawsze stawał w obronie zagrożonej godności człowieka. Człowiek może być różny, może być świętym, może być grzesznikiem, ale zawsze pozostanie człowiekiem. "Drogi kamień, nie przestaje być sobą nawet wtedy, gdy spadnie w błoto

i zabrudzi się. Dzieło sztuki pomimo uszkodzenia nie traci swej historycznej wartości. Człowiek obciążony dziedzictwem grzechu pierwotnego nie stracił w oczach, w myśli, w planie i zamiarach Bożych tej wartości, którą w niego Bóg włożył. Trzeba to mieć przed oczyma, aby uchronić się od dewaluacji osoby ludzkiej. Niekiedy uważa się depresję za ogólnoludzką psychozę, obezwładniającą człowieka tak, iż nie jest on zdolny zdobyć się na żaden wysiłek, bo nie warto (...) Świat jest bezsilny wobec takiego człowieka, ale Bóg nadal jest Mocarzem. Świat nie ma już leków, które mógłby zastosować, ale jeszcze ma je Bóg". Kardynał Wyszyński bronił podstawowych praw człowieka, takich jak prawo do życia, prawo do

wyznawania Boga, prawo do prawdy, sprawiedliwości, wolności, miłości i pokoju. Rozumiał, że człowiekowi potrzeba nie tylko sprawiedliwości ale i miłości. "Jeżeli wołamy: Dajcie nam nowego człowieka, pokażcie nam człowieka! - to jednocześnie wypowiadamy życzenie, jaki miałby ten człowiek być. Nieśmiało mówimy: Pragniemy człowieka, który by... miłował. Czekamy na człowieka, który umiałby... kochać. Takiemu uwierzymy! Za takim pójdziemy! On nas pozyska! Jesteśmy tak przerażeni dziełami nienawiści i zapowiedzią nowych jej owoców, które płyną z zaprogramowanej nienawiści, że pragniemy już tylko, aby człowiek umiał kochać! Aby umiał zwyciężać przez miłość! Jeżeli nas zdobędzie wielki człowiek, to tylko taki, który będzie miał wielką miłość. Gdy zamiast miłości będzie miał nienawiść równie wielką jak on, to może zmilknemy przed nim, jak zmilknął ongiś świat przed Aleksandrem Macedońskim, przed Augustem, przed Attylą, przed Napoleonem, przed Hitlerem, ale za nim nie pójdziemy! Dlaczego świat zamilknął? Bo świat wierzy, że człowiek minie, a ludzkość zostanie. I może przyjdzie inny człowiek, który będzie umiał kochać. Na takiego poczekamy! Mamy czas, bo jakkolwiek jesteśmy ludzkością, która się składa z umierających, to jednakże ludzkość nie umiera, tylko ludzie umierają. Ludzkość poczeka". Rozumiał potrzebę nawrócenia, potrzebę zmiany mentalności. Mówił: "Jeżeli człowiek się nie odmieni, to najbardziej zasobny ustrój, najbardziej bogate państwo nie ostoje się, będzie rozkradzione i zginie. Cóż bowiem z tego - powiem może trywialnie - że krążąca butelka spirytusu przejdzie z rąk jednych pijaków do rąk innych pijaków! Powiem jeszcze bardziej drastycznie: że klucz od kasy państwowej przejdzie z rąk jednych złodziei w ręce drugich złodziei?! Przecież chyba nie o to idzie, żeby wszyscy złodzieje mieli dostęp do kasy i wszyscy pijący do wódki, tylko żeby sumienie wszystkich się obudziło, żebyśmy zrozumieli naszą odpowiedzialność za Naród, który Bóg wskrzesza. Pamiętajmy, że ludzie ze starymi nałogami nie odnowią Ojczyzny. Chrystus domagał się tego, gdy mówił: "Nie wlewa się młodego wina do starych bukłaków. W przeciwnym razie bukłaki pękają, wino wycieka, a bukłaki się psują" (Mt 9,17). Jeżeli w Polsce robi się teraz nowe wino, to trzeba pamiętać, że należy je wlewać w nowe dusze, w nowe serca, w nowe myśli, w zdrową wolę społeczną. Dopiero wtedy Ojczyzna zdoła się podnieść, podźwignąć z tej niedoli, której na razie jeszcze końca nie widać". Słowa te brzmią bardzo aktualnie. One też uzasadniają potrzebę formowania, kształtowania osobowości czyli potrzebę wychowania.

2. Wychowanie

Kardynał rozumie wychowanie jako "jedność wartości materialnych i duchowych, ciała i du-

szy, natury i Łaski. Z tej jedności łatwo wyprowadzić harmonię umysłu, woli i serca". Ta formuła jest nawiązaniem do tradycji kultury europejskiej opartej na wzorcach greckich i rzymskich. Rozwojowi duchowemu, intelektualnemu musi towarzyszyć troska o jego rozwój fizyczny. "W światłach Tysiąclecia" pisał: "W miarę rozwoju nauk wychowawczych obraz zadań wychowawczych staje się coraz to pełniejszy. Dzisiaj już nikt nie wątpi, że do całości wychowania dziecięcia należy wychowanie fizyczne i higieniczne, wychowanie umysłu, woli i uczuć, wychowanie społeczno-zawodowe, narodowo-obywatelskie i moralno-religijne. Wszyscy też zgadzają się na to, że im pełniejszy i bardziej harmonijny udział w wychowaniu wezmą te siły, tym owoc wychowania będzie bardziej udany. Historia wychowania umie dziś przytoczyć cały szereg błędów, wynikłych z zakłócenia harmonii oddziaływania wychowawczego. Przyjmujemy więc to za pewnik; sami natomiast pragniemy uwydatnić, jak wielkie znaczenie dla pełni wychowania ma wychowanie w duchu Ewangelii Chrystusowej, pod kierunkiem Kościoła Świętego".

Integralnie rozumiane wychowanie obejmuje całego człowieka ze wszystkimi jego właściwościami i dążeniami. Takie wychowanie "Wyprowadza nas z ciasnego kółka spraw dzisiejszych i osobistych. Uczy myśleć szeroko! Chroni od sekciarskiej ciasnoty. Każe człowiekowi przekroczyć siebie i szukać przyczyny swego istnienia, sensu życia i celu - nie tylko w sobie, ale i poza sobą". Dlatego zdaniem Prymasa wychowanie religijne jest szczytem pełnego wychowania. "Człowiek opanowany prawdami religijnymi o wiele poważniej odnosi się do życia osobistego, do zadań dnia i do wartości każdej chwili, gdyż wszystko ocenia pod kątem wielkiej całości. O takim człowieku można powiedzieć: "Wszystko jest wasze, wy - Chrystusowi, a Chrystus - Boży (1 Kor 3,23)".

Warto zauważyć, że wychowanie religijne - zdaniem Kardynała - jest równocześnie wychowaniem najbardziej społecznym, dlatego że uczy uszanowania człowieka, uczy odnoszenia się do ludzi ze czcią i miłością i to do wszystkich - nawet do nieprzyjaciół. "Wychowywać młode pokolenie w wierności Chrystusowi, to znaczy przede wszystkim skierować naturalne skłonności dzieci i młodzieży ku Ojcu wszystkich ludzi; to znaczy pomóc im odszukać w sobie najszlachetniejsze wartości, złożone w duszy przez Stwórcę; to znaczy spojrzeć na otoczenie oczyma Ojca Przedwiecznego; to znaczy umiłować świat i ludzi - po Bożemu; to znaczy powiązać swoją duszę z Łaską uświęcającą; to znaczy poznawać stale w sobie dary duchowe i nadprzyrodzone, otrzymane na Chrzcie św.; to znaczy poznawać Ewangelię Chrystusową i wprowadzać ją w życie własne i bliźnich; to znaczy współdziałać z Kościołem

świętym w budowaniu Mistycznego Ciała Chrystusowego".

3. Katolicki ideał wychowawczy

Ksiądz Prymas mówiąc i pisząc na temat wychowania przede wszystkim stara się zarysować pewien wzór - ideał wychowania. Ten katolicki ideał wychowawczy " jest przede wszystkim ideałem ludzkim, tak jak ludzki jest Kościół, który, jako dzieło Boga-Człowieka, jednoczy w sobie wartości ludzkie i Boże. Humanis divina junguntur - sprawy ludzkie powiązane z Bożymi. Tak powstaje wewnętrzna jedność wychowania".

Godnym podkreślenia jest, że przedstawiając katolicki ideał wychowania w sposób bardzo konkretny określa sposoby jego realizacji. Formuje cztery zasady aksjologicznego wychowania.

- Pierwszą zasadą jest przewyciężanie siebie samego.

"Zbyt sprzyjanie wszystkim ludzkim popędom i zaspokajanie ich, zbyt wygodne i uprzywilejowane życie, uprzywilejowanie społeczne, wszystko to przyniosło w rezultacie raczej zawody i klęski. Na tle tych stosunków dobrze rozumiemy, jak olbrzymią wartością w wychowaniu katolickim jest to, że każe ono zwyciężać nie innych, lecz samego siebie. To przewyciężanie siebie ma być nieustanne: w walce umysłu o prawdę, o pełną, całkowitą prawdę; w zmaganiu się woli i serca o jeszcze wyższe dobro i jeszcze głębszą miłość. Ideałem takiej walki ze sobą jest Krzyż, bo właśnie na nim umarł Człowiek, który zwyciężył siebie dla innych. I dlatego Krzyż jest zawsze szczytowym ideałem wychowania: zwyciężać siebie".

- Drugą zasadą jest umiłowanie prawdy.

"Miłować prawdę, to znaczy najpierw chcieć jej szukać. Nie zdołamy pokonać dzisiejszego nieróbstwa młodzieży, niechęci do pracy i do wysiłku umysłowego, jeśli jej nie przekonamy o doniosłości miłowania i szukania prawdy. Młodzież współczesna uczy się tylko z przymusu; gdyby nie musiała, nie uczyłaby się wcale. Uczyliśmy się ongiś, może nie rozumiejąc w pełni znaczenia prawdy, ale w każdym razie w przekonaniu, że bez niej nie można bezpiecznie przejść przez życie. Do naszej pracy wychowawczej musi więc wrócić miłość prawdy. Do wychowania młodego pokolenia musi wnieść umiłowanie prawdy".

- Trzecią zasadą jest hasło: żyć w prawdzie. "Żyć w prawdzie, to nie tylko znać prawdę, ale być niejako prawdą, być tym, kim jesteśmy, nie tylko w naszych ukrytych myślach, ale w rzeczywistości. Być w całej prawdzie i w całej prawdzie się okazać. A jeśli uważalibyśmy, że nie mamy odwagi okazać się w całej prawdzie, to znaczy, że nasza prawda zaszczytu nam nie przynosi i nie może być ideałem życia, że trzeba szukać lepszej, wspanialszej, bo może nasza tak zwana prawda jest tylko kłamstwem

życiowym. Dlatego jest tak wielu ludzi słabszych, że nie pojęli sensu tego, co to znaczy żyć w prawdzie. Młodzież zawsze jest wrażliwa na prawdę. Ale szczególnie młodzież współczesna jest uwrażliwiona na rozdźwięk między słowami a życiem, między prawdą słów a prawdą postępowania. Nie chce pustych słów, bez pokrycia. Nie przyjmuje ich. Ogląda się za czynami. Słowa wielkie, choćby największe, argumenty najbardziej przekonujące, nie poparte życiem, nazywa "drętwą mową" i odwraca się do nich plecami".

Kryterium, czyli sprawdzianem życia jest Ewangelia. Bardzo ostro występuje Ks. Prymas przeciwko podwójnemu życiu. Na ten temat pisze: "Może dlatego tak wiele jest wokół nas ciemności, że ludzie prowadzą często podwójne życie. To osobiste, prywatne, to przy zamkniętych drzwiach, oknach, myślach i uczuciach - i to oficjalne, propagandowe. Duch Prawdy ewangelicznej pomoże nam właśnie do tego, aby tworzyć w życiu swoim i tych, których wychowujemy, jedno życie, a zwalczać w sobie życie podwójne".

- Wreszcie ostatnią zasadą jest "duch jednoczenia w miłości".

"Umiemy często narzekać na czasy dzisiejsze, ale pamiętajmy, że czasy te my sami tworzymy. Nie powstają one poza nami, początek mają w nas. To, czym jesteśmy w naszym życiu osobistym, przez jakąś socjologiczną mobilizację urasta do siły, która zdobywa sobie władanie w świecie. Jeśli umiemy dziś dostrzec tyle przejawów nienawiści, pytajmy, czy nie jest to przypadkiem nasze prywatne, ukryte życie, które ponad naszymi głowami mobilizuje się w nienawiść".

Umiejętnością - którą wychowanie katolickie powinno wykształcić - jest przenoszenie ducha Chrystusowej Ewangelii z osobistego życia na otoczenie. "Wzorem jednoczenia w miłości jest dla nas Kościół Chrystusowy. Powstał on z Miłości i wszystko przez Miłość zwycięża. A ponieważ sam jest zorganizowaną miłością, ma gwarancję aż do skończenia świata, że *bramy piekielne nie zwyciężą go* (Mt 16,18). Kościół jest organizacją nadprzyrodzonej Miłości, dlatego też cała jego ideologia, jego prawda, duch, życie nadprzyrodzone - wszystko to jest służbą i przejawieniem Miłości. Wzorem wychowania młodego pokolenia i naszego samowychowania jest i zawsze będzie Kościół, jako społeczność miłujących się w Chrystusie..."

4. Trudności wychowawcze

Ksiądz Prymas dostrzega trudności w niełatwej pracy wychowawczej. "Największą słabością dzisiejszej młodzieży jest zanik obowiązkowości. Przejawia się to wszędzie: w rodzinie, w życiu społecznym i szkolnym, nawet w życiu religijnym: zanik obowiązkowości, niewrażliwość na obowiązek, ucieczka przed obowią-

kiem, przed normą, zasadą i prawem, przed każdą wspólnotą działającą. Wszędzie odnawia się jakiś bliżej nieokreślony indywidualizm działania. Nie jest to nawet indywidualizm myślenia, bo w nim często nie ma żadnego procesu myślowego. Nie jest to również jakiś nowy indywidualizm moralny, bo w nim najczęściej w ogóle nie ma zasad moralnych, w porównaniu do tych, od których się ukradkiem odchodzi. Jest to tylko jakaś słabość ogromna, jakiś wielki odpływ sił". Sprawą niepokojącą jest zanik wrażliwości na dobro społeczne. "Ale jest inna dziedzina, którą nazywam społeczno-wychowawczą. I tu ogarnia nas niepokój, gdy idzie o postępowanie naszej młodzieży. Nie ma ona wrażliwości na dobro społeczne, na ład i porządek społeczny, na poszanowanie wartości społecznych i dorobku wspólnego życia narodowego. Cała młodzież przejawia tu jakąś swoistą bezmyślność i niszczytelstwo, już nie mówiąc o pewnym typie młodzieży. Daje się zauważyć powszechnie brak poczucia ładu, brak odpowiedzialności za porządek na ulicy, wobec urzędów społecznych, w miejscach publicznych, a zwłaszcza w szkole".

Również niepokój budzi wzrastający wśród młodzieży indywidualizm moralny. Sumienie jest dla człowieka normą moralną. Jednak nie jest to nigdy norma absolutna. Sumienie pozostaje zawsze w relacji do Prawdy, a Prawdą jest Jezus Chrystus i Boże Przykazania.

"Niepokoi nas, drodzy moi Przyjaciele, niespotykane dotąd zjawisko masowych przestępstw kryminalnych - kradzieży, rozboju, a nawet morderstw w celach rabunkowych, które wtargnęło do szeregów młodzieży szkolnej. Publicyści i wychowawcy rozpaczają nad klęską rozpicia się młodzieży szkolnej, od czego nie jest wolna nawet młodzież żeńska. Mówi się w kołach rozważniejszej młodzieży, że dziewczęta szkolne bardzo często przodują w złem".

Bólem napawa Księdza Prymasa również postępujący zanik odpowiedzialności za Kościół. "I oto stoi przed nami ogromne zadanie: budzić odpowiedzialność naszej dziatwy i młodzieży za te wszystkie dary i łaski, które czynią nas nierozzerwalną jednością, spotęgować w sobie i w nich obowiązkowość w życiu religijnym..."

Kościół trzeba kochać. To miłość pomaga pokonać lęk i podejrzliwość. "Kościół jest w drodze, a na drodze łatwo jest wpaść między zbójców. Dzieje Kościoła bardzo boleśnie dowodzą, ile to ran Oblubienicy Chrystusowej zadali sami słudzy Kościoła, może nawet i nie najgorsi, nie mówiąc już o złych i wrogich, ilekroć więcej umiłowali siebie niż sprawę, ilekroć wplątali się w ciemnie i głogi miłości własnej, pychy, zazdrości, małoduszności, lękliwości, podejrzliwości, uprzedzeń, chorobliwej wyobraźni, jakże nie-

kiedy błahych ludzkich względów. Czyż na dnie wielkich ran i podziałów w Kościele nie leży więcej małych słabości, niż wielkich sporów doktrynalnych?

5. Program wychowania w rodzinie

W okresie totalitaryzmu ataki na rodzinę i jej trwałość stawały się czymś programowym. Ksiądz Prymas uważał, że obrona rodziny, podkreślanie roli rodziny w życiu społeczeństw staje się wezwaniem czasu.

"Wobec naporu tych wszystkich przejawów życia publicznego rodzina, która chce wychować młode pokolenie w duchu miłości i miłosierdzia, współczucia dla otoczenia, jest jak oblężona twierdza. Musi ona stworzyć własny system obrony, by nie zmrozić delikatnych latorośli młodego życia. Tym więcej, że i tu docierają poglądy ludzi szerzących wrogość i przemoc, jako wyłączne narzędzie przemian społecznych".

Piąty rok Wielkiej Nowenny - od 3 maja 1961 do 3 maja 1962 - został poświęcony rodzinie chrześcijańskiej. Program Nowenny zmierzał nie tylko do umocnienia rodziny, lecz także do jej pełnego odrodzenia. W wielkopostnym liście do wiernych z 2 lutego 1979 r. dobitnie podkreśla, że "Rodzina jest domowym Kościołem". Rodzina jest również "wychowawczynią", gdyż wychowuje Narodowi oddanych synów, gotowych poświęcić nawet życie dla dobra Ojczyzny i Narodu. To wychowanie jest możliwe dzięki motywom i inspiracji religijnej. "Wychowanie bowiem ma coś z odkupienia człowieka, z przemianowaniem "starego" człowieka w "nowego", i to we wszystkich dziedzinach. Na płaszczyźnie doczesnej chodzi tu o wszechstronną doskonałość. Na płaszczyźnie nadprzyrodzonej o odnowienie obrazu i podobieństwa Bożego w człowieku".

Księdzu Prymasowi bardzo zależało, żeby wychowanie religijne w rodzinie otwierało młodego człowieka na świat i Kościół Powszechny, żeby uczyło myśleć i chroniło przed pokusą sekciarskiej ciasnoty.

W zamierzeniach Prymasa rodzice mieli być nie tylko czujnymi wychowawcami ale i gorliwymi katechetami w sytuacji braku katechezy szkolnej. Ksiądz Prymas formułuje 7 postulatów odnoszących się do życia w rodzinie, które można uznać za rodzaj programu wychowania w rodzinie. Wychowanie rodzinne, oparte o religię i kulturę narodową, daje nadzieję, że zdoła przewyciężyć wszystkie zagrożenia.

- Rodzice sami powinni dostrzec w swych dzieciach dar miłości Bożej i dać im odczuć swoją do nich miłość.
- Rodzina liczniejsza jest lepszą szkołą wychowania w miłości do ludzi, niż rodzina jedynacza.
- "Dzieci w rodzinie należy wcześniej oswajać z dziećmi innych rodzin. To nie są ludzie obcy, nieprzyjaźni, wrodzy, gorsi, niżsi, mniej

wartościowi. To są wszystko dzieci jednej rodziny Bożej, powierzone różnym rodzicom, którzy są na służbie Ojca niebieskiego. Wszyscy ci ludzie są największą wartością ludzką, narodową, społeczną i religijną".

- Dzieci trzeba ochraniać przed wszelką formą złości, brutalności, porywczosci i gniewu, żeby już z domu nie wynosiły sposobów złego odnoszenia się do innych ludzi.
- Niech dzieci umieją od początku sobie czegoś odmówić, by pospieszyć z pomocą swojemu otoczeniu.
- Rodzice katolicycy powinni zadbać o skromność w rodzinie, ubierając się z umiarem i przyzwyczajając do tego młodzież, by nie podnosiła swoich wymagań i umiała poprzestawać na małym.
- Urządzenia domowe również niech będą skromne, zwłaszcza w porównaniu z warunkami bytowania tyłu ubogich rodzin. W Polsce nie może być ani nadmiernie bogatych, ani też upokarzająco uboższych obywateli. Jest to zamówienie chrześcijańskie i humanistyczne, postulat współżycia w pokoju i odpowiedzialności jedni za drugich. "Trzeba więc zerwać z nadużyciem urzędzenia sobie wystawnych domostw kosztem dobra publicznego. Obowiązuje to również ludzi sprawujących władzę, by nie poświęcali pieniędzy publicznych na luksusowe gmachy reprezentacyjne, podczas gdy w szpitalach, lecznicach, przychodniach itp. gnieźdzą się chorzy w ciasnych korytarzach, w warunkach urągających podstawowym wymaganiom opieki społecznej".

6. Nauczyciel - wychowawca

Prymas Tysiąclecia w swoich kazaniach do nauczycieli często mówił o ich posłannictwie w stosunku do społeczeństwa i Kościoła. W kazaniu wygłoszonym 30 marca 1968 do nauczycieli zawarł swoje wymagania wobec nauczyciela. Być nauczycielem, być wychowawcą, to nie tylko zawód, ale to powołanie. "Istnieją powo-

łania, które w szczególny sposób ustawiają człowieka "na świeczniku". Wasze zadanie wychowawcze jest takim powołaniem. Jesteście po to, aby świeciła światłość wasza przed ludźmi - przed maleństwami, dziećmi, młodzieżą - iżby widzieli uczynki wasze dobre i rozoznali was, że jesteście nie tylko prawdą książkową, ale prawdą życia; aby prawda promieniowała wam przez oczy i uśmiechała się przez wasze usta. Musicie być promieniści, bo wiecie dobrze, że dziś Narodowi potrzeba... ludzi promienistych, prześwieconych miłością i prawdą od wewnątrz".

Uważał, że punktem wyjścia wszelkiej pracy pedagogicznej jest akceptacja swego człowieczeństwa jak i człowieczeństwa uczniów. "Trzeba, abyście nieustannie pamiętali o wysokiej godności waszego człowieczeństwa, przez które jesteście spokrewnieni z Chrystusem i zobowiązani do promieniowania prawdą, miłością i dobrem. Musicie uwolnić wasze powołanie od biurokratycznej zawodowości, bo poddanie się jej byłoby umniejszeniem waszego człowieczeństwa i posłannictwa".

Na człowieczeństwie, czyli na tym, że nauczyciel jest "w pełni człowiekiem" opiera się jego autorytet zawodowy. Bardzo często "zawodowcy" zapomnieli, że dzieci i młodzież to ludzie, to człowieczeństwo łączące prawdę, miłość i dobro. Powołanie wychowawcze uważał Ksiądz Prymas za "jakby dodatkowy sakrament". Wypełnienie tej charyzmatycznej misji polega jego zdaniem na objawieniu uczniom miłości oraz promieniowania dobrem. Mówił, "trzeba podejść do młodzieży z sercem. Za serce będą wdzięczni. Serce rozumieją, kija - nie! Przed kijem nie ustąpią ale przed sercem - ustąpią!. Często przypominam, że miłować musi nie tylko ojciec, matka czy kapłan - miłować muszą nawet ci, którzy nami rządzą. My też oczekujemy miłości i chcemy być miłowani. I do was się to odnosi. I wy musicie miłować tych, których wychowujecie, podchodząc do nich z sercem i miłością".

Kardynał Stefan Wyszyński - Prymas Tysiąclecia należał do tych, którzy zamiast zakazów, przymusu i niezręcznej ideologizacji przedstawiali młodemu pokoleniu program pozytywnego i wszechstronnego rozwoju. Naczelnym hasłem tego programu było wychowanie człowieka w świadomości, że osoba ludzka jest najwyższą wartością. Zadaniem wychowawców jest pomaganie młodemu człowiekowi w odnalezieniu zagubionego sensu życia i otwieranie go nie tylko na "nowy świat" ale na transcendencję. Wielokrotnie z naciskiem podkreślał: "Nowe - to jeszcze nie wszystko.

fot. W. Kallnowski

W miejscu mitu nowości należy postawić zasadę rozwoju, a rozwój oznacza lepsze. Nie tylko nowe, ale lepsze! To, co się zdewałowowało, co nie zostało wykonane przez starych, ma być podjęte przez młodych i na nowo poddane próbie waszego dojrzewającego życia i kształtującego się intelektu, który jest skarbem całej Rodziny ludzkiej - człowieka stworzonego na obraz i podobieństwo Boże jako istoty rozumnej, wolnej i miłującej".

Myśl pedagogiczna Kardynała Prymasa wymaga głębszej analizy i szczegółowego opracowania. Jego rozważania na temat wychowania człowieka, a właściwie dorastania do pełni człowieczeństwa w świetle Ewangelii, nic nie straciły na swej aktualności i ostrości spojrzenia w optyce przemian zachodzących w Ojczyźnie.

Bp Gerard Kusz

BARBÓRKA 2001

Pierwsze w trzecim tysiącleciu, i dwudziestym pierwszym stuleciu, obchody górniczego święta na Wydziale Górnictwa i Geologii obchodzono jak zwykle w piątek na przełomie listopada i grudnia. Tym razem zgodnie z kalendarzem było to 30 listopada 2001 roku. Akademię barbórkową poprzedziła, jak co roku, tradycyjna msza św. w intencji studentów, absolwentów i pracowników Wydziału Górnictwa i Geologii odprawiona, pod nieobecność księdza Biskupa Ordynariusza, przez księdza prałata Konrada Kołodzieję w kościele pw. Św. Michała.

Imprezy barbórkowe rozpoczęła 23 listopada powtórna immatrykulacja studentów, którzy rozpoczynali studia na naszym Wydziale przed 50. laty (informacja w poprzednim wydaniu "Z Życia Politechniki Śląskiej") oraz XVIII Studencka Giełda Minerałów i Skamieniałości (24 i 25 listopada). Giełda ta, na której spotykali się miłośnicy piękna przyrody nieożywio-

nej, reprezentowanej różnymi formami i barwami minerałów i skamielin oraz amatorzy galanterii i biżuterii, cieszyła się jak zawsze dobrą frekwencją, zarówno wystawców jak i zwiedzających, którzy wykorzystali okazję do zrobienia zakupów prezentów z okazji zbliżającego się "Mikołaja". Wypada zwrócić uwagę Czytelników, że powoli dociera również do nas moda na posiadanie, w naszych domach lub mieszkaniach, pięknych minerałów czy skamieniałości. Nierzadko są to duże okazy (i kosztujące zapewne znacznie więcej od przeciętnych, sprzedawanych na giełdzie), które w równie piękny sposób jak wspaniałe i ekstrawaganckie lampy czy meble, ozdabiają nasze domy czy mieszkania (notabene niektóre minerały np. solne są podświetlane, co według niepotwierdzonych zapewnień oferujących je do sprzedaży, wpływa dodatnio na nasze usposobienie. Nie można zatem wykluczyć ich pozytywnego oddziaływania na negatywne skutki tzw. dziury budżetowej). Potwierdzona jest natomiast informacja, że jeden ze wspaniałych i cennych okazów prezentowanych na giełdzie - geoda ametystowa, został zakupiony ze środków Stowarzyszenia Wychowanków Wydziału Górnictwa i Geologii i sprezentowany Muzeum Geologii Złóż im. Czesława Poborskiego. Należy przekazać wyrazy uznania i wdzięczności dla Pana Prezesa Stowarzyszenia Henryka Broła za piękny gest i mieć nadzieję, że... stanie się to być może również barbórkową tradycją. O studenckiej giełdzie i jej laureatach pisano co prawda w Dzienniku Zachodnim i Nowinach Gliwickich lecz wypada przypomnieć laureata I nagrody - Tadeusza Sochę, za kolekcję agatów z Dolnego Śląska w konkursie "minerały świata" oraz wyróżnionych - Sławomira Dareckiego "za oryginalną biżuterię z okazami meteorytów, minerałów i skamieniałości", - Krystiana Dudę "za kolekcję skamieniałości roślin karbońskich" oraz Dariusza Wojciechowskiego (studenta naszego Wydziału) "za kolekcję skamieniałości".

Barbórkowa akademie, która rozpoczęła się o godz. 16.00, została poprzedzona otwarciem odnowionej ekspozycji w wydziałowej Izbie Tradycji (mieści się tuż obok naszej sali Rady Wydziału). Należy podziękować Pani mgr Barbarze Musioł za opracowanie scenariusza i wykonanie tej pięknej ekspozycji przypominającej dzieje naszego Wydziału.

Akademii barbórkową rozpoczęto Hymnem Państwowym, po którym Dziekan Wydziału prof. Marian Dolipski powitał Gości, a wśród

rów kopalń i zakładów górniczych oraz fabryk maszyn górniczych, przedstawiciele wojska, policji, straży pożarnej, związków zawodowych oraz delegację Towarzystwa Tradycji Górniczych z Inżynierskiej Szkoły Górniczej w Eisleben (Saksonia -Anhalt, Niemcy) z przewodniczącym Dr.-Ing. Gerhardem Boltzem na czele. Depesze z okolicznościowymi życzeniami przesłali m.in. Minister Skarbu Państwa Wiesław Kaczmarek, sekretarz stanu w Ministerstwie Gospodarki Andrzej Szarawarski, prezes Wyższego Urzędu Górniczego Wojciech Bradecki oraz prezes Państwowej Agencji Restrukturyzacji Górnictwa Węgla Kamiennego Marian Turek.

Profesor Janusz Kowal - Prorektor AGH oraz profesor Marian Dolipski - Dziekan naszego Wydziału wraz z poczem sztandarowym Wydziału Górnictwa i Geologii Politechniki Śląskiej

nich JM Rektora prof. Bolesława Pochopienia oraz Senat Politechniki Śląskiej; parlamentarzystów z senatorem RP dr. inż. Jerzym Markowskim na czele; władze Gliwic z przewodniczącym Rady Miasta Zdzisławem Goliszewskim; przedstawiciele zaprzyjaźnionych uczelni - AGH z Prorektorem prof. dr. hab. inż. Januszem Kowalem oraz Prodziekanem Wydziału Górniczego prof. dr. hab. inż. Jerzym Klichem; - Politechniki Wrocławskiej z Panią Dziekan Wydziału Górniczego prof. dr. hab. inż. Moniką Hardygorą oraz Technische Fachhochschule Bochum z Prodziekanem Wydziału Geoingenieurwesen und Bergbau (Geologii Inżynierskiej i Górnictwa) prof. dr. Frankiem Otto; przedstawiciele współpracujących z nami instytutów badawczych - Głównego Instytutu Górnictwa z Dyrektorem Naczelnym prof. dr. hab. inż. Józefem Dubińskim; KOMAG-u z dyrektorem dr. inż. Andrzejem Mederem oraz Państwowego Instytutu Geologicznego z dyrektorem oddziału górnośląskiego dr. inż. Albinem Zdanowskim na czele; przedstawiciele spółek węglowych, holdingu, dyrekto-

a także trudności jakie trzeba było rozwiązywać w minionym, 51. już roku naszej działalności. Zwrócił uwagę na zarysowującą się powoli zmianę w prezentowaniu przez środki przekazu sytuacji wokół górnictwa. Aktualnie obraz ten wydaje się być bardziej rzetelny, co szczególnie jest widoczne po tragedii w Nowym Jorku, być może posiadanie bogactw mineralnych nie musi być złem koniecznym, w opinii mediów.

Następnie Rektor Bolesław Pochopień, omawiając aktualną sytuację w Uczelni, podkreślił

Dr.-Ing. Gerhard Boltz, przewodniczący Towarzystwa Tradycji Górniczych Inżynierskiej Szkoły Górniczej w Eisleben (Saksonia -Anhalt, Niemcy) wraz z autorem publikacji, na chwilę przed utworzeniem tradycyjnego uroczystego orszaku

rolę, znaczenie i pozycję Wydziału Górnictwa i Geologii. Rektor przekazał na ręce Dziekana Dolipskiego i piszącego te słowa, egzemplarze unikalnego i zarazem niezwykle pięknego wydania wykładów inauguracyjnych, wygłoszonych w roku akademickim 2000/2001 w uczelniach akademickich Śląska (piszący te słowa miał zaszczyt wygłosić wykład inauguracyjny w ub. roku). W imieniu parlamentarzystów wystąpił senator RP Jerzy Markowski, który podziękował za trwałą wkład absolwentów i pracowników Wydziału Górnictwa i Geologii w rozwój polskiego górnictwa. W imieniu władz Gliwic życzenia dla naszej społeczności akademickiej przekazał Przewodniczący Rady Miasta Zdzisław Goliszewski zaś w imieniu współpracujących instytutów naukowych Dyrektor Naczelny GIG-u prof. Józef Dubiński.

Na wniosek Stowarzyszenia Wychowanków Wydziału Górnictwa i Geologii JM Rektorowi Bolesławowi Pochopieniowi za zasługi dla rozwoju Wydziału, przyznano Honorową Szpadę Górnictwa, zaś aktu dekoracji dokonali przedstawiciele "Starej Strzechy" w osobach Janusza Imieli - wiceprezesa Gliwickiej Spółki Węglowej, Henryka Broła - prezesa Stowarzyszenia Wychowanków oraz Aleksandra Lutyńskiego, profesora naszego Wydziału. Nasz Wydział przyznał z kolei Okręgowemu Urzędowi Górniczemu w Gliwicach, w uznaniu za wieloletnią współpracę, medal 50-lecia Wydziału Górnictwa i Geologii, który odebrał dyrektor dr inż.

Piotr Litwa. Jak co roku liczna grupa pracowników naszego Wydziału została uhonorowana stopniami górnictwymi, które wręczali przedstawiciele "Starej Strzechy". Prorektor Wojciech Zieliński wręczył naszym absolwentom mgr. inż. Grzegorzowi Miodońskiemu, mgr. inż. Jarosławowi Pyce oraz mgr. inż. Danielowi Pukowcowi dyplomy ukończenia studiów z wyróżnieniem. W tradycyjnie już organizowanym przez Stowarzyszenie Wychowanków konkursie na najbardziej użyteczną dla przemysłu pracę dyplomową zwyciężyli Mariusz Bednarz (promotor prof. A. Lutyński), Patrycja Skiba (promotor prof. S. Krzemień) oraz Grzegorz Miodoński (promotor K. Probierz), zaś przechodnią Szpadę Górnictwa dla najlepszej grupy studenckiej otrzymał V rok Techniki i Organizacji Bezpieczeństwa i Higieny Pracy. Nagrody te wręczali prorektor Jan Chojcan oraz prezes Henryk Broł.

W części artystycznej zaprezentowano "Skok przez skórę" w wykonaniu studentów I roku, poprowadzony przez prof. A. Lutyńskiego oraz prezesa H. Broła oraz pieśni i tańce, w wykonaniu Akademickiego Zespołu Tańca Politechniki Śląskiej "Dąbrowiaczy". Oprawę muzyczną uroczystościom zapewnił doskonały Akademicki Chór Politechniki Śląskiej, zaś reżyserem całości był dr inż. Lucjusz Anders.

Zakończenie uroczystości odbyło się w sali Rady Wydziału przy tradycyjnej "lampce wina" o czym spieszy poinformować

Krystian Probierz

Wręczenie nagród Ministra Infrastruktury i Prezesa PKP SA

W dniu 20 grudnia 2001 r. w auli Politechniki Śląskiej w Katowicach zostały wręczone Nagrody Ministra Infrastruktury dla najlepszej w Polsce pracy habilitacyjnej, doktorskiej, magisterskiej, inżynierskiej i dyplomowej szkół średnich transportowych z dziedziny TRANSPORT. Dyplomy oraz cenne nagrody wręczyła Dyrektor Departamentu Polityki Transportowej Pani Grażyna Libe-radzka. Sekretarzem Kapituły Nagrody Ministra jest prof. Marek Sitarz.

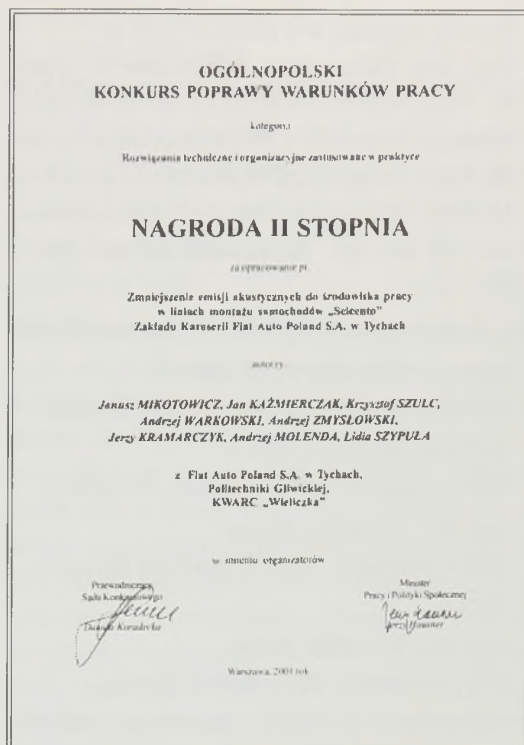
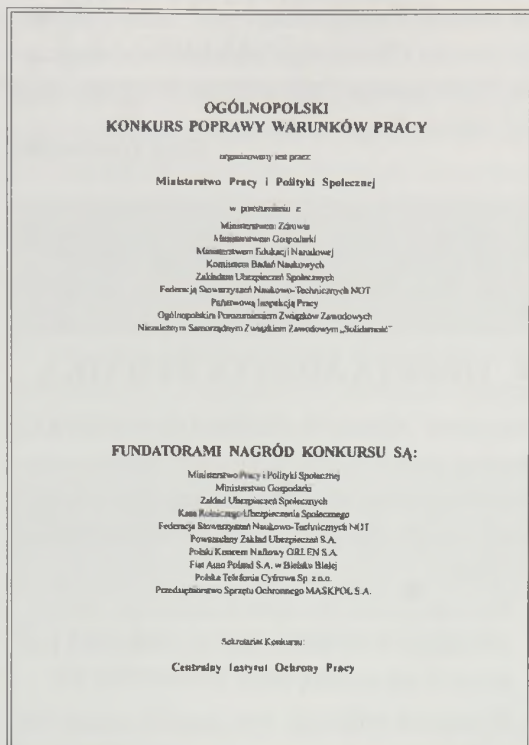
Nagrodę i wyróżnienia dla najlepszych prac końcowych Studiów Podyplomowych dla pracowników PKP SA wręczył Dyrektor Dyrekcji Generalnej Tadeusz Krajewski. Zakład Transportu Szy-nowego Politechniki Śląskiej w Katowicach był organizatorem w roku akademickim 2000/2001 czterech studiów podyplomowych dla pracowników PKP SA, w których wzięło udział 96 słucha-czy.

Ta tradycyjna już impreza, organizowana wspólnie przez Ministerstwo, Dyrekcję Generalną PKP SA i Instytut Transportu Politechniki Śląskiej w Katowicach, odbywa się w ramach spotkania świąteczno - noworocznego Przyjaciół Transportu Szynowego z udziałem wielu zaproszonych gości.

Marek Sitarz

OGÓLNOPOLSKI KONKURS POPRAWY WARUNKÓW PRACY

W Ogólnopolskim Konkursie Poprawy Warunków Pracy Minister Pracy i Polityki Społecznej przyznał nagrodę II stopnia za opracowanie pt. "Zmniejszenie emisji akustycznych do środowiska pracy w liniach montażu samochodów Seicento Zakładu Karoserii Fiat Auto Poland SA w Tychach". Współautorami opracowania byli pracownicy Wydziału Organizacji i Zarządzania prof. dr hab. inż. Jan KAŻMIERCZAK i dr inż. Andrzej ZMYŚŁOWSKI..

KONKURS NA NAJLEPSZĄ PRACĘ DYPLOMOWĄ Z ELEKTRYKI

10 grudnia 2001 r. na Wydziale Elektrycznym Politechniki Śląskiej odbyło się seminarium związane z rozstrzygnięciem XXXIII edycji "Konkursu na najlepszą pracę dyplomową z elektryki", ogłoszonego przez Oddział Gliwicki Stowarzyszenia Elektryków Polskich. Komisja Konkursowa w składzie: mgr inż. Tadeusz Lipiński, członek Zarządu Głównego SEP - przewodniczący oraz członkowie: prof. Bogusław Grzesik - dziekan Wydziału Elektrycznego, dr inż. Marian Mikrut - prezes OG SEP i prodziekan Wydziału Elektrycznego, prof. Kazimierz Gierlotka - prodziekan Wydziału Elektrycznego, prof. Krystian Kalinowski - Katedra Elektryfikacji i Automatykacji Górnictwa (RG), dr inż. Lucjan Karwan - Instytut Elektroniki (RAu), dr inż. Andrzej Lebiezki - Instytut Metrologii i Automatyki Elektrotechnicznej (RE), dr inż. Eligiusz Pasecki - Instytut Metrologii i Automatyki Elektrotechnicznej (RE), prof. Aleksander Żywiec - Katedra Maszyn i Urządzeń

Elektrycznych (RE), dr inż. Marian Sauczek - przewodniczący Komisji ds. Młodzieży i Studentów OG SEP, po zapoznaniu się ze zgłoszonymi pracami i wysłuchaniu referatów wygłoszonych przez autorów 8 prac dyplomowych magisterskich wykonanych w 2001 roku na trzech Wydziałach naszej Uczelni (Automatyki, Elektroniki i Informatyki, Elektryczny, Górnictwa i Geologii - specj. Automatykacja i Elektryfikacja Kopalń) postanowiła przyznać:

1. Pierwszą nagrodę w wysokości 1000 zł **mgr. inż. Michałowi Saleckiemu** za pracę pt. "Automatyczna stacja meteorologiczna" wykonaną w Instytucie Elektroniki (promotor - dr inż. Maciej Nowiński)
2. Dwie równorzędne drugie nagrody w wysokości po 700 zł **mgr. inż. Sławomirowi Górka** za pracę pt. "Projekt i realizacja mikroprocesorowego układu sterowania rezonansowego falownika napięcia stochastyczną metodą PDM" wykonaną w Instytucie Elektrotechniki Teoretycznej i Przemysłowej (promotor - dr inż. Tomasz Biskup)

mgr. inż. Andrzejowi Zębikowi za pracę pt. "Projekt i wykonanie mikroprocesorowego regulatora z rozmytym algorytmem regulacji do układu stabilizacji poziomu cieczy we flotowniku" wykonaną w Katedrze Elektryfikacji i Automatyzacji Górnictwa (promotor - prof. dr hab. inż. Stanisław Cierpisz)

3. Trzecią nagrodę w wysokości 500 zł **mgr. inż. Tadeuszowi Białoniowi** za pracę pt. "Obserwatory i estymatory wielkości elektromagnetycznych i elektromechanicznych maszyny indukcyjnej" wykonaną w Katedrze Maszyn i Urządzeń Elektrycznych (promotor - dr hab. inż. Aleksander Żywiec, prof. Pol. Śl.)

Cztery pozostałe prace, których autorami byli:

mgr inż. Sławomir Andrzejczuk

(RAu, promotor - dr inż. Dariusz Kania),

mgr inż. Andrzej Kopacz

(RE, promotor - dr inż. Janusz Tokarski),

mgr inż. Mirosław Korus

(RAu, promotor - dr inż. Andrzej Błonarowicz),

mgr inż. Mirosław Kuna

(RE, promotor - prof. Paweł Sowa),

postanowiono wyróżnić, przyznając nagrody w kwocie po 400 zł każda. Fundatorem nagród, oprócz SEP, było Stowarzyszenie Wychowanków Politechniki Śląskiej - Oddział Elektryków. Laureaci zostali zaproszeni na tradycyjne spotkanie noworoczne SEP (9 stycznia 2002 r.), podczas którego nastąpiło ogłoszenie wyników konkursu i wręczenie dyplomów.

Głównym organizatorem konkursu, jak w poprzednich kilku latach, był dr inż. Marian Sauczek.

ŚLĄSKIE ŚWIĘTO ODLEWNIKA

W dniu 12 grudnia 2001 roku odbyła się w Katedrze Odlewnictwa Politechniki Śląskiej coroczna uroczystość Święta Odlewnika, która zgromadziła przedstawicieli tego zawodu i prezesów odlewni z terenu całego Śląska. Święto to połączone zostało z sesją naukową, podczas której wygłoszono referaty związane z modernizacją i restrukturyzacją polskiego odlewnictwa oraz nowościami technologicznymi. W obchodach Święta Odlewnika uczestniczyli

JM Rektor Politechniki Śląskiej prof. Bolesław Pochopień oraz prodziekan Wydziału Mechanicznego Technologicznego prof. Jerzy Świder. Po sesji naukowej uczestnicy zwiedzili Galerię Medalierstwa im. prof. W.M. Sakwy oraz uczestniczyli w tradycyjnej karczmie piwnej. Organizatorami Święta Odlewnika byli kierownik Katedry Odlewnictwa - prof. Józef Gawroński i prezes Gliwickiego oddziału Stowarzyszenia Technicznego Odlewników Polskich - mgr inż. Marian Węgrowski.

Józef Gawroński

RÓŻNE

■ OFERTA MIASTA RYBNIKA

Prezydent Miasta Rybnika Adam FUDALI przesłał pismo do JM Rektora w sprawie oferty budownictwa mieszkaniowego i przyjętych przez miasto zobowiązań. W piśmie Prezydent stwierdza:

1. Realizacja osiedla mieszkaniowego zlokalizowanego w Rybniku przy ul. Stawowej rozpocznie się wiosną 2002 r.
2. W ramach realizacji ww. osiedla miasto będzie inwestorem budownictwa mieszkaniowego przeznaczonego dla kadry naukowej Zespołu Szkół Wyższych.
3. Miasto zrealizuje budowę mieszkań ze środków własnych i przydzieli je zainteresowanym osobom wskazanym przez Uczelnię po uzgodnieniu pomiędzy zainteresowanym Rektorem a Prezydentem Miasta.
4. Oferowane mieszkania będą znajdować się w 6-8 mieszkaniowych budynkach; proponowana powierzchnia mieszkania około 80m².
5. Po uzyskaniu przydziału użytkownik mieszkania będzie miał możliwość jego wykupu na preferencyjnych zasadach (do 30% bonifikaty). Projekt odpowiedniej uchwały przygotuje Zarząd Miasta i przedstawi Radzie Miasta Rybnika.
6. Ponadto informuję, że jednocześnie na zasadach ogólnych będzie realizowane budownictwo jedno i wielorodzinne w zabudowie zorganizowanej.
7. Miasto wraz z gestorami sieci będzie inwestorem całego uzbrojenia terenu na podstawie własnego projektu technicznego oparte o założenia zawarte w już opracowanej

koncepcji. W związku z powyższym istnieje możliwość wykonania przyłączy sieci do budynków, których właścicielami zostaną pracownicy naukowcy Uczelni na koszt miasta (wartość ~15 tys.zł).

■ SEKTY - NIEBEZPIECZEŃSTWA I ZAGROŻENIA

Pod takim tytułem rozpoczął się kolejny cykl wykładów organizowanych przez Gliwicki Ośrodek Dydaktyczny Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego. Wykłady odbywają się w trzeci czwartek każdego miesiąca w Auli Głównej Politechniki Śląskiej; początek godz. 18.00.

W semestrze letnim terminarz spotkań jest więc następujący: 17 stycznia, 21 lutego, 21 marca, 18 kwietnia, 16 maja, 20 czerwca.

SPORT

■ Piąte miejsce w tenisie stołowym na półmetku sezonu

● W ostatnim meczu pierwszej rundy drużyna Art Ceramika AZS Politechnika Śląska Gliwice pokonała drużynę SKS Alum Płock 4:3. Mecz rozpoczął się od przegranej Karola Szotka. Jednak po zwycięstwach Jarosława Tomickiego oraz Michała Gołdyna stan meczu przed deblem 2:1 z korzyścią dla Gliwic bardzo dobrze nastrojał drużynę. Do boju ruszyli Tomicki i Szotek i po czterosestowym pojedynku poprawili oni wynik na 3:1. Niespodziewanie zarówno Jarek jak i Karol przegrali następne partie. W ostatniej grze meczu zmierzyli się Jaromir Pyrek (SKS Alum Płock) oraz Michał Gołdyn (AZS Gliwice). Po pięciu setach bardzo zaciętego spotkania decydującej gry Gliwiczanie pokonał przeciwnika, a tym samym doprowadził do zwycięstwa drużynę AZS Gliwice. W tym meczu Michał zdobył dwa punkty dla swojej drużyny. To połowa jaka była potrzebna do zwycięstwa. Jeśli to oznaka powrotu wielkiej formy tego zawodnika, to AZS Gliwice w rundzie rewanżowej pokaże na co stać tę drużynę. Z czterema zwycięstwami i pięcioma porażkami drużyna Art Ceramika AZS Politechnika Śląska Gliwice zakończyła pierwszą rundę w ekstraklasie tenisa stołowego. Taki wynik dał

im 5. miejsce w tabeli. Jest to niewątpliwie sukces tej drużyny i bardzo dobre miejsce przed rundą rewanżową. Z początkiem stycznia rozpoczynają się mecze rewanżowe, które ostatecznie zadecydują o układzie drużyn w tabeli.

1. MLKS Odra CB Roeben Głogka Księginice	- 9	16:2	34:14
2. Legiz Morliny Ostróda	- 9	16:2	34:9
3. KS Gaz Polski ZSMP Zielona Góra	- 9	14:4	32:17
4. PKTS Agis-Bau Pabianice	- 9	10:8	22:28
5. Art Ceramika AZS Politechnika Śl. Gliwice	- 9	8:10	25:31
6. KS AZS PW ALF Fourmen Wrocław	- 9	8:10	21:27
7. ASTS GKS Olimpia-Unia Grudziądz	- 9	8:10	28:24
8. MRKS DGT Gdańsk	- 9	4:14	19:33
9. MKS Pogoń Siedlce	- 9	4:14	17:32
10. SKS Alum Płock	- 9	2:16	16:33

● W tym sezonie również bardzo dobrze spisuje się druga drużyna tenisa stołowego AZS Gliwice. Przed sezonem postawiono sobie za cel awans do I ligi. Jak na razie wydaje się być wszystko na dobrej drodze. Zespół, którego trzon stanowią byli zawodnicy ekstraklasy jak dotąd z powodzeniem realizuje swój podstawowy cel. W pierwszych siedmiu meczach odniósł zdecydowane zwycięstwo. Dopiero w ósmym spotkaniu uległ bardzo silnemu zespołowi Silesia Miechowice, mających podobnie jak nasz zespół zawodników grających wiele sezonów w ekstraklasie. Mecz ten był niezwykle wyrównany i do samego końca ważyły się jego losy. Ostatecznie AZS II Gliwice uległ Silesii 4:6. Porażka ta nie przekreśliła szans gliwickiej drużyny na awans. Mecz rewanżowy w drugiej rundzie będzie rozgrywany w Gliwicach, co niewątpliwie pomoże gospodarzom w zwycięstwie. Najlepszym zawodnikiem drugiej drużyny jest Grzegorz Iwaniuk, który jak dotąd we wszystkich meczach nie poniósł porażki. Niewiele go-

Drużyna ekstraklasy tenisa stołowego. Na zdjęciu: (od lewej kucając) Karol Szotek, Jarosław Tomicki, Piotr Jezik - trener, Michał Gołdyn, (od prawej stoją) Bartosz Kwodawski, Grzegorz Iwaniuk, Wojciech Waldowski - wiceprezes SZTS, Wojciech Jezik - kierownik sekcji.

rzej spisują się pozostali zawodnicy: Marcin Kowalczyk, Bartosz Kwodawski, Wacław Suchecki, Tomasz Pisarczyk.

Po 10. kolejce rozgrywek II ligi tenisa stołowego AZS II Gliwice zajmuje drugie miejsce za Silesią Miechowice.

■ Sekcja szachowa AZS Gliwice

- W barwach AZS Politechnika Śląska Gliwice grają zawodnicy 6 sekcji. Tradycja tych sekcji sięga początków powstania klubu, czyli okresu zaraz po 1945 r. Sekcja szachów jest jedną z takich sekcji. Przez te wszystkie lata już wielokrotnie zawodnicy tej dyscypliny z wielkimi sukcesami reprezentowali nasz region oraz niejednokrotnie byli silnym punktem reprezentacji narodowej. Jedną z takich zawodniczek jest Marta Szydłowska, która została nominowana do reprezentowania barw polskich w drużynie Śląska w Międzynarodowym Turnieju Szachowym - Mitropa Youth Rapid Chess Championship 12 + 14 w Graz (Austria) w dniach 6 - 9 grudnia 2001 r. W grupie dziewcząt do lat 14 startowało 10 zawodniczek z Austrii, Chorwacji, Czech, Holandii, Niemiec, Polski, Słowacji, Słowenii, Węgier i Włoch. Zawodniczka AZS zajęła 1 miejsce. Marta w 9 grach uzyskała 8 pkt., wygrywając 7 partii i 2 remisując.

- Pod patronatem NSZZ "SOLIDARNOŚĆ" 1 grudnia 2001 r. rozegrano IV Międzynarodowy Turniej Szachowy "Dziewięciu z WUJKA". Zawody przeprowadzono w dwóch grupach: otwartej i dziecięcej do lat 10. W grupie otwartej startowało 185 zawodniczek i zawodników. Nie zabrakło i zawodników reprezentujących barwy AZS Gliwice. Najlepiej spisał się Artur Goj, który zajął 32 miejsce. Natomiast jego klubowy kolega Marcin Wałach był 42. W klasyfikacji na najlepszego juniora do lat 18 pierwsze miejsce zajął Adam Wojciechowski. W kategorii juniorskiej do lat 14 czwarte miejsce zajął Paweł Zwierzyński, a do lat 12 czwarte miejsce zdobył Piotr Wojciechowski. Natomiast klasyfikację na najlepszą juniorkę do lat 16 zwyciężyła Aleksandra Wojciechowska.

W grupie dziecięcej startowało 72 dzieci. Wśród dziewcząt do lat 10 trzecie miejsce zajęła Magdalena Krasnodębska.

- W dniach 1 - 8 grudnia 2001 r. w Lubniewicach (woj. lubuskie) został rozegrany Turniej Szachowy "OSTATNIA SZANSA" będący eliminacjami do finałów Mistrzostw Polski Junio-

rów na rok 2002. W zawodach startowali młodzi juniorzy AZS Politechnika Śląska Gliwice. Zgodnie z regulaminem zawodów do Mistrzostw Polski Juniorów na rok 2002 kwalifikowały się 3 osoby, które zajęły miejsca medalowe. W grupie dziewcząt do lat 10 startowało pięć zawodniczek, które miały do rozegrania 8 meczy (mecz i rewanż). Natalia Szczurek zdecydowanie zajęła 1 miejsce. W ośmiu grach uzyskała 7,5 pkt. i zdobyła III kategorię szachową. W grupie jedenastu chłopców do lat 12 pewne pierwsze miejsce zajął Dawid Wysocki, który w dziesięciu grach uzyskał 8 pkt. Do finałów Mistrzostw Polski Juniorów na rok 2002 zakwalifikowali się Natalia Szczurek i Dawid Wysocki.

- Kolejną, trzecią sesję rozgrywek juniorskich na szczeblu wojewódzkim rozegrano w Strumieniu. Tym razem drużyny miały do rozegrania tylko po 2 mecze. Dla drugiej drużyny AZS Politechnika Śląska Gliwice zapowiadały się bardzo ciężkie rozgrywki. Pojedynek z drużynami, które zajmowały wysokie 2 i 3 miejsce w tabeli po sześciu rundach był wielkim wyzwaniem. Pierwszym rywalem była drużyna Centrum Zabrze, której niestety nasi zawodnicy ulegli 2,5:3,5. (1 pkt. zdobył Karol Gola, natomiast Dawid Wysocki, Karolina Gola, Magdalena Krasnodębska zdobyli po 0,5 pkt.) W drugim meczu AZS zremisował z Orkan Piekary Śląskie 3:3. Punkty zdobyli: Paweł Zwierzyński, Karol Gola po 1 pkt., Piotr Wojciechowski, Karolina Gola po 0,5 pkt. Kolejną sesję zaplanowano na 5, 6 stycznia 2002 roku w Piekarach Śląskich.

Po ośmiu rundach rezerwy AZS Politechniki Śląskiej Gliwice zajmują 4 miejsce z dorobkiem 28 pkt. Prowadzą egzekwo z dorobkiem 32,5 pkt. z Centrum Zabrze oraz MKSz II Rybnik przed Orkan Piekary Śląskie (32 pkt.).

■ Afroaerobik propozycją na ciekawe spędzenie wolnego czasu

- Aerobik to nowa, ale bardzo pręźnie rozwijająca się dyscyplina sportu. W sobotę, 8 grudnia 2001 r. na obiektach Ośrodka Sportu Politechniki Śląskiej w Gliwicach odbyły się warsztaty fitnessu. Z Krakowa przyjechały znane osobistości tej dyscypliny - Monika Zachariasz-Bukowska, instruktor fitnessu oraz Wojciech Sochaczewski, który akompaniował uczestnikom, wystukując rytm na bębnach. Uczestnicy warsz-

tatów zapoznali się z nowymi trendami tej młodej dyscypliny. Capoeira - brazylijska sztuka walki, była przedstawiana jako pierwsza. Afroaerobik oraz funkey to kolejne prezentowane trendy tego sportu. Całe zajęcia odbyły się w rytm tam-tam'ów, co dodawało całej imprezie oryginalnego brzmienia. - *Oprócz radości z samego uprawiania sportu można jeszcze poczuć radość, jaką daje zabawa przy aerobiku - mówi p. Monika, instruktorka z Krakowa - Sama bardzo dużo tańczyłam i chyba stąd przyszło to zamiłowanie do tej dyscypliny. Tu można bardzo łatwo połączyć te dwie sprawy.*

● Zaproponowany przez organizatora tych warsztatów, panią mgr Ewę Flach, sposób na spędzenie wolnego czasu jest przez wielu traktowane jako doba zabawa. I oto chyba w tym chodzi. Poprawienie swojej formy przy okazji świetnej zabawy jest jak najbardziej mile widziane i zachęca do systematyczności. Dodatkową motywacją jest odprężenie jakie daje aerobik. Wiele osób po bardzo stresującym dniu przychodzi na takie zajęcia i naładowują swoje "akumulatory" na następny dzień. Odbija się to zarówno w ich pracy jak i w domu, oczywiście z pozytywnym skutkiem.

Afroaerobik to jeden z bardziej ciekawych trendów tego sportu

■ "Carbo - AZS" Gliwice na czwartym miejscu w III lidze koszykówki

Czwarta pozycja tej drużyny to efekt jej dotychczasowej pracy. Jest to niewątpliwie drużyna, która ma wielką szansę powalczyć o awans do II ligi. Obecne 4. miejsce nie jest dobrą pozycją do realizacji takiego planu. Jeszcze jednak nic straconego. Przed nami prawie połowa sezonu. Przypomnijmy, iż jak na razie gliwickiej drużynie wiedzie się całkiem nieźle. Przed każdym spotkaniem z drużynami III ligi powtarza stale jeden i ten sam problem, iż nie ma kim grać. Kontuzje i choroby stale dziesiątkują zawodników. Zebrać więc pięciu zawodników, którzy na odpowiednim poziomie rozegrają spotkanie to nie lada zadanie dla trenera Wiesława Stasiaka. Stale zmieniający się skład

pierwszej drużyny jest głównym powodem dopiero 4. lokaty. Przed tą drużyną jest jeszcze kilka spotkań do rozegrania. Wygranie ich na pewno poprawi pozycje gliwickiego zespołu w tabeli.

■ Siatkarze AZS Gliwice II i III ligi

● Przez większość sezonu pierwsza drużyna siatkarzy AZS Gliwice przewodziła II lidze. To się jednak zmieniło po przegranej z obecnym liderem SPS Samas Zduńska Wola. Taki sam bilans wygranych i przegranych spotkań, a co za tym idzie ilość zdobytych punktów świadczy o wyrównanym poziomie obu drużyn. Lider ma jednak lepszy bilans w setach, ale i ta różnica maleje. Zduńska Wola ma jednak bardzo małą liczbę przegranych setów i nie zapowiada się, aby miała przegrać wysoko mecz do końca tego sezonu. Można więc z dużą pewnością powiedzieć, iż pierwsze miejsce w lidze jest dla gliwickiej drużyny nieosiągalne. To jest jednak sport i tu może zdarzyć się wszystko.

Obecna lokata gliwickiego zespołu nie skreśla go z listy drużyn nominowanych do grona walczących o awans. Dwa punkty przewagi i o wiele korzystniejszy bilans setów umacnia pozycję tej drużyny. Spadek na 3. pozycję jest również mało prawdopodobny. Napotkanie jednak na drodze lidera, a nie wicelidera z sąsiedniej ligi i komfort rozgrywania dwóch z trzech spotkań na swoim terenie to plusy jakie dostaje się w zamian za pierwsze miejsce. Miejmy jednak nadzieję, że nawet gorsza pozycja do walki o I ligę nie osłabi zapału drużyny AZS Gliwice.

Tabela po 10. kolejce II ligi siatkówki mężczyzn:

1. SPS Samas Zduńska Wola	9-1	19	28:3
2. AZS Politechnika Śląska Gliwice	9-1	19	27:7
3. WIFAMA Łódź	7-3	17	26:14
4. AZS Katowice	4-6	14	16:21
5. AZS II Częstochowa	4-6	14	13:21
6. SKRA II Bełchatów	4-5	13	18:18
7. Bustan Mechanik Nysa	3-7	13	14:25
8. Bzura Ozorków	3-7	13	14:25
9. SMS II Spała	1-9	11	7:28

● Większy problem z tym ma drugi zespół siatkarzy AZS Gliwice. Jego dotychczasowa 4. pozycja to znacznie poniżej tego co powinna pokazać ta drużyna. Z drugiej jednak strony to nie koniec sezonu i nie ma co panikować. Można jeszcze wiele nadrobić, a obecne 21 punk-

tów jakie udało mu się zdobyć w dotychczasowych spotkaniach, to pozycja pozwalająca jeszcze powalczyć o miejsce w ścisłej czołówce III ligi i, po ewentualnym awansie starszego brata - pierwszej drużynie AZS Politechnika Śląska Gliwice, powalczenie o swój awans.

■ Pracowity miesiąc dla judoków AZS Gliwice

● Ten miesiąc okazał się bardzo pracowity dla członków sekcji judo AZS Gliwice. Uczestnictwo w tak wielu turniejach tej dyscypliny przyniosło jak zwykle wiele satysfakcji zawodnikom oraz ich trenerom. Udany start zawodników gliwickich w ostatnich zawodach mistrzowskich tego roku jakie odbyły się 1 grudnia br. we Wrocławiu. W tym dniu zostały rozegrane Drużynowe Mistrzostwa Polski Juniorów i Juniorek w Judo. W bardzo mocnej rywalizacji juniorzy z Gliwic wywalczyli brązowy medal, ulegając drużynie Gwardia Warszawa oraz zdobywcy srebrnego medalu Wisła Kraków.

Jest to bardzo duży sukces młodej drużyny gliwickiej mającej w składzie tylko własnych wychowanków. Medal ten jest 13 -tym medalem zdobytym na Mistrzostwach Polski w tym bardzo udanym roku.

● Najmłodszy adepci tego sportu również nie próżnowali. W niedzielę, 2 grudnia 2001 r. w Hali Ośrodka Sportu Politechniki Śląskiej odbyły się Otwarte Mistrzostwa Gliwic w Judo z okazji św. Mikołaja. Była to doskonała okazja do podziękowania młodemu zawodnikowi za całoroczny trud treningów oraz występów. Organizatorzy dla wszystkich zawodników zrzeszonych w sekcjach judo z terenu Gliwic przygotowali paczki. W samych zawodach wzięła udział ponad setka dzieci reprezentująca: AZS Gliwice, Uczelniany Klub Sportowy przy Gimnazjum nr 4 oraz MDK Gliwice.

● Na tym jeszcze się oczywiście nie skończyło. Kolejny turniej judo odbył się dniami 8 - 9 grudnia 2001 r. Zawody o Puchar Przewodniczącego Regionu Śląsko - Dąbrowskiego pana mgr inż. Wacława Marszewskiego. Turniej odbył się w XXI rocznicę powstania NSZZ Solidarność. Uroczystego otwarcia turnieju dokonał sam Przewodniczący w asyście sekretarza i skarbnika pana Piotra Dudy oraz w obecności prezesa AZS Gliwice prof. Jana Chojcana.

W pierwszym dniu Międzynarodowego Turnieju na starcie stanęło 107 zawodników i zawod-

niczek w kategorii juniorów młodszych i młodzików z 9 klubów z Polski i Czech. Turniej stał na bardzo wysokim poziomie, gromadząc na starcie wielu medalistów Mistrzostw Polski. W punktacji drużynowej pierwsze miejsce zdobyła drużyna AZS Gliwice wyprzedzając silne zespoły z Bytomią i Opola. W drugim dniu zawody odbyły się w kategorii dzieci. Startowało tym razem 84 zawodników z 9 klubów z Polski i Czech. Najmłodszy judocy z Gliwic zdecydowanie wygrali punktację drużynową, pokonując swoich kolegów z UKS Gliwice oraz Budowlanych Sosnowiec.

W klasyfikacji indywidualnej złote medale dla AZS Gliwice zdobyli:

- młodziecy:

Maciej Wojtaszek (38 kg),
Lech Zarzycki (50 kg),
Marcin Niedzielski (60 kg),
Paweł Pietrzycki (66 kg),

- juniorzy młodszy:

Jakub Jaworski (60 kg),
Michał Warth (66 kg),
Paweł Dragon (90 kg),

- juniorki młodsze:

Marta Hemacka (44 kg),
Agnieszka Kluk (52 kg),

- dzieci:

Bartosz Kałuski (26 kg),
Tomasz Undziakiewicz (29 kg),
Maciej Golański (32 kg),
Zygmunt Kulczyzna (36 kg - UKS Gliwice),
Jacek Malczewski (45 kg),
Piotr Kołodziej (50 kg),
Paweł Kosiorek (+50kg).

● Również bardzo dobre wyniki zawodnicy AZS Gliwice zanotowali na Mistrzostwach Śląska Dzieci w Judo, które rozegrano w dniach 8 - 12 grudnia 2001 r. w Jastrzębiu Zdroju, przywożąc stamtąd czternaście medali. Turniej był bardzo silnie obsadzony z udziałem wielu młodych, ale utalentowanych adeptów tej dyscypliny z całego województwa śląskiego, gromadząc na starcie 270 zawodników i zawodniczek. Dla AZS Gliwice medale zdobyli:

- złoto:

Bartłomiej Kałuski (26 kg),
Paweł Golański (38 kg),
Jacek Malczewski (46 kg),
Zofia Rogala (28 kg) - najmłodsza wśród złotych medalistów utalentowana wychowanka Uczniowskiego Klubu Sportowego SP nr 16,

- srebro:

Katarzyna Żyła (25 kg),
Zygmunt Kulczyński (35 kg),
Piotr Kołodziej (50 kg),
Paweł Kosiorek (55 kg),
Maciej Posuszny (60 kg),

- brąz:

Adam Żyła (29 kg),
Maciej Golański (32 kg),
Agnieszka Rogalska (42 kg),
Dawid Oleksy (42 kg),
Wojciech Morański (60 kg).

Drużyna judoków AZS Gliwice wraz z trenerami pomocniczymi Tadeuszem Połomskim (trener młodzików) oraz Eugeniuszem Olejniczakiem (trener juniorów młodszych)

■ Spotkanie JM Rektora Politechniki Śląskiej z najlepszymi judokami AZS Gliwice

W dniu 19 grudnia 2001 r. odbyło się, jak co roku, spotkanie JM Rektora naszej Uczelni z judokami AZS Gliwice. Ta sekcja w tym roku ma się naprawdę czym pochwalić. Medale jakie przywieźli w tym roku do Gliwic z turniejów rangi ogólnopolskiej były bardzo cenne. Liczba 13 jest uważana za pechową, ale chyba nie w tym przypadku, tyle właśnie razy zawodnicy tej sekcji stawali na podium w najważniejszych turniejach rangi ogólnopolskiej. Zawodnicy kierowani przez pana Czesława Garncarza oraz trenerów pomocniczych: Tadeusza Połomskiego - trenera młodzików, Eugeniusza Olejniczaka - trenera juniorów młodszych, Waldemara Stochelskiego - trenera judoczek, z każdego turnieju przywożą "worek" medali oraz puchar. Wszystko to jednak prowadzi do takiego przygotowania zawodników, aby w Mistrzostwach Polski wygrywali walki i zdobywali medale.

Czesław Garncarz zaprezentował JM Rektorowi sukcesy jego podopiecznych.

W tym roku udało się ten rezultat osiągnąć trzykrotnie. W nowym roku 2002 należałoby tylko życzyć zawodnikom oraz trenerom tej sekcji jeszcze większych osiągnięć.

MEDALIŚCI W 2001 r.

1. Bronisław Wołkowicz:

- V-te miejsce Mistrzostw Europy Seniorów
- srebrny medal Mistrzostw Polski Seniorów
- I miejsce w Pucharze Świata Seniorów

2. Ireneusz Kwieciński

- brązowy medal Mistrzostw Polski Seniorów

3. Bartosz Garsztecki

- srebrny medal Mistrzostw Polski Juniorów
- uczestnik Mistrzostw Europy Juniorów
- brązowy medal w Drużynowych Mistrzostwach Polski Juniorów

4. Jakub Jaworski

- srebrny medal w Drużynowych Mistrzostwach Polski Juniorów Młodszych
- brązowy medal w Drużynowych Mistrzostwach Polski Juniorów

5. Wojciech Jaworski

- złoty medal na Olimpiadzie Młodzieży
- srebrny medal w Drużynowych Mistrzostwach Polski Juniorów Młodszych
- brązowy medal w Drużynowych Mistrzostwach Polski Juniorów
- uczestnik Olimpiady Europy Młodzieży

6. Agnieszka Kluk

- brązowy medal na Olimpiadzie Młodzieży

- brązowy medal w Drużynowych Mistrzostwach Polski Juniorek Młodszych
- 7. Ewa Łaszowska**
 - brązowy medal na Olimpiadzie Młodzieży
 - brązowy medal w Drużynowych Mistrzostwach Polski
- 8. Marcin Niedzielski**
 - złoty medal na Mistrzostwach Polski Młodzików
 - srebrny medal w Drużynowych Mistrzostwach Polski Juniorów Młodszych
- 9. Michał Romanowski**
 - brązowy medal na Mistrzostwach Polski Młodzików
 - srebrny medal w Drużynowych Mistrzostwach Polski Juniorów Młodszych
- 10. Marcin Nawrocki**
 - brązowy medal w Mistrzostwach Polski Młodzików
- 11. Brązowy medal w Drużynowych Mistrzostwach Polski Juniorów**
 - skład zespołu: Marcin Mazur, Adrian Bielaszka, Ignacy Rudawiec, Michał Warth, Wojciech Jaworski, Bartosz Garsztecki, Sławomir Kluk, Jakub Jaworski, Grzegorz Romanów, Tomasz Tylutki
- 12. Srebrny medal w Drużynowych Mistrzostwach Polski Juniorów Młodszych**
 - skład zespołu: Lech Zarzycki, Marcin Niedzielski, Wojciech Jaworski, Ignacy Rudawiec, Michał Warth, Aleksander Kowalski, Michał Ochendowski, Paweł Dragon, Michał Romanowski
- 13. Brązowy medal w Drużynowych Mistrzostwach Polski Juniorek Młodszych**
 - skład zespołu: Marta Hernecka, Ewa Łaszowska, Agnieszka Kluk, Katarzyna Nahaczewska, Lidia Radwańska, Joanna Kolancko.

■ Nowa strona AZS Gliwice

Internet to współcześnie najwygodniejsza i najszybciej docierająca forma informacji pisemnej do kibica sportowego. Dlatego tak ważną rzeczą jest aby i strona AZS Gliwice była głównym źródłem informacji o tym, co się dzieje w klubie. A dzieje się naprawdę wiele. Uczestnictwo 6 sekcji wyczynowych w rozgrywkach lig państwowych to wielki splendor dla klubu jak i Uczelni.

Wiele drużyn uczestniczy w rozgrywkach na najwyższym poziomie, a co za tym idzie Gliwice odwiedzają najlepsi zawodnicy z danej

drużyny. Takim przykładem jest zespół Art Ceramika AZS Politechnika Śląska Gliwice startująca w rozgrywkach ekstraklasy tenisa stołowego. Ta sekcja posiada również drugą drużynę, która uczestniczy w rozgrywkach II ligi. Posiada duży potencjał i wielką szansę na walkę o wejście to I ligi. Siatkarze to II i III liga, ale wszystko wskazuje na to, iż i tu może zajść wiele zmian. Te wszystkie informacje będą dostępne i aktualizowane kilka razy w miesiącu na stronie AZS Gliwice. Warto więc zapamiętać adres www.azs.gliwice.pl i sprawdzać jak grają zawodnicy AZS Gliwice i kiedy można ich zobaczyć w akcji w Gliwicach.

*Rubrykę SPORT opracował
Sławomir Gibas*

Opracowanie redakcyjne: dr inż. Marian Mikrut, Instytut Elektroenergetyki i Sterowania Układów Pol. Śl., Gliwice, ul. B. Krzywoustego 2, p. 623, tel. 237-26-22

Zdjęcia na okładce: W. Kalinowski

Edycja sieciowa: URL:<http://www.polsl.gliwice.pl/alma.mater/biuletyn/index.html>

Łamanie komputerowe i druk:

Zakład Graficzny Politechniki Śląskiej, Gliwice ul. Kujawska 1, tel. 237-21-97

zam. 4/2002 600 egz.

SPOTKANIE OPŁATKOWE
Aula Główna, 20 grudnia 2001 r.

(fot. W. Kalinowski)

CERTYFIKAT

Placówka certyfikacyjna
RWTÜV Anlagentechnik GmbH

zaświadcza zgodnie
z procedurą TÜV CERT, że przedsiębiorstwo

Zakład Transportu Szynowego
Instytutu Transportu Politechniki Śląskiej w Katowicach
Wydział Inżynierii Materiałowej, Metalurgii i Transportu
PL / 40 - 019 Katowice

wprowadziło i stosuje system zarządzania
jakością w zakresie

realizacja procesu kształcenia

Na podstawie auditu,
protokół nr 2.5-2181/2001

potwierdza się spełnienie wymagań norm
ISO 9001 : 2000 / EN ISO 9001 : 2000

Certyfikat ten jest ważny do Grudzień 2004

Numer rejestracyjny 04100 12084

Essen, 20.12.2001

RWTÜV

Placówka RWTÜV Anlagentechnik GmbH
udzielająca certyfikacji TÜV CERT